

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

THE TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT
ON MON BUDDHIST ARCHITECTURE IN PAKKRET AREA,
NONTHABURI PROVINCE FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต
สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2562

KMITL-2019-ED-D-228-007

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

THE TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT
ON MON BUDDHIST ARCHITECTURE IN PAKKRET AREA,
NONTHABURI PROVINCE FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
DOCTOR INDUSTRIAL EDUCATION IN INDUSTRIAL EDUCATION
(RESEARCH AND CURRICULUM DEVELOPMENT)
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2019

KMITL-2019-ED-D-228-007

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2019

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรม
ชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี

นักศึกษา

นางสาวจิรดา แพร่ใบศรี

รหัสประจำตัว

61603184

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต

สาขาวิชา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

พ.ศ.

2562

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์.ดร.คัมพงค์ หนูบรรจง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์.ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา และ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีผลการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดสาระที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ได้ผลสรุปว่า สาระการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ความเป็นมาของชาวมอญ วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด และการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด และจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ได้แก่ อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมา รำภาพ การทำหุ่นจำลองพุทธสถาปัตยกรรม และการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ เพื่อกำหนดสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ได้ผลสรุปว่า สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมที่นักศึกษาควรได้รับการเสริมสร้าง ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติทางด้านพุทธสถาปัตยกรรม จากนั้นจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฝึกอบรม โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม สาระการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D.= 0.69) และมีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบระหว่าง 0.71-1.00

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่จนกว่าจะมีการนำ
|
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้เวลาจัดฝึกอบรมรวม 24 ชั่วโมง รูปแบบการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเป็นแบบแผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียว จัดทดสอบระหว่างและหลังการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการหาค่าประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์สมรรถนะด้านความรู้ 80/80 ได้ผลคือ 81.84/83.10 เกณฑ์สมรรถนะด้านความรู้ 75/75 ได้ผลคือ 75.75/77.79 และมีประสิทธิภาพที่ค่า 1.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของเมกยูแกนส์ โดยที่นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, $S.D. = 0.60$) แสดงว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการปรับปรุง จากการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง แต่หลังการทดลองใช้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตร โดยปรับเวลาในการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
||
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	The Training Curriculum Development on Mon Buddhist Architecture in Pakkret Area, Nonthaburi Province for Undergraduate Students
Student	Miss Jirada Praebaisri
Student ID.	61603184
Degree	Doctor of Industrial Education
Program	Industrial Education (Curriculum research and development)
Year	2019
Thesis Advisor	Prof. Dr. Koompong Noobanjong
Thesis Co-Advisor	Assoc. Prof. Dr. Aukkapong Sukkamart

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) Studying Mon Buddhist architecture in Pakkret area, Nonthaburi Province and 2) Develop the training curriculum course on Mon Buddhist architecture in Pakkret area for the undergraduate students. The research results are as follows:

Step 1: Studying the Mon Buddhist architecture, Pakkret area by a qualitative research method. In order to determine the content that is related to the training objectives course. The training content is divided into 3 parts which are History of Mon, Temple and the changed of Mon Buddhist architecture in Pakkret area. The objectives of the curriculum are the student could be explain about the history, sketch up, models making, discuss and give an opinion on Mon communities Buddhist architecture.

Step 2: Develop the training curriculum on Mon Buddhist architecture in Pakkret area for the undergraduate students. Could be divided into 5 steps

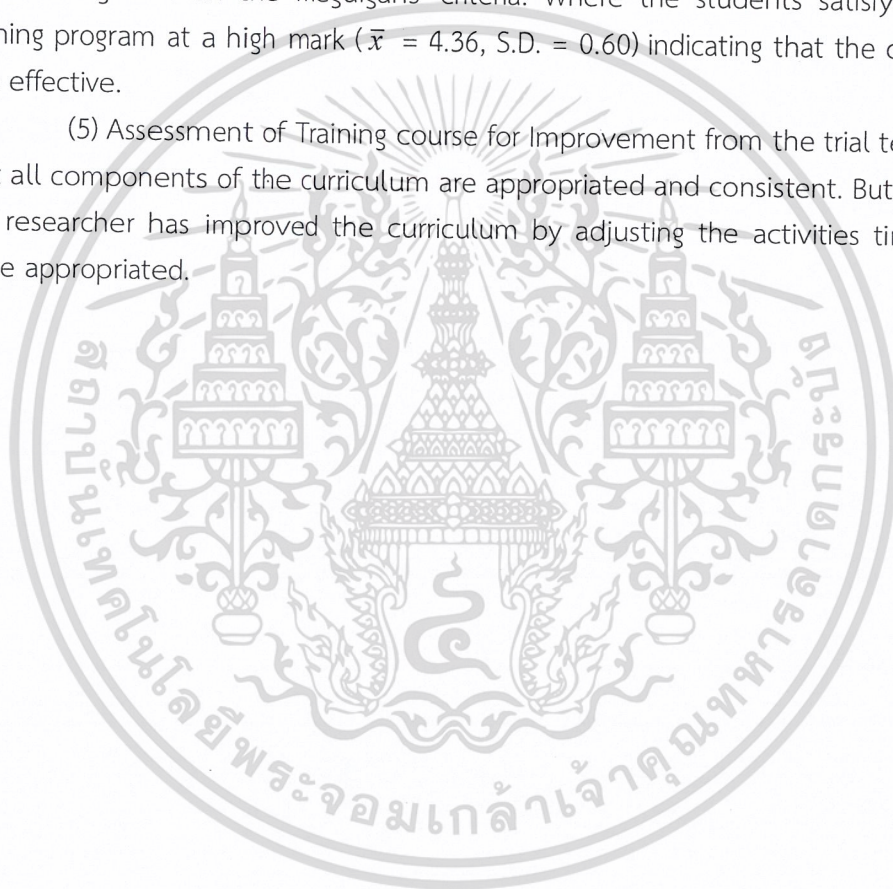
(1) Study the guidelines for a capacitive Buddhist architecture interviewing the experts on architecture and design. In order to determine the Buddhist architecture competency. The conclusion is the Buddhist architectural competencies of the students should be strengthened. They have more knowledge, more skills and good attitudes in Mon Buddhist architecture after training courses.

(2) Develop training courses from the outline conform with basis of information base that including the history and the famous of the curriculum. Aim of the training course, activities of the training, the curriculum structure, media, place, knowledge resources and progression.

(3) Evaluate suitable and the conforming of the curriculum outline by the experts, found that all components of the training course are at a high mark ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.69) and the conformity of all components are between 0.71-1.00.

(4) Trial test and study the effectiveness of the training course by applying the courses to try out the samples which the 2nd year undergraduate student the Faculty of Architecture and Design, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, consisting of 39 students per classroom. Which takes 24 hours for the training. The format of training is a one group research. Conducting the tests by pretest and posttest on training. Analyze the received data with mean, standard deviation, percentage, and the efficiency evaluation. Found that the effectiveness of knowledge on the training program based on criteria 80/80, the result is 81.84/ 83.10. The skill criteria 75/75, the result is 75.75/77.79 and efficiency of curriculum is 1.01 which is higher than the Meguigans' criteria. Where the students satisfy with the training program at a high mark ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.60) indicating that the curriculum was effective.

(5) Assessment of Training course for Improvement from the trial test shown that all components of the curriculum are appropriated and consistent. But after trial the researcher has improved the curriculum by adjusting the activities time to be more appropriated.

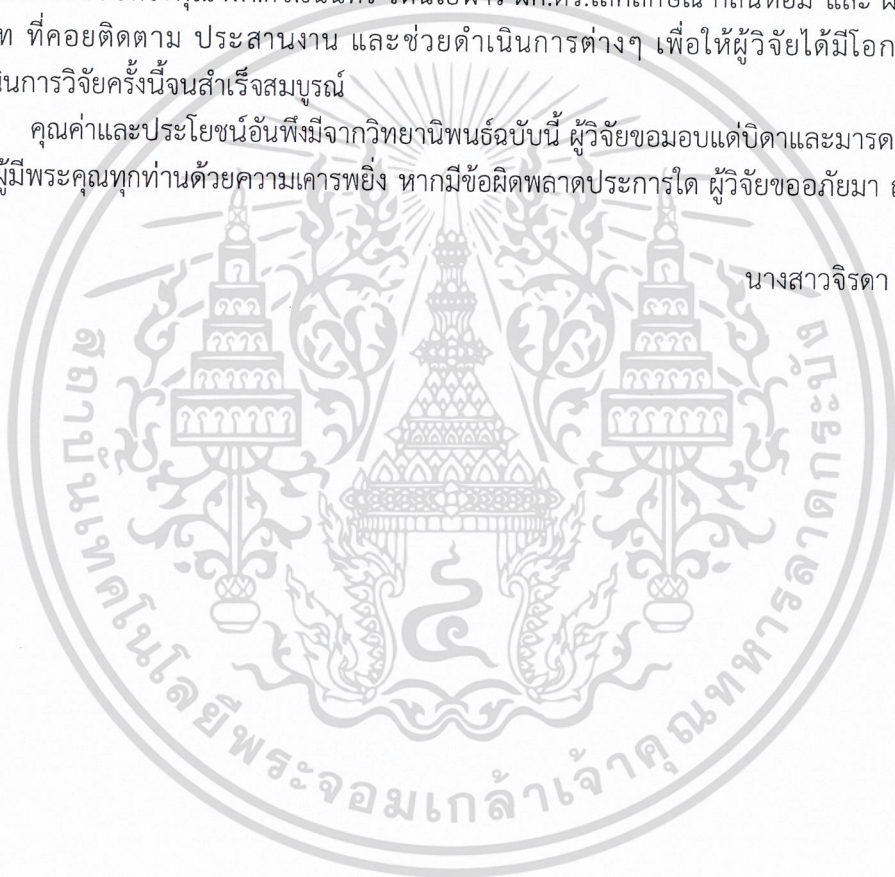

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ศ.ดร.คัมพงค์ หนูบรรจง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและเครื่องมือสำหรับกาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการและกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดฝึกอบรมให้กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ธนิษฐ์ รัตน์โอฬาร ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม และ ผศ.แสงอุทัย มอโท ที่คอยติดตาม ประสานงาน และช่วยดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสกลับมาดำเนินการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดาและมารดาของผู้วิจัย และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นางสาวจิริดา แพรใบศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1.1 แนวคิดการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์.....	10
2.1.2 แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะ.....	19
2.1.3 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร.....	32
2.1.4 แนวคิดการประเมินหลักสูตร.....	40
2.1.5 แนวคิดการฝึกอบรม.....	46
2.1.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	50
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการงานวิจัย.....	60
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	60
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	71
4.2 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	84

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	102
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	108
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	110
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	120
ภาคผนวก ก หนังสือราชการประกอบการดำเนินการวิจัย.....	121
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	126
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	131
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหลักสูตรฝึกอบรม.....	155
ภาคผนวก จ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	184
ภาคผนวก ฉ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	204
ประวัติผู้เขียน.....	212

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้และประเมินสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม.....	29
2.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน.....	30
2.3 แนวทางการใช้แนวคิดในการเสริมสร้างสมรรถนะกับระดับพฤติกรรมการเรียนรู้.....	31
2.4 แนวทางการใช้แนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตร.....	35
2.5 ความสัมพันธ์ทางแนวคิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร.....	39
2.6 แนวทางการประเมินความพึงพอใจ.....	55
4.1 วัดมอญที่ปรากฏในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2310-2475.....	72
4.2 สารและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	83
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=7).....	89
4.4 ค่าดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=7).....	91
4.5 คะแนนร้อยละของการทำกิจกรรมระหว่างฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	93
4.6 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	93
4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=39).....	94
4.8 ผลการสังเกตในระหว่างฝึกอบรม.....	96
จ.1 ผลการประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	185
จ.2 ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม.....	187
จ.3 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	189
จ.4 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสอดคล้องหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	191

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
จ.5 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	193
จ.6 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	195
จ.7 การหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	199
จ.8 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	200
จ.9 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	201
จ.10 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	202
จ.11 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	203
ฉ.1 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	205
ฉ.2 ผลการสนทนากลุ่มที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	210

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2.1 ตัวอย่างการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในวัดพุทธนิภาเยธรวาท.....	13
2.2 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model).....	22
2.3 องค์ประกอบของสมรรถนะตามความยากง่ายของการพัฒนาสมรรถนะ.....	23
2.4 จังหวะของการศึกษาตามแนวคิดของ Whitehead.....	53
4.1 ลักษณะการจัดแผนผังแบบมอญ.....	76
4.2 ลักษณะการจัดแผนผังแบบประเพณีนิยม.....	76
4.3 โบสถ์เปลือยน้ำในภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดบวรนิเวศ.....	77
4.4 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบมอญ กลุ่มสร้างใหม่โดยชาวมอญ.....	77
4.5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบมอญ กลุ่มสร้างใหม่โดยชนชั้นนำชาวไทย.....	78
4.6 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเจดีย์แบบประเพณีนิยม.....	78
4.7 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบประเพณีนิยม.....	79
4.8 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม.....	80
4.9 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งแบบมอญ.....	80
4.10 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งหน้าบันแบบประเพณีนิยม.....	81
4.11 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3.....	81
4.12 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 5.....	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สังคมโลกแบบไร้พรมแดนที่ซึ่งมีการแข่งขันกันสูง ประเทศไทยยังคงอยู่ในภาวะที่พบว่า คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานไทยส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี สังคมมีความเหลื่อมล้ำสูง การขาดแคลนแรงงานจากปัญหาสังคมสูงวัย ตลอดจนปัญหาการบริหารจัดการของภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส ส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังคงถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง ดังนั้นหลักการสำคัญตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่จะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้นั้น หนึ่งในนั้นคือการยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา หมายถึง การมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทยให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ ตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่และเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองต่าง ๆ ให้สูงขึ้น

จังหวัดนันทบุรีจัดเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้มีการทำความร่วมมือระหว่างจังหวัดและมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้มีความก้าวหน้าสูงขึ้น ทั้งนี้ลักษณะเด่นของจังหวัดนันทบุรีคือเป็นเมืองเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นหัวเมืองสำคัญทางปากแม่น้ำได้เมืองหลวงเช่นเดียวกับเมืองธนบุรี จากทำเลที่ตั้งทำให้นันทบุรีมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับเมืองหลวง ทั้งกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ การปกครองและศิลปวัฒนธรรมเป็นที่ตั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ จนเป็นที่มาของคำขวัญว่า “พระตำหนักสง่างาม ลือนามสวนสมเด็จ เกาะเกร็ดแหล่งดินเผา วัดเก่านามระบือเลื่องลือทุเรียนนนท์ งามน่ายลศูนย์ราชการ” โดยเฉพาะชุมชนปากเกร็ด ซึ่งตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีกลุ่มชาติพันธุ์มอญที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่สมัยกรุงศรี จนทำให้บริเวณดังกล่าวมีชาวมอญอาศัยอยู่หนาแน่น และด้วยการสืบทอดภูมิหลังที่ติดตัวมาทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อันเป็นคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความเฉพาะตนของชาวมอญ จึงทำให้มีปรากฏศิลปกรรมเฉพาะถิ่นขึ้น ดังเห็นได้จากสถาปัตยกรรมและศาสนสถานที่มีอายุสมัยต่างกัน (นุศจี ทวีวงศ์, 2546: 20) เช่น วัดชมภูเวก วัดปรมัยยิกาวาส วัดกู่ วัดเชิงท่า เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า พุทธสถาน หรือ วัด ถือเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม ในการเป็นแหล่งหล่อหลอมจิตใจของผู้คนภายใต้โลกธรรมและจิตวิญญาณตามแบบวิถีชาวพุทธ โดยเป็นสถานที่รับใช้บริการงาน ประเพณีและการทำบุญต่าง ๆ ตลอดจนเป็นสถานที่ให้การศึกษาและที่ชุมนุมของสังคมในชุมชนนั้น ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและศรัทธาจากสังคมที่มีต่อพระพุทธศาสนา ทำให้วัดกลายเป็นแหล่งรวมศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ ดังที่ สมคิด จิระทัศนกุล (2554 : 30) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัดในฐานะเป็นศูนย์รวมของศิลปกรรม ที่ถูกจรรโลงขึ้นด้วยกระแสศรัทธาจากสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มีต่อพระศาสนา ทั้งสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม รวมถึงงานประณีตศิลป์ จึงได้รับการถ่ายทอดออกมาอย่างสร้างสรรค์และงดงาม ที่มีความหมายทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่าการสร้างวัดเป็นดังภาพสะท้อนถึงอารยะธรรมที่บ่งบอกเรื่องราวและสื่อความหมายของชุมชนได้

จากความสำคัญของวัดหรือพุทธสถาปัตยกรรมของชาวมอญในท้องถิ่นอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น ทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น สามารถถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีศักยภาพต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังตัวอย่างกรณีชุมชนตลาดโบราณบางพลี ที่มีหน่วยงานราชการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่ชาวชุมชนควรจะร่วมกันรักษาไว้ จึงได้เข้ามาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (นิรมล ชมหวาน, 2557: 129) ซึ่งการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดนนทบุรี ภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของจังหวัดและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ จำเป็นต้องใช้กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านเกี่ยวกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ภายใต้ข้อจำกัดทั้งระยะเวลา งบประมาณ ตลอดจนกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น การสร้างกลุ่มคนให้มีความรู้ความสามารถ จึงเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเชิงพื้นที่ของชุมชนให้มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสุขภาวะแวดล้อมที่ดี การสร้างนวัตกรรม การท่องเที่ยว การสร้างสินค้าชุมชน เป็นต้น

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการทำความร่วมมือพัฒนาเชิงพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนให้พื้นที่ชุมชนมีศักยภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ โดยเฉพาะคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่จัดการเรียนการสอนเน้นการสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สาขาวิชาออกแบบภายใน ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์นวัตกรรมเซรามิก และภาควิชาการออกแบบสำนักงานอัตโนมัติและการจัดการธุรกิจ ซึ่งมีศักยภาพที่มีความสอดคล้องต่อการสนับสนุนสิ่งที่มีคุณค่าและมีศักยภาพของชุมชนปากเกร็ดให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้

อย่างไรก็ตามกำลังคนที่มีความพร้อมยังคงมีความสำคัญต่อการนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบจะมีบุคลากรและมีเป้าหมายในการสร้างกลุ่มคนที่มีความรู้เฉพาะทางสถาปัตยกรรมและการออกแบบ แต่จากการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร ตลอดจนรายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตรที่ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอน พบว่าสาขาวิชาที่จัดให้มีการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางพุทธสถาปัตยกรรม ได้แก่ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สาขาวิชาออกแบบภายใน และสาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ มีเนื้อหาในรายวิชาค่อนข้างกว้าง ขาดรายละเอียดที่ลึกซึ้ง และมีเวลาเรียนเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาในรายวิชาตามหลักสูตรค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปยังการศึกษาแบบสากลและเน้นประวัติศาสตร์กระแสหลัก ที่มีบันทึกและหลักฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่เน้นความรู้เฉพาะของท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างพุทธสถาปัตยกรรมในพื้นที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (สัมภาษณ์ เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์. 2562)

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรสู่การเข้าร่วมการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่ซึ่งสอดคล้องกับการสนับสนุนส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาติตามนโยบายของภาครัฐที่มีต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดให้การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในพันธกิจสำคัญของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต้องมีการดำเนินการตามราชกิจจานุเบกษา ที่ว่าด้วยบทบาทหน้าที่ของสถาบันที่จะต้องส่งเสริมให้มีการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทำให้ทุกสถาบันต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละสถาบันอาจมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญา บริบทของแต่ละสถาบัน และมีการบูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิต รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานพัฒนา เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ให้ดีขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554) กลยุทธ์สู่กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และแนวทางซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีความพร้อมต่อการเรียนในระดับที่สูง ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเตรียมความพร้อมต่อการประกอบอาชีพที่มีการแข่งขันสูงได้เป็นอย่างดีคือ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมที่สามารถส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นหรือหลักสูตรในลักษณะใดก็ตาม (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 3) “การฝึกอบรม” จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้น หรือมีกำหนดเวลาที่ชัดเจน เพื่อนำเอาความรู้ ทักษะ ไปประกอบอาชีพ หรือปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงตามความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (อัมพร ภักดีชาติ. 2541:50) โดยเฉพาะการจัดฝึกอบรมที่ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะเฉพาะด้าน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน อาชีพ และความคาดหวังของผู้จ้างงาน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถความถนัดเฉพาะด้าน ตลอดจนทักษะ และคุณลักษณะที่นอกเหนือจากการศึกษาตามหลักสูตรแกน ที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทั้งในการเรียนและการทำงาน จึงได้เกิดแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม และเห็นคุณค่าของสถาปัตยกรรมท้องถิ่น ตลอดจนเกิดความตระหนักถึงการอยู่ร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างในสังคมพหุวัฒนธรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

1.2.2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2.2.2 เพื่อยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2.2.3 เพื่อตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2.2.4 เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2.2.5 เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1.3.1 แนวคิดพุทธสถาปัตยกรรม ได้ใช้แนวคิดตามหลักการศึกษาศาสนาพุทธสถาปัตยกรรมของ สมคิด จิรทัศน์กุล (2554: 4-5) สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของ หลักสูตร ประกอบด้วย ที่มา ประเภท รูปแบบลักษณะและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

1.3.2 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้สังเคราะห์ใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 99-100); Hilda Taba (1962: 12-13); Ralph W. Tyler (1950: 1); สัจด์ อุทรานันท์ (2532: 36-43) และ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 162-163) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นการยกร่างหลักสูตร ขั้นการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร ขั้นการทดลองใช้หลักสูตร และขั้นการประเมินหลักสูตรเพื่อปรับปรุง โดยประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้องได้แก่

1.3.2.1 การยกร่างและตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร ได้สังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตรของ Ralph W. Tyler (1971: 1); อารัง บัวศรี (2542: 8-9) และ ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550: 10) ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร สาระการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม

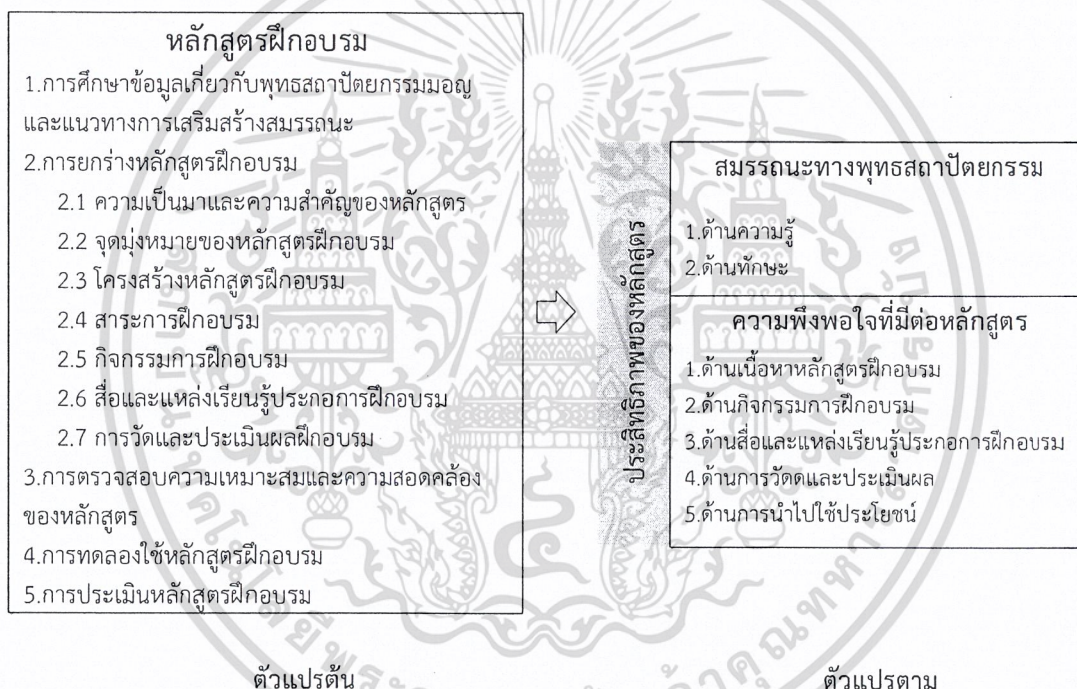
1.3.2.2 การประเมินหลักสูตร ได้สังเคราะห์แนวคิดของ Hilda Taba (1962: 310) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการประเมินในด้านของสมรรถนะของผู้เรียน

1.3.2.3 แนวคิดสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของบุคคล ได้สังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบสมรรถนะของ สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2548); Scott B. Parry (1997) และ David C. McClelland (1975) ร่วมกับแนวคิดพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของ Benjamin Bloom (1956) ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) โดยมีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ประกอบด้วย การจำ การเข้าใจ การวิเคราะห์ สมรรถนะด้านทักษะ (Skills) โดยมีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ประกอบด้วย การรับรู้ การทำตามแบบ ความถูกต้อง สมรรถนะด้านเจตคติ (Attitudes) โดยมีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ประกอบด้วย การรับรู้ การตอบสนอง การเกิดค่านิยม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม และเลือกศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรเฉพาะสมรรถนะด้านความรู้ และด้านทักษะ เนื่องจากเป็นส่วนที่พัฒนาได้ง่ายในช่วงระยะเวลาอันสั้น

1.3.2.4 แนวคิดความพึงพอใจได้สังเคราะห์แนวคิดความพึงพอใจตามปัจจัยระดับสูงของ Herzberg (1959: 125) และแนวคิดจังหวะการศึกษาของ Whitehead (1967: 1-14) ประกอบด้วย จังหวะของวิทยาการในการทำความเข้าใจ เพื่อประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม ด้านการวัดและประเมินผล และจังหวะของเสรีภาพในการนำไปใช้ เพื่อประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรี มีขอบเขตของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา

1.4.1.1 ด้านพื้นที่ศึกษา ได้แก่ สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชาวมอญ โดยมีปรากฏหลักฐานหรือข้อมูลยืนยันการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในช่วงปีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2310-2475 ในวัดของชาวมอญจำนวน 30 แห่ง ภายในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random)

1.4.1.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ การเน้นศึกษาปรากฏการณ์ในช่วงปี 2310-2475 เนื่องจากเป็นช่วงยุคเริ่มต้นการปกครองโดยสยามภายหลังได้รับอิสระจากพม่า ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ใช้ระบบการปกครองระบอบราชาธิปไตยจนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งเป็นช่วงที่มีการอพยพเข้ามาของชาวมอญหลายระลอก หลังจากมอญตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าตั้งแต่ปี 2300 โดยเริ่มอพยพในช่วงปี 2317-2367 ประกอบด้วย เนื้อหาด้านบริบทเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทย และเนื้อหาด้านกายภาพของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของชาวมอญในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้ง แผนผัง รูปแบบองค์ประกอบตกแต่ง

1.4.1.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ พุทธสถาปัตยกรรมมอญ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.4.2 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

1.4.2.1 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 ท่าน และนักปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 4 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) เพื่อสัมภาษณ์หาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(2) ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.4.2.2 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แหล่งข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม

1.4.2.3 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 4 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random)

(2) ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.2.4 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมมอญชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 ห้องเรียน

(2) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling Random)

(3) ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

(3.1) ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(3.2) ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

1.4.2.5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 39 คน

(2) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 7 กลุ่ม กลุ่มละ 1-2 คน รวมเป็น 10 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling Random)

(3) ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1.5.1 พุทธสถาปัตยกรรมมอญ หมายถึง สถาปัตยกรรมภายในวัดของศาสนาพุทธ เป็นสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมทางศาสนาของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เช่น อุโบสถ วิหาร เจดีย์ ศาลา เป็นต้น

1.5.2 มอญ หมายถึง กลุ่มชนชาติมอญที่อพยพมาจากแผ่นดินทางตอนใต้ของพม่าที่เข้ามาอาศัยและตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา (ระหว่างพ.ศ.2310-2475) และมีการสืบทอดลูกหลานมาจนถึงปัจจุบัน

1.5.3 ยุคหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา หมายถึง ช่วงระหว่างปี 2310-2475 เป็นช่วงยุคเริ่มต้นการปกครองโดยไทยอย่างสมบูรณ์ภายหลังได้รับอิสระจากพม่า ซึ่งเริ่มจากสมัยกรุงธนบุรีถึงกรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รัตนโกสินทร์ ที่ใช้ระบบการปกครองระบอบราชาธิปไตย จนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งเป็นช่วงที่มีการอพยพเข้ามาของชาวมอญหลายระลอก หลังจากระบอบมอญตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าตั้งแต่ปี 2300 โดยเริ่มอพยพในช่วงปี 2317-2367

1.5.4 หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะทางด้านพุทธสถาปัตยกรรม ที่เสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ผ่านการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ มีวิธีการในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

1.5.5 สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์พุทธสถาปัตยกรรมมอญ

1.5.5.1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญที่ปรากฏในท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ด้านความเป็นมาของชาวมอญ ความรู้ด้านลำดับเวลาตามยุคสมัย ความรู้ด้านรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ และความรู้ด้านอิทธิพลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ

1.5.5.2 ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถทางการถ่ายทอดข้อมูล เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญผ่านออกเป็นผลงาน ได้แก่ ทักษะการลำดับช่วงเวลาตามยุคสมัย ทักษะการดูแลแผนที่เพื่อระบุที่ตั้งของวัดมอญ ทักษะการสังเกตเพื่อแยกแยะรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรม ทักษะการร่างภาพ และทักษะการทำหุ่นจำลอง

1.5.5.3 คุณลักษณะ (Attributes) หมายถึง ทศนคติหรือเจตคติ (Attitude) ที่มีต่อคุณค่าและความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทย ในสังคมพหุวัฒนธรรม ได้แก่ การมีทัศนคติที่ดีในคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และศิลปกรรมของพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น ที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบและศึกษาศิลปกรรมท้องถิ่นได้

1.5.6 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมเพิ่มขึ้น โดยได้มาจากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ และด้านการท่องเที่ยว

1.5.7 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

1.5.7.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร หมายถึง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.7.2 ความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อเนื่องและสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร

1.5.8 ประสิทธิภาพของหลักสูตร หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย

1.5.8.1 ผลจากการจัดกิจกรรมระหว่างการศึกษาและการฝึกอบรมและผลจากการทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมหลังการฝึกอบรม หมายถึง การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) ที่ได้จากผลรวมของคะแนนด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ของการทำกิจกรรมระหว่างการศึกษาและแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม

1.5.8.2 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

1.5.9 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณภาพของหลักสูตร โดยการนำผลการสังเกตระหว่างฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และผลการจัดสนทนากลุ่มหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม สำหรับนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์

2.1.2 แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะ

2.1.3 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

2.1.4 แนวคิดการประเมินหลักสูตร

2.1.5 แนวคิดการฝึกอบรม

2.1.6 แนวคิดความพึงพอใจ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์

วัดและศาสนสถานมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางของชุมชนสำหรับปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรม โดยมีบทบาทสำคัญของวัดและศาสนสถานในฐานะศูนย์กลางของชุมชน คือ เป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมผ่านกิจกรรมและประเพณีทางศาสนาต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทาง ศาสนา ประวัติศาสตร์ ตลอดจนงานศิลปกรรมต่าง ๆ (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2559: 245) ซึ่ง วสันต์ ชิวะสาธน์ (2552: 4) อธิบายว่า ศาสนสถานในพระพุทธศาสนา หมายถึง วัด ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนา มีองค์ประกอบคือ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สลุป พระพุทธรูป ศาลการ เปรียญ และกุฏิ หรือสิ่งก่อสร้างอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นศูนย์กลางสังคมของพุทธศาสนิกชน และเป็น ที่ประกอบกิจกรรมประเพณี เป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย สำหรับการศึกษาพุทธ สถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา สามารถจัดได้ว่าเป็น การศึกษาประเด็นทางสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนา ของกลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ตั้งแต่อดีต ที่ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นเพื่อช่วยให้เข้าใจถึงสภาพทาง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการปกครองในอดีตของไทยที่มีต่อกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์ การจัดการ เรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว จึงประกอบด้วยแนวคิดที่สำคัญในการอธิบายเพื่อการเข้าใจถึงความหมายและ การปรากฏรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น ดังนี้

2.1.1.1 แนวทางการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรม

ในการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรม ยังไม่มีแนวคิดที่ปรากฏชัดเจนในการอธิบาย แต่ จากหนังสือ “วัด : พุทธศาสนาสถาปัตยกรรมไทย” ของ สมคิด จิระทัศนกุล (2554: 4-5) แสดงให้ เห็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นฐานความรู้เกี่ยวกับที่มา ความหมาย ประเภท หน้าที่ประโยชน์ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบลักษณะ และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารอันเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนสถานในภาพรวม สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบพุทธสถาปัตยกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาและจารีตประเพณี ตลอดจนการนำไปใช้เป็นพื้นฐานความรู้ประกอบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมไทยในการศึกษาระดับต่าง ๆ เช่น กลุ่มนักเรียนมัธยม กลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา หมู่พระสงฆ์ที่ต้องการความรู้เชิงช่าง บุคลากรในกรมกองที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม สำนักงานออกแบบ การท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น จากจุดมุ่งหมายในข้างต้น จึงสามารถที่จะนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มคนที่มีความสนใจได้ ซึ่งเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2559) ที่ได้รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ ในการทำนุบำรุงศาสนสถานตามแนวทางการอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถคงคุณค่าของศาสนสถานอันเป็นมรดกของชาติซึ่งแสดงให้เห็นประเด็นสำคัญในการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรม ได้แก่

(1) ความหมายของศาสนสถาน ตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปี 2554 ระบุไว้ว่า “น. สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ เป็นศาสนสถานทางพุทธศาสนา มัสยิดเป็นศาสนสถานทางศาสนาอิสลาม” ที่สามารถอธิบายได้ว่า ศาสนสถานเป็นสถานที่หรือพื้นที่เฉพาะ ที่มีไว้เพื่อประกอบกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งการใช้งานภายในพื้นที่ดังกล่าว จะเปลี่ยนไปตามความเชื่อและบทบัญญัติของศาสนานั้น ๆ โดยความหมายของศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมของศาสนาพุทธตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 747) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง อาคารสถานที่ (สถานที่ที่เป็นที่ตั้งของอาคาร) ที่สร้างขึ้นเนื่องในพุทธศาสนาและถูกกำหนดเขตอย่างแน่นอน สำหรับเป็นที่ตั้งของอาคารต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบของวัด ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สิม่า หอไตร ศาลาการเปรียญ กุฏิ เป็นต้น นอกจากนี้วัดโดยทั่วไปก็เป็นที่พักของพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ ชิวะสารณ์ (2552: 4) ที่อธิบายว่าวัดเป็นสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป มีองค์ประกอบคือ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สลุป พระพุทธรูป ศาลาการเปรียญ กุฏิ หรือสิ่งก่อสร้าง อื่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปเป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร เป็นศูนย์กลางสังคมของพุทธศาสนิกชนและเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมประเพณี ในพระพุทธศาสนา เป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งพุทธศาสนิกชนนิยมไปกราบไหว้บูชาและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในพุทธ ศาสนา ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อใช้ในกิจการ หรือเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ในขณะที่ ประเวศ วะสี (2539 : 125) และ สุริย์ มีผลกิจ และ วิเชียร มีผลกิจ (2545 : 41-42)ได้อธิบายอย่างสอดคล้องกันว่า ศาสนาสถานและศาสนวัตถุ หรือศาสนาสมบัติ หมายถึง สิ่งต่างๆที่มีความสัมพันธ์หรือเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ “วัด” ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมวัตถุในหลาย ๆ ด้านไว้ ไม่ว่าจะเป็น พระพุทธรูป ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรมตกแต่งวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนที่ดิน เสนาสนะ อุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบความนิยมแห่งยุคสมัย

(2) ความเป็นมาของพุทธศาสนาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วเข้ามาเผยแพร่สู่ประเทศไทย ตลอดจนความสัมพันธ์ของพุทธศาสนาระหว่างไทยกับชาติอื่นในยุคสมัยต่างๆ ที่นำมาซึ่งการเกิดศาสนาพุทธนิกายต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 นิกายที่มีวัตรปฏิบัติและข้อคิดคติความเชื่อที่แตกต่างกันในบางประการ ได้แก่ (1) นิกายआจริยวาท (มหายาน) เป็นนิกายที่มีการละเว้นข้อวัตรปฏิบัติบางประการ เพื่อให้เข้าถึงต่อบุคคลธรรมดามากขึ้น สำหรับในประเทศไทยสามารถแบ่งเป็นนิกายย่อย ๆ ได้อีก 2 นิกาย คือ มหายาน (สุขาวดี) ซึ่งเริ่มเข้ามาในแถบสุวรรณภูมิเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 12 ปัจจุบันกลุ่มผู้ที่นับถือส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน โดยความเชื่อที่แพร่หลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ การนับถือพระโพธิสัตว์และพระพุทธเจ้าหลายพระองค์ ส่วนอันนัมนิกายเป็นนิกายที่มีความเชื่อคล้ายกับนิกายมหายาน สันนิษฐานว่าเข้ามาครั้งแรกในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเข้ามาพร้อมกับ การอพยพของชาวเวียดนาม ปัจจุบันกลุ่มผู้ที่นับถือส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม และ (2) นิกายเถรวาท (หินยาน) เป็นนิกายที่ยึดหลักคำสอนและพระวินัยเดิมที่บัญญัติขึ้นในสมัยพุทธกาล ซึ่งเป็นนิกายที่ชาวพุทธส่วนใหญ่ในประเทศไทยเคารพนับถือ สามารถแบ่งเป็นนิกายย่อยได้อีก 2 นิกายตามวัตรปฏิบัติ คือ ธรรมยุติกนิกายและมหานิกาย โดยทั้งสองนิกายแยกออกจากกันในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากการรับแบบอย่างธรรมยุติกนิกายมาจากชาวมอญ ซึ่งมีความแตกต่างในเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ เช่น การครองจีวร การรับปัจจัย และการสังฆกรรม เป็นต้น

(3) เขตและพื้นที่วัดพุทธนิกายเถรวาท โดยคติการวางผังวัดพุทธนิกายเถรวาทมาจากคติจักรวาลในพุทธศาสนา โดยจักรวาลตามความเชื่อของพุทธศาสนามีขอบเขตและส่วนประกอบชัดเจน คือ กำแพงจักรวาล (ภูเขจักรวาล) เป็นขอบเขตชั้นนอกสุด มีศูนย์กลางเป็นเขาพระสุเมรุล้อมรอบด้วยสัตตบริภัณฑ์ 7 ชั้น รอบจุดศูนย์กลางทั้ง 4 ทิศเป็นทวีปทั้ง 4 ได้แก่ อุตรรกุทวีป (ทิศเหนือ) อมรโคยานทวีป (ทิศตะวันตก) ชมพูทวีป (ทิศใต้) และปพพิทเททวีป (ทิศตะวันออก) โดยทั้งหมดมีมหานทีสี่พันนครเป็นตัวขึ้น ดังนั้นการวางผังวัดพุทธนิกายเถรวาทมักจะแสดงอยู่ในเขตพุทธาวาส โดยมีจุดศูนย์กลางเป็นงานสถาปัตยกรรม ที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเขาพระสุเมรุ มีสถาปัตยกรรมภายในเขตเป็นสัญลักษณ์แทนทวีปหรือภูเขาต่าง ๆ และมีการกำหนดอาณาเขตอย่างชัดเจนโดยใช้กำแพงแก้วแทนภูเขจักรวาล ซึ่งรูปแบบดังกล่าวมักจะเปลี่ยนไปตามความนิยมในแต่ละยุคสมัย ตัวอย่างเช่น วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามและวัดอรุณราชวราราม ที่ใช้สถาปเป็นประธานของวัด หรือวัดสุทัศนเทพวรารามและวัดสุวรรณาราม ที่ใช้พระอุโบสถเป็นประธาน ทั้งนี้ วัดพุทธนิกายเถรวาทแบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ คือ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตพื้นที่สำหรับใช้ประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและความชัดเจนในการใช้พื้นที่ของพระสงฆ์ โดยตั้งอยู่บนกรอบพื้นฐานหลักของวิถีแห่งสมณะอันมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การทำสังฆกรรมที่ต้องการทำร่วมกับพระภิกษุสงฆ์รูปอื่น และการอยู่อาศัยที่ใช้เป็นที่ปลีกตัวไปอาศัยจำวัดพักผ่อนเฉพาะรูป โดยการใช้อาศัยอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ใช้สอยทั้ง 3 เขต ได้แก่

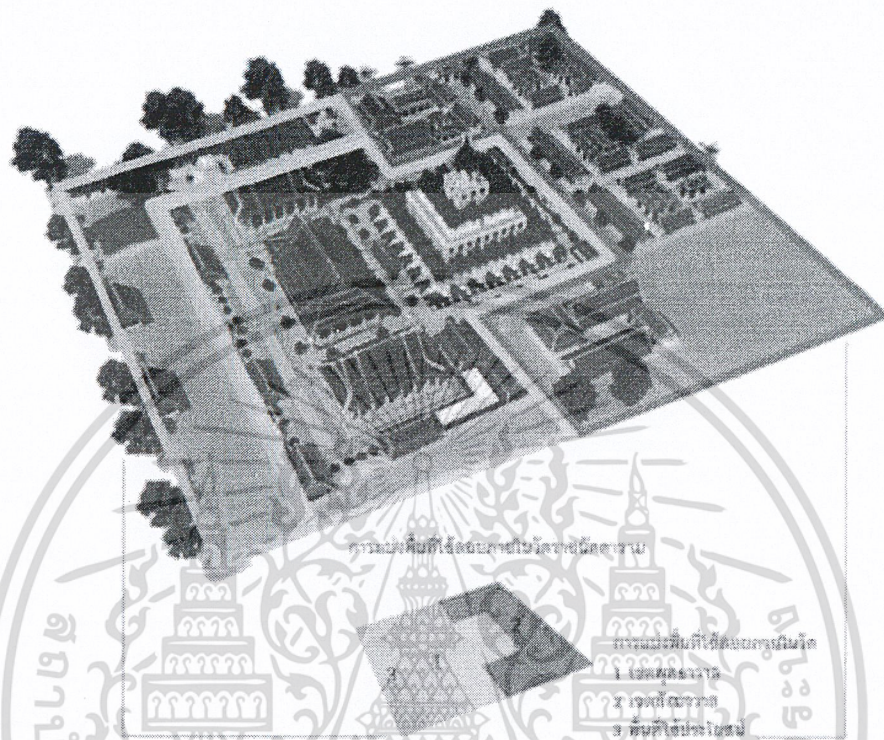
(3.1) เขตพุทธาวาสเป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ เพื่อใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ดังนั้นเขตพุทธาวาสจึงมักประกอบด้วยสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ พระอุโบสถ พระวิหาร เจดีย์ราย เจดีย์ทิศ (มณฑป ปรารงค์) หอระฆัง หอกลอง ศาลาต่าง ๆ เช่น ศาลาราย ศาลาทิศ พระระเบียง

(3.2) เขตสังฆาวาสเป็นพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาโดยตรง เป็นพื้นที่ที่มีขอบเขตที่มิดชิด และประกอบไปด้วยอาคารสถานที่สัมพันธ์เฉพาะกับกิจกรรมและวัตรปฏิบัติ ที่เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของเพศสมณะเท่านั้น ได้แก่ กุฏิ กัปปียกุฏิ (โรงเก็บอาหาร) หอฉัน วัจจกุฏิหรือเว็จกุฏิ ศาลาการเปรียญ หอไตร ชั้นตอมร (โรงรักษาไฟและต้มน้ำ) ธรรมศาลา (โรงเทศนาธรรม) ห้องสร่งน้ำ ศาลาท่าน้ำ

(3.3) เขตพื้นที่สำหรับใช้ประโยชน์ในพระอาราม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหลือจากการจัดแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส เป็นเขตพื้นที่สำหรับเอื้อประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ของวัด เช่น ใช้เป็นพื้นที่โล่งเพื่อสร้างความร่มรื่นให้วัด หรือใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารอื่น ๆ เช่น สร้าง “เมรุ” สำหรับฌาปนกิจศพของชุมชน หรือตั้งโรงเรียน เพื่อให้การศึกษาแก่สังคม หรืออาจแบ่งเป็นพื้นที่ให้คฤหบดีเช่าเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยและประกอบการค้า เช่น การสร้างตึกแถว หรือการทำเป็นตลาด เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่างการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในวัดพุทธนิทายเถรวาท
ที่มา : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2559: 15)

ทั้งนี้ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2559: 85) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการระบุคุณค่าความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมว่า วัดและศาสนสถาน อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ศาสนวัตถุภายในพื้นที่นั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยการระบุคุณค่าความสำคัญควรเป็นกระบวนการที่มาจากความร่วมมือร่วมใจของเจ้าของ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถอ้างอิงร่วมกันในการระบุอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ศาสนวัตถุและศิลปวัตถุที่มีคุณค่าของวัดและศาสนสถาน โดยการสำรวจและบันทึกคุณค่าในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดและศาสนสถานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และประเมินคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ด้านสถาปัตยกรรม เป็นการศึกษาพัฒนาการของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ในด้านสภาพปัจจุบัน รูปแบบ วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง อายุ กิจกรรมภายในอาคาร และการประเมินคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ด้านโบราณคดี เป็นการศึกษาทางโบราณคดี เพื่อหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับวัดและศาสนสถาน ด้านชุมชน เป็นการศึกษาถึงการสัญจรและการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของวัดและศาสนสถาน และด้านการจัดทำรายชื่ออาคารและสิ่งปลูกสร้างศาสนวัตถุและศิลปวัตถุภายในพื้นที่วัดและศาสนสถาน เป็นการจัดทำเอกสารอ้างอิงร่วมกันสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรได้รับการอนุรักษ์ โดย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดทำเป็นรายการในแบบฟอร์ม ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน เช่น ชื่ออาคาร กลุ่มอาคาร หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้ง เจ้าของหรือผู้ครอบครอง อายุสมัยหรือปีที่สร้าง ประวัติความเป็นมา รูปแบบทางศิลปสถาปัตยกรรม โครงสร้างและวัสดุหลัก สภาพปัจจุบัน และคุณค่าความสำคัญ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้ว่า การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมประกอบด้วยหลักการที่สำคัญตามหลักการศึกษาศิลปะสถาปัตยกรรมของ สมคิด จิระทัศนกุล (2554: 4-5) ได้แก่ ความเป็นมา ประเภท รูปแบบลักษณะ และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับการระบุคุณค่าของพุทธสถาปัตยกรรมในด้านประวัติศาสตร์และด้านสถาปัตยกรรม ตามแนวทางของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2559: 85) ที่ซึ่งจำเป็นจะต้องมีแนวทางการจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์

2.1.1.2 แนวคิดการจัดการศึกษาประวัติศาสตร์

คำว่า “ประวัติศาสตร์” มีที่มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “History” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “Histori” หรือ “Historia” แปลว่า การสืบสวน สอบสวน ที่เกิดขึ้นจาก Herodotus (484 – 425 B.C.) ประชาชนชาวกรีกโบราณผู้เริ่มค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2525: 52) ซึ่ง ชาลส์วิตซ์ เกษตรศิริ (2540: 2) และ ดนัย ไชยโยธา (2534: 6) กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวของอดีตทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของมนุษย์ ทั้งในด้านศิลปะ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ สงคราม การเมือง การปกครอง ศาสนา ปรัชญา คติความเชื่อ ที่ถูกสืบค้นขึ้นมาอย่างมีหลักฐาน ด้วยการบันทึกเรื่องราวการศึกษาค้นคว้า การตรวจสอบพิจารณาโดยอาศัยหลักฐานที่เหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน แล้วนำมาถกเถียงถึงความหมายของการปรากฏสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วงเดือน นาราสิงข์ (2549: 3) ที่กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตที่มีหลักฐานยืนยันและตรวจสอบได้ ที่นักประวัติศาสตร์รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นมาโดยอาศัยข้อมูลที่เชื่อว่าเป็นความจริงและถูกต้อง ประกอบการวิเคราะห์หรือข้อสมมติฐานของตน ดังนั้น ประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญ ที่ช่วยให้มนุษย์เข้าใจตนเองจากเรื่องราวเหตุการณ์ในอดีตที่สามารถนำมาเป็นบทเรียนให้แก่ปัจจุบัน โดยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจเหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 22) ได้อธิบายว่า ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ดังนี้

(1) สร้างความเข้าใจปัญหาและสิ่งแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน ประวัติศาสตร์หรือการสืบสวนอดีตของมนุษย์ ทำให้ได้รู้ว่าพฤติกรรมและความคิด ความเชื่อของผู้คนในสังคมเกิดขึ้นได้อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพัฒนาการมาอย่างไร อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจปัญหาอย่างมีเหตุมีผล มาตรการในการแก้ปัญหาจึงจะมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

(2) รู้รากเหง้าความเป็นไทย เข้าใจและภูมิใจในชาติตน เหตุการณ์สำคัญในอดีตของสังคมไทย เริ่มตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน การสร้างบ้านเมือง การขยายอาณาเขตเพื่อสร้างความมั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากวีรกรรมและความเสียสละของบรรพบุรุษ

(3) รู้บทเรียนในอดีต เห็นข้อบกพร่อง-ความผิดพลาด ความสำเร็จ ความดีงามของบรรพบุรุษ ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ว่าทำไม และอย่างไร (Why/How) ซึ่งไม่ใช่เพียงให้รู้ว่าใคร ได้ทำอะไร ที่ไหน และเมื่อไร (Who What Where When)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(4) ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตน และของประเทศอื่น รวมถึงวิถีคิด วิถีปฏิบัติ การทำความเข้าใจจากเหง้าความเป็นไทย รวมถึงความเข้าใจจากเหง้าของมนุษยชาติที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ กันด้วย ดังนั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องจะทำให้เข้าใจลักษณะเฉพาะของชนชาติอื่น ประเทศอื่น หรือภูมิภาคอื่นด้วย อันเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีอย่างแท้จริง

(5) ฐานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต การรับรู้เรื่องราวในอดีตไม่จำเป็นที่จะต้องมาจากการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถหาความรู้ได้จากการอ่านบันทึกของเหตุการณ์ ดังนั้น ในแง่ประวัติศาสตร์จึงเน้นในเรื่องการอ่านอย่างระมัดระวัง เช่น จากห้องสมุด หรือจากอินเทอร์เน็ต มิใช่ “ภาพอดีต” ที่เป็นความจริงทั้งหมด แต่เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ได้จากการตัดต่อที่ไม่ยืนยันความถูกต้อง

(6) วิธีการศึกษาเรื่องราวสำคัญ ๆ ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง การเรียนรู้อดีตของสังคมมนุษย์ ต้องใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างกว้างขวาง ทั้งการอ่านเอกสารการสอบถามจากผู้รู้ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และหลักฐานทางโบราณคดีประกอบให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สืบค้นจนสามารถตอบคำถามประเด็นที่ตั้งไว้

จากความหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมของกลุ่มคน ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งการจะอธิบายสาเหตุหรือจุดเปลี่ยนที่ส่งผลให้เกิดรูปแบบต่าง ๆ เหล่านั้นจนมาถึงปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามการศึกษาประวัติศาสตร์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคตได้

2.1.1.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ครบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย นอกจากนี้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยการสืบเสาะ สืบค้น เสาะหา สำรวจตรวจสอบอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้จนสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาในอนาคต ซึ่งได้มีนักวิชาการได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไว้ ดังนี้

เฉลิม นิตะเขตต์ปรีชา (2545: 18) เสนอวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นกำหนดปัญหาหรือสมมติฐาน (Setting up Problem or Hypothesis) โดยการใช้การสังเกต เพื่อให้พบข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลในประวัติศาสตร์ จากนั้นดำเนินการศึกษาขอบเขต และแนวทางปัญหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด แล้วคาดเดาคำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่าเป็นไปได้ในรูปแบบของการตั้งสมมติฐาน

2. ขั้นแสวงหาความรู้โดยการรวมหลักฐาน (Data Collection) วิธีการค้นคว้าแสวงหาและรวบรวมหลักฐานที่มีการจำแนกประเภทของหลักฐานขั้นต้น ขั้นที่สอง และขั้นที่สามเพื่อความน่าเชื่อถือในหลักฐานเป็นเกณฑ์

3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล (Data Analysis & Evaluation) ประกอบด้วย (1) การประเมินคุณค่าภายนอก (External Criticism) การพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักฐานอื่นที่กล่าวถึงข้อเท็จจริงในสิ่งเดียวกัน เพื่อตรวจหาข้อบกพร่องผิดพลาดของหลักฐานที่ไม่ใช่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักฐานขั้นต้น (2) การประเมินคุณค่าภายใน (Internal Criticism) การใช้ความเฉลียวฉลาดและความรอบรู้ค้นหาเหตุผล ความคงเส้นคงวา ความเป็นจริง และสิ่งที่เป็นวัตถุประสงค์ของหลักฐาน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะที่ใกล้เคียงถูกต้องตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดในขั้นตอนการสังเคราะห์

4. ขั้นตีความและสังเคราะห์ (Data in Interpretation and Synthesis) การนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้วมาตีความและสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปแบบของแนวคิดรวบยอดหรือโน้ตค้นเป็นเรื่อง ๆ โดยนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณา อธิบาย วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นประกอบแล้วจึงสรุปผสมผสานและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกลายเป็นแนวคิดรวบยอดการเรียนรู้

5. ขั้นนำเสนอข้อมูล (Presentation) การนำเสนอความรู้และแนวความคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วต่อผู้อื่น โดยการบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา การเขียนบทความ การทำรายงาน และอื่น ๆ ซึ่งผู้นำเสนอต้องใช้ความสามารถในการร่างโครงเรื่อง และแนวทางการเขียนอย่างรัดกุมเพื่อให้น่าสนใจ มีคุณค่า มีความต่อเนื่องเร้าใจผู้อ่านหรือผู้ฟังให้ติดตามการนำเสนอ

Leonard H. Clark (1973: 25) ได้เสนอกิจกรรมการสอนและยุทธวิธีในการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. สอนให้ผู้เรียนฝึกวิธีวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายนอกและภายใน โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล
2. ให้แบบฝึกหัดที่ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ เช่น การให้แสดงความคิดเห็นต่อบทวิเคราะห์หลักฐาน ว่าหลักฐานที่กล่าวมานั้นเป็นหลักฐานขั้นต้นหรือขั้นรอง ข้อมูลเหล่านั้นมาจากไหน ถูกต้องเพียงใด ผู้เขียนใส่ความคิดมากน้อยเพียงใด เป็นต้น
3. ชี้แนะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีตรวจสอบความจริงจากสิ่งที่ได้อ่านและได้เห็น จากการเปรียบเทียบข้อความที่ได้จากหนังสือประวัติศาสตร์กับหลักฐานอื่น ๆ
4. ใช้วิธีการสอนแบบอุปมาน ในการสอนลักษณะนี้ผู้เรียนจะสามารถถึงความจริงต่าง ๆ จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และพัฒนาความคิดรวบยอดออกมาได้ ซึ่งในกรณีนี้ผู้สอนไม่สามารถที่จะสอนโดยวิธีให้ข้อเท็จจริงหรือสรุปเป็นหลักการให้ผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่
5. ให้แบบฝึกหัดซึ่งผู้เรียนค้นคว้าหาความจริง หรือแสดงปัญหาออกมาได้โดยใช้วิธีวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ เช่น แสดงหลักฐานจากแหล่งที่มาต่าง ๆ กัน และพยายามให้ผู้เรียนได้สร้างขึ้นมาใหม่ หรือให้ผู้เรียนเขียนประวัติศาสตร์อย่างง่ายได้ เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

Mchaffy and Davis (1979: 18) ได้พยายามชี้ให้เห็นว่า วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ไม่เฉื่อยชา และผู้เรียนจะรู้สึกเหมือนว่าข้อมูลทางประวัติศาสตร์มีอยู่รอบตัวเขา ซึ่งวิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าช่วยในการค้นคว้าหาความจริง เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบ โดยเฉพาะในกรณีที่หลักฐานอาจมีไม่เพียงพอ ทำให้การค้นคว้างานของนักประวัติศาสตร์ไม่สมบูรณ์ นักประวัติศาสตร์จึงใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าทำให้งานศึกษาค้นคว้าของนักประวัติศาสตร์สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการหนึ่ง que ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ การสอนสาระประวัติศาสตร์ในโรงเรียน ผู้สอนส่วนใหญ่มักใช้วิธีการบรรยายเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องท่องจำ นำเปื้อนหน้าเป็นวิชาที่ต้องศึกษาแต่เรื่องของอดีตที่อยู่ห่างไกล ซึ่งส่งผลให้วิชาประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงดูด้วยค่าไป ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องทำให้วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าสนใจและมีชีวิตชีวา การนำวิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่ามาใช้ในห้องเรียนอาจทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 12) ได้เสนอการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยดังกล่าวนี้ โดยมีแนวทางหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นกระตุ้น เพื่อให้เกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้ ซึ่งอาจสะท้อนผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การบรรยายภาพตามความเข้าใจของตนเอง การดูวีดิทัศน์
2. ขั้นสร้างความตระหนักในความสำคัญเรื่องที่เรียน เช่น การตั้งปัญหาในสภาพสังคมที่เกี่ยวข้องให้วิพากษ์วิจารณ์ ข้อดี-ข้อเสีย สาเหตุและผลกระทบ เป็นต้น
3. ขั้นการมีส่วนร่วมในบทเรียน ทั้งด้านการวางแผนการเตรียม การโต้ตอบ ต้องด้วยประสาทสัมผัสให้มากกว่าการฟัง การเขียน การตอบคำถามตามที่คุณสอนกำหนด
4. ขั้นการไตร่ตรอง นับเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกเป็นทักษะด้านการคิดวิเคราะห์จากข้อเท็จจริง (ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่) ถึงสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วยการนำเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติความเป็นมาหรือ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สอดแทรกอยู่ในสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดด้วยคำถามว่า ทำไมและอย่างไร (ไม่ใช่ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ซึ่งเป็นทักษะการจำ)
5. ขั้นการตรวจสอบ เป็นขั้นตอนของการรับรู้สภาพความเป็นจริงนั้น ๆ ในสังคมรอบตัว ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง กับความเข้าใจของผู้อื่น รวมทั้งการประเมินสถานการณ์และความเข้าใจที่ถูกต้อง การรับรู้และการแลกเปลี่ยนแนวคิด การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อสังคมไทยให้เป็นที่ไปตามครรลองที่ถูกต้อง
6. ขั้นการทบทวน หรือการย้อนพินิจถึงประโยชน์ที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ โดยรวมเห็นแนวทางปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นคนไทย ที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมหรือการอนุรักษ์และสืบสานความเป็นไทยต่อไป

นิคม ชมพุดวง (2545: 27) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์หมายถึง มวลประสบการณ์ หรือศูนย์รวมความรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่และสามารถศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญ ซึ่งความรู้เหล่านั้นเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าควรแก่การศึกษา สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ป่าไม้ ภูเขาแม่น้ำ ลำธาร ทะเล สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ อุทยาน สวนสัตว์ ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำรงชีวิต ตลอดจนข้อมูลข่าวสารสาระความรู้ สารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งวิชาประวัติศาสตร์มีความจำเป็นต้องใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ดังเช่น

1. หนังสือเรียนหรือแบบเรียน ในปัจจุบันมีหนังสือประกอบการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ ทั้งที่จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการและสำนักพิมพ์เอกชน การเลือกใช้หนังสือเรียนว่าจะใช้เล่มใดจึงจะเหมาะสมขึ้นอยู่กับผู้สอนในการประเมินหนังสือเล่มนั้น ๆ
2. หนังสืออ่านประกอบ สถานศึกษาอาจจัดหาหนังสืออ่านประกอบในวิชาที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ ภายใต้การแนะนำของผู้สอน ถ้าไม่มีงบประมาณผู้สอนอาจแนะนำให้ผู้เรียนไปขอยืมอ่านจากห้องสมุดได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีอยู่ 2 ประเภท คือประเภทที่เป็นเอกสารหรือลายลักษณ์อักษร ประเภทที่เป็นวัตถุ

4. ภาพยนตร์ สไลด์ วีดิทัศน์ สื่อการเรียนการสอนประเภทนี้ผู้เรียนมักจะให้ความสนใจมาก เพราะทำให้คำอธิบายของผู้สอนเป็นรูปธรรมมากขึ้น สื่อเหล่านี้จะมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เช่น การทำสงคราม อุตชีวประวัติ เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น เป็นต้น

5. เทปบันทึกเสียง ซีดี ผู้สอนอาจนำเทปบันทึกเสียงคำปราศรัยของบุคคลสำคัญ ในประวัติศาสตร์มาให้ผู้เรียนฟังประกอบการสอนบทเรียนที่เกี่ยวกับอชีวประวัติหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ผู้สอนสามารถนำเทปบันทึกเสียงซีดีมาเปิดเพลงหรือดนตรีเพื่อเป็นสื่อได้เช่นกัน เพราะเพลงและดนตรีสะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสมัยต่าง ๆ

6. แผนที่ ในการเรียนรายวิชาที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ควรมีแผนที่ใช้ประกอบด้วย โดยควรเป็นแผนที่ทางประวัติศาสตร์ เช่น แผนที่แสดงให้ผู้เรียนทราบถึงอาณาเขตการปกครอง ความรุ่งเรืองของราชวงศ์สมัยต่าง ๆ ในอดีต เส้นทางการอพยพการตั้งถิ่นฐาน เป็นต้น

7. แผนภูมิแสดงเวลา ช่วยให้ผู้เรียนจัดเรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง และสามารถใช้ได้เมื่อผู้สอนต้องการทบทวนเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนช่วยกันจัดทำแผนภูมิแสดงเวลาหลังที่ได้เรียนบทเรียนจบแล้ว

8. แหล่งวิทยากรในชุมชน หมายถึง แหล่งข้อมูลเรียนรู้ในชุมชน ที่ผู้สอนสามารถนำมาประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ วัด โบราณสถานและโบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดของโรงเรียน มหาวิทยาลัย ส่วนราชการ วิทยากรหรือบุคคลในท้องถิ่น คำบอกเล่าประสบการณ์

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ทางพุทธสถาปัตยกรรมของชาวมอญ ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา จึงเป็นการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมผ่านประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ของไทยกับกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์ ภายใต้สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการปกครองในช่วงเวลาหนึ่ง โดยการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ครบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญทางพุทธสถาปัตยกรรม โดยต้องอาศัยการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละด้าน ด้วยวิธีการที่ต่างกันอย่างออกไป ตามความเหมาะสมของพฤติกรรมที่ต้องการวัด

2.1.1.4 แนวคิดการวัดผลทางศิลปะ

การวัดผลเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2532: 294-313) ได้กล่าวถึง แนวทางการวัดผลในด้านศิลปศึกษามีเนื้อหาสาระและวิธีการแตกต่างเมื่อเทียบกับวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น การวัดและประเมินผลจึงไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัวแน่นอน ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องใช้ความพยายามในการพิจารณาผลงานที่ผู้เรียนแสดงออก เช่น วิธีการบันทึกสังเกตความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อวัดดูว่ามีพัฒนาการที่ก้าวหน้าหรือไม่ หรือมากน้อยเพียงใด การวัดใช้วิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนแข่งขันกับตนเอง ผู้สอนไม่ควรให้คะแนนเปรียบเทียบผลงานกับผู้เรียนคนอื่น ๆ หรือใช้การสอบครั้งเดียวเป็นเครื่องตัดสินชี้ขาด ทั้งนี้การวัดผลควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ วัย วุฒิภาวะ พื้นฐานประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน โดยการปฏิบัติงานทางศิลปะจะช่วยก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางศิลปะหลายด้าน ได้แก่ การทดลองสร้างสรรค์ศิลปะผ่านวัสดุหลายชนิด การแสดงออกซึ่งความคิดด้วยการจัดวัสดุชิ้นใหม่ การฝึกปฏิบัติเพื่อชื่นชมกับกระบวนการทำงาน การหวังผลเพื่อชื่นชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับผลงานชิ้นสำเร็จ การเรียนรู้เพื่อซาบซึ้งกับงานศิลปะ การสร้างความเข้าใจว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม การแสดงความรู้สึกส่วนบุคคลให้สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมได้ ทั้งนี้ลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวหนึ่ง หรือหลายอย่าง หรือทั้งหมด โดยขึ้นอยู่กับระดับอายุ ความสามารถในการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม ซึ่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อตรวจสอบคุณค่าของศิลปะสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ด้วยการให้อิสระทางความคิด แต่หากใช้วิธีการสอนโดยการกำหนดรูปแบบกิจกรรมหรือกำหนดวิธีปฏิบัติงาน ก็จะเป็นการตรวจสอบทักษะมากกว่า

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา ของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดการศึกษา เพื่อช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาในท้องถิ่น โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญทางพุทธสถาปัตยกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ถูกกำหนดขึ้น อย่างสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในการจัดฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้

2.1.2 แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) หรือความสามารถ ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาบุคลากรในองค์กร เพื่อให้สามารถสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน โดยในปี ค.ศ. 1973 David C. McClelland นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เขียนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างงานในระบบราชการของสหรัฐอเมริกา โดยตีพิมพ์บทความสำคัญเรื่อง “Testing for Competence rather than Intelligence” เพื่อเรียกร้องให้ใช้การทดสอบสมรรถนะ (Competency Testing) แทนแบบทดสอบมาตรฐานที่เคยใช้อยู่ เนื่องจากแบบทดสอบไม่ได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริง สะท้อนให้เห็นได้จากคนที่มีผลทดสอบได้คะแนนดีแต่ปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ ต่อมาภายหลัง David C. McClelland ได้ร่วมกับนักจิตวิทยาชื่อ David Berlew ตั้งบริษัท Mober เพื่อเผยแพร่แนวคิดเรื่องสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติ ทำให้แนวคิดมีความแพร่หลายและถูกพัฒนาให้แตกต่างออกไป โดยยังยึดหลักของ David C. McClelland ที่มุ่งเน้นการสร้างผลงานที่โดดเด่นด้วยการระบุนหาคนที่มีความโดดเด่นกว่าคนอื่น วิธีการนี้อาจจะกำหนดเป็นหลักการทั่วไปได้สองประการ คือ 1) การเน้นความสำเร็จในงานซึ่งมีความโดดเด่นโดยไม่ต้องตั้งสมมติฐานว่าบุคคลนั้นมีบทบาทอะไร และ 2) ให้ความสำคัญกับสิ่งที่คนเหล่านั้นทำ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติตามหลักการนี้ก็คือ สามารถระบุพฤติกรรมซึ่งจำเป็นสำหรับการทำงานในหน้าที่หนึ่งได้สำเร็จ (สุรพงษ์ มาลี. 2549: 38)

2.1.2.1 ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ หรือ Competency ได้มีนักวิชาการให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป และมักเข้าใจไม่ตรงกัน ขึ้นอยู่กับว่านักวิชาการที่ศึกษาจะแปลหรือให้คำจำกัดความไว้ตามความเข้าใจและความเชื่อของแต่ละคนและแต่ละสถาบัน ที่ผ่านมามีคำแปลภาษาไทยที่แตกต่างกัน เช่น ซัดความสามารถ ความสามารถ สมรรถนะ สมรรถภาพ ศักยภาพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนในภาษาอังกฤษมีคำที่มีความหมายคล้ายกันอยู่หลายคำ ได้แก่ Capability, Ability, Proficiency, Skill, Expertise, Fitness, Aptitude ดังนั้นการกำหนดความหมายของคำว่า “Competency” จึงได้มีผู้ให้คำนิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

David C. McClelland (1975, อ้างถึงใน สุภิญญา รัศมีธรรมโชติ. 2548: 25) ได้ให้คำจำกัดความว่า สมรรถนะ หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือเหนือกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

Boyatzis (1982: 72) ได้ให้คำนิยามของคำว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ของบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) ทักษะ (Skill) จินตภาพส่วนตน (Self-Image) หรือบทบาททางสังคม (Social Role) หรือองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานสูงกว่า/เหนือกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้

Spencer and Spencer (1993: 39) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตตมโนทัศน์ (Self-Concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหรือสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion - Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

Scott B. Parry (1997, อ้างถึงใน สุภิญญา รัศมีธรรมโชติ. 2549: 16) นิยามคำว่า สมรรถนะ คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักและสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ สามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับได้ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการพัฒนาฝึกอบรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548: 7) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ คุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆ ตัวอย่างเช่น สมรรถนะด้านการบริการที่ดี ซึ่งอธิบายว่า “สามารถให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการได้” นั้น หากขาดองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ความรู้ในงานหรือทักษะที่เกี่ยวข้อง (เช่น ต้องหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์) และคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นคนใจเย็น อดทน ชอบช่วยเหลือผู้อื่นแล้ว บุคคลก็ไม่อาจจะแสดงสมรรถนะของ “บริการที่ดี” ด้วยการให้บริการตามที่ผู้รับบริการต้องการได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง “สมรรถนะ” ก็คือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่องค์กรต้องการจากข้าราชการ เพราะเชื่อว่าหากข้าราชการมีพฤติกรรมการทำงานในแบบที่องค์กรกำหนดแล้ว จะส่งผลให้ข้าราชการผู้นั้นมีผลการปฏิบัติงานดี และส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ที่ต้องการได้ เช่น การกำหนดสมรรถนะการบริการที่ดี เพราะหน้าที่หลักของข้าราชการคือการให้บริการแก่ประชาชน ทำให้หน่วยงานของรัฐบรรลุวัตถุประสงค์ คือการทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

เตชา เตชะวัฒนไพศาล (2543:11) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ทักษะ ความรู้และความสามารถ หรือพฤติกรรมของบุคลากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง กล่าวคือในการทำงานหนึ่ง ๆ เราต้องรู้อะไร เมื่อมีความรู้หรือข้อมูลแล้ว เราต้องรู้อะไรที่จะทำงานนั้น ๆ อย่างไร และเราควรมีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะอย่างไรจึงจะทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งสิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหล่านี้จะช่วยให้องค์กรทราบว่า คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ดีในการทำงานของบุคลากรในองค์กร (Superior Performer) นั้นเป็นอย่างไร

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2547: 61) ได้สรุปนิยามของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคล ที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณสมบัติต่างด้านค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องกับองค์กร โดยเฉพาะต้องสามารถจำแนก ระหว่างคุณลักษณะสำคัญของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน กับสาเหตุของการทำงานแล้ว ไม่ประสบความสำเร็จเพราะขาดคุณลักษณะบางประการได้ เป็นต้น

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2545:33) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับความสามารถ ในการปรับและใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทัศนคติ พฤติกรรม ความรู้ และทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรใน องค์กร บุคลากรทุกคนควรมีความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของงานในหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) และความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ)

แสงสุรีย์ ทศนพูนชัย (2548: 110) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะว่าหมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยของแต่ละบุคคล สามารถวัดหรือสังเกตได้จากพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกมาให้เห็น ซึ่งอาจเกิดได้จากพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดหรือจากประสบการณ์ในการทำงานหรือจากการฝึกอบรม

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2549: 27) ได้ให้คำจำกัดความว่า สมรรถนะ หมายถึง ทัศนคติ อุปนิสัย ทักษะ และพฤติกรรมที่คนแสดงออกมา ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนิสัยที่แท้จริงของคน ๆ นั้น ไม่ใช่การเสแสร้ง ไม่เหมือนกับพฤติกรรมที่สามารถเสแสร้งแกล้งทำได้ชั่วคราว ถ้าคนไหนมีความสามารถเรื่องการบริการไม่ว่าคน ๆ นั้น จะอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร เขาจะแสดงออกถึงความมีน้ำใจในการให้บริการคนอื่นเสมอ แต่ถ้าเขามีเพียงพฤติกรรมเขาจะแสดงออกกับคนเพียงบางคน บางสถานที่ หรือบางเวลาเท่านั้น ซึ่งจะสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมกับความสามารถได้อย่างชัดเจน

ดังนั้นจากความหมายเบื้องต้นของสมรรถนะสามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถที่สัมพันธ์กับตำแหน่งงาน ที่สามารถสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรมและพัฒนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ใช่แค่ความสามารถ แต่รวมไปถึงพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่ใช่การเสแสร้งแกล้งทำ

2.1.2.2 องค์ประกอบของสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่ององค์ประกอบสมรรถนะของ David C. McClelland (1975 อ้างถึงใน สุภัญญา รัตมิตร์มโชติ.2548: 12) มีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย ส่วนที่สังเกตเห็นได้ง่าย และส่วนที่ซ่อนอยู่ภายในสังเกตเห็นได้ยาก โดยมีการอธิบายด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ไว้ว่า การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมในการทำงานอย่างไร ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะที่บุคคลนั้น ๆ มีอยู่ คือ ส่วนที่อยู่เหนือน้ำหรือส่วนที่สังเกตเห็นได้ง่าย และส่วนที่อยู่ใต้น้ำหรือส่วนที่ซ่อนอยู่ภายในสังเกตเห็นได้ยาก ซึ่งประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่บุคคลรู้และเข้าใจ ในหลักการแนวคิดเฉพาะด้าน เช่น มีความรู้ด้านบัญชี มีความรู้ด้านการเมือง โดยส่วนที่อยู่ใต้น้ำสังเกตเห็นได้ยาก

(2) ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่บุคคลรู้และหรือสามารถทำได้เป็นอย่างดี เช่น การอ่าน การฟัง การขับรถ เป็นต้น

(3) บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการสื่อให้บุคคลอื่นในสังคมเห็นว่าตัวเขามีบทบาทอย่างไรต่อสังคม เช่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(4) ภาพลักษณ์ภายใน (Self Image) หมายถึง ภาพพจน์ที่บุคคลมองตัวเองว่าเป็นอย่างไร เช่น เป็นผู้นำ เป็นผู้ช่วยชาญ เป็นศิลปิน เป็นต้น

(5) อุปนิสัย (Traits) หมายถึง ลักษณะนิสัยใจคอของบุคคล ซึ่งเป็นพฤติกรรมถาวร เช่น เป็นนักฟังที่ดี เป็นคนใจเย็น เป็นผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

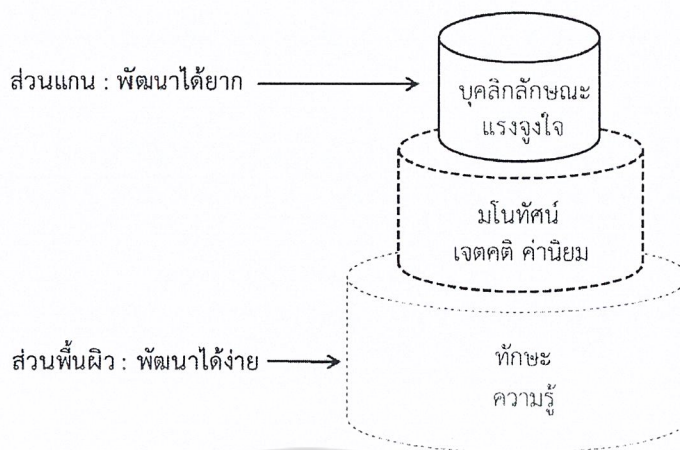
(6) แรงผลักดันเบื้องต้นหรือแรงกระตุ้น (Motives) หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคล ที่จะส่งผลกระทบต่อกรกระทำ เช่น เป็นคนที่มีความอยากที่จะประสบความสำเร็จ การกระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งออกมาในลักษณะของการมุ่งไปสู่ความสำเร็จตลอดเวลา

ภาพที่ 2.2 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model)

ทั้งนี้การแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะตามความยากง่ายของการพัฒนาสมรรถนะ ส่วนที่เป็นความรู้และทักษะถือว่าเป็นส่วนพื้นผิวที่สามารถพัฒนาให้มีขึ้นได้ไม่ยาก ด้วยการศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติ ส่วนองค์ประกอบที่เป็นแกนที่ซ่อนอยู่ภายในของแต่ละบุคคล ได้แก่ มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล และแรงจูงใจ อันเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากนั้น ซึ่งต่อมาในภายหลัง Scott B. Parry (1997, อ้างถึงใน สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ. 2548: 14) ได้ใช้แนวคิดของ David C. McClelland มาเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายของสมรรถนะ แต่ได้รวมส่วนที่เป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) และแรงจูงใจ (Motive) ไว้ด้วยกัน และเรียกทั้งหมดนี้ว่าคุณลักษณะ (Attributes)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบของสมรรถนะตามความยากง่ายของการพัฒนา

ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่มองเห็นสามารถพัฒนาได้ง่าย คือ ความรู้และทักษะ ที่ซึ่งสามารถทำให้มีหรือเพิ่มขึ้นได้จากการรับรู้และปฏิบัติ และส่วนที่ซ่อนอยู่ภายในสามารถพัฒนาได้ยาก คือ มโนทัศน์ บุคลิกลักษณะ แรงจูงใจ หรือเรียกโดยรวมว่าคุณลักษณะ ที่อาจกล่าวได้ว่า สมรรถนะไม่ใช่แค่พฤติกรรมที่แสดงออก แต่จะรวมถึงที่มาของพฤติกรรมนั้นด้วยว่าเกิดจากองค์ประกอบใด เช่น ความรู้คือสิ่งที่ต้องการให้รู้และเข้าใจโดยผ่านการรับรู้ ทักษะคือสิ่งที่ต้องการให้ทำโดยผ่านการเรียนรู้และฝึกฝน คุณลักษณะคือสิ่งที่ต้องการให้เป็นโดยผ่านการปลูกฝัง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ทักษะการถ่ายทอดผลงานแบบสองมิติและแบบสามมิติ และเจตคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น

2.1.2.3 ประเภทของสมรรถนะ

David C. McClelland แบ่งประเภทของสมรรถนะออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สมรรถนะพื้นฐาน (Threshold Competencies) หมายถึง ความรู้หรือทักษะพื้นฐาน ที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อให้สามารถที่จะทำงานที่สูงกว่าหรือซับซ้อนกว่าได้ เช่น สมรรถนะในการพูด การเขียน เป็นต้น

2. สมรรถนะที่ทำให้เกิดความต่าง (Differentiating Competencies) หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานที่ดีกว่า หรือสูงกว่ามาตรฐาน สูงกว่าคนทั่วไปจึงทำให้เกิดผลสำเร็จที่แตกต่างกัน

สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ (2547: 44-48) จำแนกสมรรถนะออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies) หมายถึง ความสามารถที่มีเฉพาะตัว ที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ หรือยากที่จะเลียนแบบ เช่น ความสามารถของนักวาดภาพ นักกายกรรม นักดนตรี นักทำอาหาร เป็นต้น

2. สมรรถนะเฉพาะงาน (Job Competencies) หมายถึง ความสามารถของบุคคลกับการทำงานในตำแหน่งหรือบทบาทเฉพาะตัว เช่น อาชีพนักออกแบบต้องมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การวาดภาพ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบ เป็นต้น

3. สมรรถนะองค์กร (Organization Competencies) หมายถึง ความสามารถพิเศษเฉพาะองค์กรนั้นเท่านั้น เช่น โรงสีข้าวมีความสามารถในการผลิตข้าว บริษัทปูนซิเมนต์ไทยมีความสามารถในการผลิตปูนและวัสดุก่อสร้างที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. สมรรถนะหลัก (Core Competencies) หมายถึง ความสามารถสำคัญที่บุคคลต้องมีหรือต้องทำเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น เลขานุการต้องมีความสามารถหลักคือการใช้คอมพิวเตอร์ได้และติดต่อประสานงานได้ดี หรือผู้จัดการบริษัทต้องมีความสามารถหลักคือ การสื่อสาร การวางแผน การบริหารจัดการ และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

5. สมรรถนะในงาน (Functional Competencies) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่มีตามหน้าที่รับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่อาจเหมือนกัน แต่ความสามารถตามหน้าที่ต่างกัน เช่น นักศิลปะเหมือนกันแต่มีความสามารถต่างกัน บางคนมีความสามารถวาดเส้น บางคนมีความสามารถลงสี เป็นต้น

จิระประภา อัครบวร (2549: 68) สมรรถนะในการปฏิบัติงานในตำแหน่งจะต้องประกอบไปด้วย 3 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง พฤติกรรมที่ดี ที่ทุกคนในองค์กรต้องมี เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององค์กร

2. สมรรถนะทางการบริหาร (Professional Competency) เป็นคุณสมบัติความสามารถด้านการบริหารจัดการ ที่บุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จและสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์และวิสัยทัศน์ขององค์กร

3. สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical Competency) เป็นทักษะด้านวิชาชีพที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะแตกต่างกันตามลักษณะงาน สามารถจำแนกได้ 2 ส่วน ได้แก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core Technical Competency) และสมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific Technical Competency)

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2548: 33-34) ได้แบ่งสมรรถนะเป็น 3 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง ความสามารถหลักที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคน ที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและภารกิจตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด หรือลักษณะพฤติกรรมของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของคนในทุกระดับ และทุกกลุ่มงานที่องค์กรต้องการให้มี

2. สมรรถนะในการบริหารจัดการ (Management Competency) หมายถึง ความสามารถในการบริหารและจัดการงานต่าง ๆ ที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงาน โดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Role-Base)

3. สมรรถนะในงาน (Functional Competency) หมายถึง ความสามารถเฉพาะของงานในหน้าที่ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีความสามารถแตกต่างกัน

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมในงานวิจัยครั้งนี้ จัดอยู่ในประเภทของสมรรถนะที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (Differentiating Competencies) เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกสร้างเสริมให้มีขึ้น เพื่อให้นักศึกษาสามารถสร้างผลงานได้ดีหรือแตกต่างจากนักศึกษากลุ่มอื่นเมื่อเทียบในสาขาวิชาเดียวกัน

2.1.2.4 สมรรถภาพทางวิชาชีพและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ความหมายและลักษณะวิชาชีพ องค์ประกอบหรือลักษณะสำคัญของศาสตร์ที่จะเป็นวิชาชีพ คือ การมีเนื้อหาวิชากว้างขวาง และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีระยะเวลาในการฝึกฝน อาศัยความรับผิดชอบ และต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549: 12)

Humme and Wigman (1997, อ้างถึงใน จิรดี ประยูรศิริ. 2547: 35) กล่าวว่า สมรรถภาพทางวิชาชีพ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาตรฐานที่เหมาะสมได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ

Woods (1979: 47) และ Then (1983: 28) ให้นิยามสมรรถภาพทางวิชาชีพไว้ว่าเป็นคุณลักษณะที่ประกอบด้วยความรู้เชิงมโนทัศน์ และความจริงเกี่ยวกับปัญหานั้น รวมทั้งการมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงมโนทัศน์ และข้อความจริงในภาพรวม

Rolls (1997: 39) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพวิชาชีพ เป็นความสามารถที่รู้จักประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

Evan Head (1994: 25) and Speller (1997: 58) ให้ความคิดเห็น สมรรถภาพวิชาชีพ คือ ความสามารถทำงานในระดับซับซ้อนได้ โดยการใช้ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการทำงานกับผู้อื่น รวมทั้งใช้กลยุทธ์ความเป็นผู้นำ

Elson (1997: 16) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่สำคัญ ซึ่งนิสิตนักศึกษาควรมีในยุคสังคมสารสนเทศปัจจุบันนี้ รวม 6 ด้าน คือ

1. สมรรถภาพด้านมโนทัศน์ (Conceptual Competence) ได้แก่ การรู้หลักการทางทฤษฎีของนักวิชาชีพ เข้าใจความรู้ที่เพิ่มพูนฐานของวิชาชีพ และพยายามสร้างเสริมให้มากยิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

2. สมรรถภาพด้านเทคนิค (Technical Competence) ได้แก่ ความสามารถที่จะปฏิบัติ ทักษะพื้นฐานที่ต้องการในวิชาชีพ สมรรถภาพด้านเทคนิคมักมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสมรรถภาพด้านมโนทัศน์ และมักหมายถึงการเสริมสร้างความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม

3. สมรรถภาพด้านบริบท (Contextual Competence) ได้แก่ ความเข้าใจในสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ โดยเข้าใจทั้งสภาพแวดล้อมปัจจุบันและสภาพแวดล้อมของโลกภายนอกจากมุมมองที่หลากหลาย เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม

4. สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร (Interpersonal Communication Competence) ได้แก่ ความสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านสื่อและวิธีการต่างๆ รวมทั้งการ พัฒนาปฏิสัมพันธ์ด้านบทบาทผ่านสถานการณ์จำลอง การใช้สื่อวิดีโอเทป และการวิเคราะห์ตนเอง

5. สมรรถภาพด้านบูรณาการ (Integrative Competence) ได้แก่ ความสามารถในการ หล่อหลอมมโนทัศน์ บริบท เทคนิค และสมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่เหมาะสมทางวิชาชีพ

6. สมรรถภาพด้านการปรับตัว (Adaptive Competence) ได้แก่ ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุง และปรับตัวให้เข้ากับองค์ประกอบของการปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

Roll (1997: 75) ให้ความคิดเห็นต่อสมรรถภาพวิชาชีพว่า เป็นรูปแบบสมรรถภาพของงาน ซึ่งประกอบด้วย การจัดการงาน เช่น ทักษะที่จำเป็นในการติดต่อประสานงาน และจัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามบทบาทของงานทักษะในการทำงาน การจัดการอย่างปัจจุบันทันที เช่น ความสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การตระหนักว่างานนั้นมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร

ลออ หุตางกูร (2521: 49) ได้ให้ความหมายของคำว่า วิชาชีพ หรือ Profession หมายถึง บริการของอาชีพหนึ่ง ๆ ในระดับสถาบันของสังคม มีลักษณะ ดังนี้

1. มีหน้าที่ให้บริการเฉพาะด้านที่ซึ่งต้องการเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญแท้จริงในการนั้น เพื่อประกันประสิทธิผลของบริการและความปลอดภัยของสังคม
2. เป็นการบริการในสิ่งที่มีความสำคัญ และเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ ซึ่งสังคมพยายามจัดสรรขึ้นเพื่อให้บริการแก่สมาชิกตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง เช่น การแพทย์ การพยาบาล การทนายความ ตุลาการ การศึกษา เป็นต้น และจะเพิ่มพูนมากขึ้นตามความเจริญในอารยธรรมความก้าวหน้าทางวิชาการและเศรษฐกิจของแต่ละสังคม
3. เป็นบริการที่ต้องการธรรมจรรยาที่สูงของผู้ให้บริการ เพราะความมีสิทธิ์เฉพาะในการให้บริการนั้น ๆ ผู้ให้บริการจะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถในการบริการ มีวิจารณ์ญาณและคุณธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ก่อความเสียหายให้แก่ผู้รับบริการ และสังคมโดยรวม

จิตติ ดิงศรัทีย (2524: 15) ได้กล่าวถึงการทำงานอันเป็นวิชาชีพ หมายถึง งานที่ต้องใช้ความรู้พิเศษทางวิชาการในส่วนความคิด ไม่ใช่ทางกำลังกาย มีผลเป็นการผูกขาดทำได้เฉพาะบุคคลผู้มีคุณสมบัติอันเหมาะสม เป็นการจำกัดจำนวนอยู่ในตัวเอง เหตุนี้จึงต้องมีอุดมคติที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ แม้การประกอบวิชาชีพนั้นจำเป็นเพื่อความอยู่ดีกินดีของตนและครอบครัว ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ก็จะต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่มากกว่าเห็นประโยชน์ของประชาชน

Everett Hughe (อ้างถึงใน ชัชวาล ชินตคเชนชาติ. 2548: 25) กล่าวว่า วิชาชีพ เป็นสัญลักษณ์ของความคิดที่ปรารถนาหรือต้องการที่จะทำงานทั่วไปหรือส่วนตัว เพราะว่าอาชีพที่มีเกียรติมากนั้นเราเรียกว่า “วิชาชีพ” วิชาชีพชั้นสูงที่จัดไว้ ได้แก่ แพทย์ วิศวกร สถาปนิก เป็นต้น

สมรรถภาพวิชาชีพเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะทำให้อุบัติบุคคลประกอบอาชีพที่เป็นวิชาชีพนั้น ๆ โดยผู้ประกอบอาชีพจะต้องศึกษาฝึกฝนจากที่ได้รับประสบการณ์มา จะต้องมีความรับผิดชอบ และต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายคำว่า “สมรรถภาพทางวิชาชีพ” ไว้ดังนี้

เพ็ญพิมล ลิโนทัย (2542: 63) ได้แสดงความคิดเห็นว่าสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของการปฏิบัติงานในวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยลักษณะด้านความรู้ความสามารถและคุณลักษณะด้านจิตใจ เช่น ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าสมรรถภาพทางวิชาชีพ หมายถึงการที่บุคคลใช้ความรู้ความชำนาญทักษะและประสบการณ์ที่สั่งสมอยู่ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทุกด้านจนประสบความสำเร็จ โดยในงานสถาปัตยกรรมมีสมรรถนะที่จำเป็นในทางวิชาชีพ ดังที่สำนักงานกรุงเทพมหานคร (2561: 7) ได้กำหนดสมรรถนะของสายงานสถาปัตยกรรม ตำแหน่งสถาปนิก โดยกำหนดสมรรถนะประจำกลุ่มงาน (Common Functional Competency) ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ที่กำหนดเฉพาะสำหรับกลุ่มงานที่มีลักษณะงาน วัตถุประสงค์ของงาน และผลสัมฤทธิ์ของงานใกล้เคียงกัน (Job Family) โดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งในกลุ่มงานเดียวกัน ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ควรจะมีสมรรถนะเหมือนกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่งได้อย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมาะสม และมีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศตามที่องค์กรคาดหวัง โดยปัจจุบันได้กำหนดให้มีสมรรถนะประจำกลุ่มงานสถาปัตยกรรม สายงานสถาปัตยกรรม ตำแหน่งสถาปนิก ได้แก่ ความเข้าใจองค์กร และระบบราชการ การคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ สุธัชชัย วีระจิตรเสริมชัย (2557: 9) ได้อธิบายการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลต่อกลุ่มออกแบบสถาปัตยกรรมและสำนักออกแบบ ๆ โดยควรมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบ ดังนี้

1. ศึกษาและติดตามความรู้ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบและก่อสร้างอาคาร เพื่อนำมาใช้ในงานออกแบบได้อย่างถูกต้อง
2. ศึกษาและติดตามความรู้ด้านเทคโนโลยีการก่อสร้าง และวัสดุก่อสร้างแบบใหม่ เพิ่มเติมตลอดเวลา เพื่อนำมาใช้พัฒนางานออกแบบให้ดียิ่งขึ้น
3. รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ของสถาปนิกหรือผู้ออกแบบที่มีประสบการณ์ เช่น บางท่านมีประสบการณ์ในการออกแบบและควบคุมงานในเขตพระราชฐาน บางท่านมีประสบการณ์ในการออกแบบอาคารสถาปัตยกรรมไทย บางท่านมีประสบการณ์ในการออกแบบอาคารสมัยใหม่ เป็นต้น ซึ่งองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวสถาปนิกทั้งหลายควรได้รับการถ่ายทอดแลกเปลี่ยน เพื่อต่อยอดความรู้ในการปฏิบัติงานต่อไป
4. ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบ เช่น การใช้โปรแกรม AUTOCAD SKETCH UP เป็นต้น

ขณะเดียวกัน สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือ สคช. (Thailand Professional Qualification Institute (Public Organization): TPQI) ภายใต้การนำเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ร่วมกับกลุ่มอุตสาหกรรมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการระบุมุมมองที่อุตสาหกรรมต้องการ เพื่อจัดทำมาตรฐานอาชีพ ในการยกระดับทักษะ ความรู้ความสามารถกำลังคนของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่จะเน้นสมรรถนะในการทำงาน เพื่อปรับตัวให้เท่าทันต่อการแข่งขันเสรีที่จะเกิดขึ้น โดยมีแนวคิดที่จะสร้างกรอบและหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เพื่อที่จะกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพระดับต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐาน ในการบ่งชี้สมรรถนะของกำลังคนของไทย ตลอดจนส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง สามารถสร้างมาตรฐานอาชีพขึ้นได้เอง เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนากำลังคนระดับต่าง ๆ ให้สามารถตอบสนองได้ตรงความต้องการของผู้ประกอบการในฐานะเป็นอุปสงค์ของระบบ ในลักษณะที่เป็น Demand Driven ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีกำลังคนที่มี “สมรรถนะ” ความสามารถเพียงพอที่จะสนับสนุนการยกระดับการผลิตและการบริการที่ใช้องค์ความรู้ ตลอดจนถึงมีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ โดยที่ “สมรรถนะ” นั้นต้องวัดได้อย่างมี “มาตรฐาน” เป็นระบบ เพื่อที่สามารถจะใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังคนของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการส่งเสริมและช่วยเหลือส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐในการพัฒนากำลังคนให้สามารถทำงานได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการจัดทำมาตรฐานอาชีพและแนวทางการประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ได้ระบุถึงมาตรฐานอาชีพในวิชาชีพการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ อาชีพนักออกแบบของเล่น อาชีพนักออกแบบบรรจุภัณฑ์ อาชีพนักออกแบบผลิตภัณฑ์ อาชีพนักออกแบบรองเท้า อาชีพนักออกแบบเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ อาชีพนักออกแบบเฟอร์นิเจอร์ อาชีพนักออกแบบโคมไฟและอุปกรณ์ให้แสงสว่าง และอาชีพนักออกแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์ เกี่ยวกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes) ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะของผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในอาชีพอาชีพนักร้องแบบเฟอร์นิเจอร์ อาชีพนักร้องแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์ มีทักษะองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่ดี รักองค์กร เข้าใจเรื่องการตลาดด้านการออกแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์ แพชั่นที่ทันสมัยกับตลาดภายในประเทศเป็นอย่างดี มีความเข้าใจด้านกระบวนการผลิตสามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ มีความสามารถทางภาษาอังกฤษ ฟัง พูด อ่าน เขียน และเข้าใจหลักการทางด้านสิทธิบัตร โดยกำหนดหน่วยสมรรถนะ (หน่วยสมรรถนะทั้งหมดของคุณวุฒิวิชาชีพนี้) ได้แก่ การสื่อสารและประสานงาน การพัฒนากระบวนการคิดผ่านภาพร่าง เพื่อใช้ในการออกแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์ การจัดทำภาพ 3 มิติ เพื่อการนำเสนอและเพื่อประกอบการผลิตไลฟ์สไตล์โปรดักส์ และการเขียนแบบ shop drawing เพื่อควบคุมคุณภาพและใช้ในการสั่งผลิตต้นแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์ (<http://tpqi-net.tpqi.go.th/home/occ/qualifications: 2558>)

ดังนั้น การเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม จึงควรมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่มีความสัมพันธ์กันซึ่งจะมีผลต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สมรรถนะเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้โดยอาศัยการเรียนรู้ การเสริมสร้างประสบการณ์ ด้วยวิธีการต่างๆ การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกแนวทางการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น แต่ท้ายสุดก็ยังจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบถึงผลของการสร้างสมรรถนะด้วยวิธีการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย

2.1.2.5 การประเมินสมรรถนะ

การประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) หมายถึง กระบวนการในการประเมิน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลขณะนั้น เปรียบเทียบกับระดับสมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในตำแหน่งงานนั้น ๆ ว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด โดยคณะกรรมการกำกับโครงการกำหนดสมรรถนะบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (2557: 12) ได้เสนอลักษณะการประเมินสมรรถนะที่ควรมี ได้แก่ ประเมินอย่างเป็นระบบ (Systematic) มีวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน (Objective) เป็นกระบวนการที่สามารถวัดประเมินได้ (Measurable) เครื่องมือมีความเที่ยง (Validity) มีความเชื่อถือได้ (Reliability) ตลอดจนได้เสนอเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการประเมินสมรรถนะองค์กรว่าจะให้ใครเป็นผู้ประเมินสมรรถนะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความพร้อม และวัฒนธรรมของแต่ละองค์กร โดยผู้ที่สามารถประเมินสมรรถนะได้ ซึ่งได้แก่ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น (Immediate supervisor) ผู้ใต้บังคับบัญชา (Subordinates) เพื่อนร่วมงาน (Peers) ประเมินตนเอง (Self-assessment) ประเมินโดยลูกค้า (Customer assessment) และประเมินโดยคณะกรรมการ (Committee)

ดังนั้น การประเมินสมรรถนะจึงควรประเมินอย่างเป็นระบบ ที่มีวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน เป็นกระบวนการที่สามารถวัดประเมินได้ด้วยเครื่องมือที่มีความเที่ยงและมีความเชื่อถือได้ โดยการประเมินจากผู้บังคับบัญชา หรือตนเอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะที่เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และเจตคติทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษา การประเมินจึงมาจากผู้สอนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมที่ได้รับ ทั้งนี้การประเมินสมรรถนะผู้วิจัยได้พิจารณาจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทางพุทธ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ และสมรรถนะตามคุณวุฒิวิชาชีพการออกแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์ มาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับวิชาชีพ ของกลุ่มนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้และประเมินสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม

แนวทางการจัดการเรียนรู้	แนวทางการประเมินสมรรถนะ		
	ความรู้	ทักษะ	เจตคติ
องค์ประกอบการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรม (สมคิด จิระทัตตะกุล. 2554)			
ที่มา	✓	-	✓
ความหมาย	✓	-	-
ประเภท	✓	-	-
หน้าที่ประโยชน์ใช้สอย	✓	-	-
รูปแบบลักษณะและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม	✓	-	-
การประยุกต์ใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมและการนำไปใช้เป็นพื้นฐานศึกษาศิลปกรรมไทย	✓	✓	✓
การให้คุณค่าศาสนสถาน (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)	-	-	✓
ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์	-	-	✓
ด้านคุณค่าสถาปัตยกรรม	-	-	✓
สมรรถนะตามคุณวุฒิวิชาชีพ (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ: TPQI)			
การสื่อสารและประสานงาน	-	-	-
กระบวนการคิดผ่านภาพร่างในการออกแบบ	-	✓	-
การทำภาพ 3 มิติ	-	✓	-
การเขียนแบบสิ่งผลิตต้นแบบ	-	✓	-

จากตารางที่ 2.1 แสดงให้เห็นถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้และประเมินสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรม และสมรรถนะตามคุณวุฒิวิชาชีพที่จะนำไปสู่การเกิดสมรรถนะด้านต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้เป็นการจัดองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม เพื่อให้รู้และเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้ สมรรถนะด้านทักษะเป็นการจัดเพื่อฝึกให้เกิดความสามารถ และสมรรถนะด้านเจตคติเกิดจากการรับรู้จนเข้าใจแล้วแสดงการยอมรับด้วยการนำไปใช้หรือถ่ายทอดออกมาเป็นความรู้สึก ความคิดเห็นได้ เช่น การรับรู้ที่มาความหมาย ก็มีโอกาสที่ผู้เรียนจะยอมรับถึงการมีอยู่ของสถาปัตยกรรมเหล่านั้น และเห็นในคุณค่าคุณประโยชน์ต่อการออกแบบหรือการทำให้เข้าใจศิลปกรรมอื่น ๆ ได้มากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมให้ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพนั้น การออกแบบหลักสูตรจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสมรรถนะ ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ของ Bloom ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญาหรือพุทธิพิสัย ด้านร่างกายหรือทักษะพิสัย และด้านจิตใจหรือจิตพิสัย ที่ได้นำหลักการดังกล่าวนี้มาจำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเรียกว่า Taxonomy of Educational objectives ออกเป็น 3 ด้าน (Bloom et al. 1956: 25) ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน

พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)	ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)	จิตพิสัย (Affective Domain)
คิดสร้างสรรค์ (Creating)	การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization)	บุคลิกภาพ (Characterize)
ประเมินค่า (Evaluating)	ความชัดเจน ต่อเนื่องในการ ปฏิบัติ (Articulation)	การจัดระบบ (Organize)
วิเคราะห์ (Analysing)	ความถูกต้อง (Precision)	คุณค่า ค่านิยม (Value)
ประยุกต์ใช้ (Applying)	การปฏิบัติตาม (Manipulation)	การตอบสนอง (Respond)
เข้าใจ (Understanding)	การรับรู้ (Imitation)	การรับรู้ (Receive)
จำ (Remembering)		

จากตารางที่ 2.2 แสดงให้เห็นถึงระดับทางพฤติกรรมของแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียด ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านสมอง เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้หรือการจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือประเมินค่า การประเมินค่าหรือคิดสร้างสรรค์ ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท ที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย 5 ชั้น ได้แก่ การรับรู้ การทำตามแบบ ความถูกต้อง การทำอย่างต่อเนื่อง การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ และจิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมด้านจิตใจ ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดึงดูดอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ จะประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย 5 ชั้น ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การเกิดค่านิยม การจัดระบบ บุคลิกภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการเสริมสร้าง

สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ในสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้าน ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แนวทางการใช้แนวคิดในการเสริมสร้างสมรรถนะกับระดับพฤติกรรมการเรียนรู้

ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้	การเสริมสร้างสมรรถนะ
พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)	ความรู้ (Knowledge)
คิดสร้างสรรค์ (Creating)	---
ประเมินค่า (Evaluating)	---
วิเคราะห์ (Analysing)	→ การจำแนก
ประยุกต์ใช้ (Applying)	→ การนำไปใช้
เข้าใจ (Understanding)	→ การอธิบาย
จำ (Remembering)	→ การตอบคำถาม
ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)	ทักษะ (Skills)
การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization)	---
การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation)	---
ความถูกต้อง (Precision)	→ การทำตามคำสั่งโดยไม่มีตัวอย่าง
การทำตามแบบ (Manipulation)	→ การทำตามตัวอย่าง
การรับรู้ (Imitation)	→ การเห็นตัวอย่าง
จิตพิสัย (Affective Domain)	คุณลักษณะ (Attributes)
บุคลิกภาพ (Characterize)	---
การจัดระบบ (Organize)	---
การเกิดค่านิยม (Value)	→ การนำไปปรับใช้
การตอบสนอง (Respond)	→ การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อสิ่งที่ได้รับรู้
การรับรู้ (Receive)	→ การฟัง การเห็น การสัมผัส

จากตารางที่ 2.3 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างสมรรถนะกับระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตามแนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านมาใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้สอดคล้องตามแนวคิดองค์ประกอบของสมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) สัมพันธ์กับด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หรือพฤติกรรมด้านสมอง สติปัญญา ซึ่งระดับการเรียนรู้ในการเสริมสร้างสมรรถนะในหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) การจำ ที่แสดงสมรรถนะโดยการตอบคำถาม เช่น การทำแบบฝึกหัดเลือกตอบ การตอบคำถามปากเปล่า ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ เช่น ฟังบรรยาย เห็นภาพ เป็นต้น (2) การเข้าใจ ที่แสดงสมรรถนะโดยการอธิบาย เช่น การทำแบบฝึกหัดเลือกตอบ การเติมคำ การจับคู่ การอธิบายอย่างเป็นเรื่องราวหรือเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ เช่น ฟังบรรยาย เห็นภาพ สัมผัส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากของจริง เป็นต้น (3) การวิเคราะห์ที่แสดงสมรรถนะโดยการจำแนก เช่น การทำแบบฝึกหัดเลือกภาพที่เหมือนหรือแตกต่าง การเปรียบเทียบ ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ เช่น ฟังบรรยาย เห็นภาพ สัมผัส จากของจริง เป็นต้น

สมรรถนะด้านทักษะ (Skills) สัมพันธ์กับด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หรือพฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท ซึ่งระดับการเรียนรู้ในการเสริมสร้างสมรรถนะในหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) การรับรู้ ที่แสดงสมรรถนะโดยการดูตัวอย่าง เช่น การอธิบายขั้นตอน ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ เช่น ดูภาพขั้นตอน วิดีโอแสดงขั้นตอน ดูการสาธิต เป็นต้น (2) การปฏิบัติตาม ที่แสดงสมรรถนะโดยการทำตามตัวอย่าง เช่น การเขียนภาพตาม การคัดลอกลาย การเขียนตามเส้นประ ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ เช่น ดูการสาธิต การดูตัวอย่าง เป็นต้น (3) ความถูกต้อง ที่แสดงสมรรถนะโดยการทำตามคำสั่งโดยไม่มีตัวอย่าง เช่น การร่างภาพได้ถูกต้อง การทำหุ่นจำลองได้ครบถ้วนถูกต้อง เป็นต้น

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ (Attributes) สัมพันธ์กับด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หรือพฤติกรรม ซึ่งระดับการเรียนรู้ในการเสริมสร้างสมรรถนะในหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) การรับรู้ ที่แสดงสมรรถนะจากการฟัง การเห็น การสัมผัส เช่น การตั้งคำถาม การบอก การเล่า (2) การตอบสนอง ที่แสดงสมรรถนะโดยการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อสิ่งที่ได้รับรู้ เช่น การแสดงความคิดเห็น (3) คุณค่า ค่านิยม ที่แสดงสมรรถนะโดยการนำไปปรับใช้ เช่น การนำลายไทยไปใช้ออกแบบเสื้อผ้าสำหรับวัยรุ่น

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม นอกเหนือจากการกำหนดองค์ประกอบในการพัฒนาสมรรถนะแล้ว การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนของสมรรถนะแต่ละด้านก็มีความสำคัญ เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้หรือได้รับการพัฒนา ซึ่งวิธีการให้เกิดสมรรถนะนั้นมีหลายแนวทาง เช่น การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษาดูงาน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเสริมสร้างสมรรถนะว่ามุ่งไปใช้ในกรณีใด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนปากเกร็ด ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการนำองค์ความรู้สู่การพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ ตามที่มหาวิทยาลัยได้ทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรขึ้น เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางสู่การจัดโครงการบริการชุมชนต่อไปในอนาคต

2.1.3 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจที่สำคัญและกว้างขวาง ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่สำคัญต่อการเรียนรู้

2.1.3.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรมีผู้ให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้หลายแนวทางอย่างน่าสนใจ ได้แก่

Hilda Taba (1962: 454) ได้กล่าวถึงไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ ซึ่งจะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

สังต์ อุทรานันท์ (2532: 30) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ (1) การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และ (2) การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน

Saylor & Alexander (1974: 7-9) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่าเป็นทั้งการจัดทำหลักสูตรใหม่ การจัดทำหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น และอาจรวมถึงการสร้างเอกสารอื่นๆ สำหรับผู้เรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 10) ได้อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรคือการพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้แก่นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หรือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการสอน กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำราแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่าง ๆ การวัดและการประเมินผล การใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ให้หลักสูตร ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริหารและบริการหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 13) กล่าวว่า การสร้างหลักสูตรมีความหมายใกล้เคียงกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง กระบวนการวางแผนและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน อันประกอบด้วย การตัดสินใจเลือกจุดมุ่งหมายสำหรับวิชาหรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นใหม่ การเลือกและจัดประสิทธิภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและสื่อการเรียนการสอน วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามเป้าหมาย และการประเมินความสำเร็จของหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่

2.1.3.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรจะสมบูรณ์ได้ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ เพื่อจะเป็นตัวชี้วัดว่าหลักสูตรนั้นมีคุณภาพใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรให้ถูกต้องครบถ้วน นักการศึกษาหลายท่านได้เสนองค์ประกอบหลักสูตรไว้ดังนี้

ในการจัดองค์ประกอบหลักสูตรของ Ralph W. Tyler (1971: 1) ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมาย หมายถึง ความมุ่งหวังหรือสิ่งที่กำหนดคุณลักษณะที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากการใช้หลักสูตร โดยครอบคลุมลักษณะ 3 ด้านคือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ (2) ประสิทธิภาพการเรียนรู้ หมายถึง สาระสำคัญที่จะนำมาพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย (3) วิธีจัดประสิทธิภาพการเรียนรู้ หมายถึง การเลือกประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่จัดขึ้นให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ (4) การประเมินผล หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่ถูกจัดขึ้นนั้น สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532: 1-2) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ส่วนที่มีบทบาทในการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระในหลักสูตร คือ การศึกษาทั่วไป (general education) การศึกษาวิชาเฉพาะ (specialized education) การศึกษาเลือกตามความสนใจ (exploratory education) และการศึกษาที่จะสามารถช่วยเสริมสร้างให้ประสิทธิภาพทางด้านอื่น (enrichment education) และทั้ง 4 ส่วนนี้มีบางส่วนที่ยังซ้อนกันอยู่ใน ลักษณะของวิชาหรือเนื้อหา รายวิชา และมีบางส่วนที่แยกเป็นอิสระจากกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

চার্জ ব্রুস্ট (2542: 8-9) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรออกเป็น 9 ส่วน ได้แก่ (1) เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการทำตามแผนที่กำหนดไว้ (2) จุดหมายของหลักสูตร หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลังจบหลักสูตรนั้นแล้ว (3) รูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร หมายถึง การแจกแจงรายละเอียดของรายวิชา (4) จุดประสงค์ของวิชา หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลังเรียนรายวิชานั้นแล้ว (5) เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะ หรือมีประสบการณ์ (6) จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลังได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้ (7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย (8) การประเมินผล หมายถึง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอน และ (9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนรู้

วิชัย ประสิทธิ์วิฑูริ์ (2542: 50-52) ซึ่งได้เสนอการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Aims and objectives) ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายที่แสดงคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้เรียน เป็นจุดเริ่มต้นในส่วนแรกที่ทำให้เกิดโครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดเฉพาะระดับของกลุ่มวิชา กลุ่มประสบการณ์ และรายวิชาที่มีอยู่ในโครงสร้างหลักสูตร เป็นตัวบ่งชี้ให้จัดเนื้อหาสาระซึ่งจะต้องจัดให้มีความสอดคล้องเกี่ยวกับเนื้อหาสาระและประสบการณ์ เนื้อหาและสาระที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา ความคิดรวบยอดและหลักการ การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางกาย เจตคติและค่านิยม

2. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (Curriculum implementation) เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มีการปรับปรุงตลอดเวลาของการใช้หลักสูตร โดยมีการติดตามผลเป็นระยะ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ที่ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับการเตรียมผู้สอนหลักสูตร ที่ต้องมีคุณภาพ โดยได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาสมรรถภาพในความเป็นครูอยู่เสมอ ๆ อย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเรียนการสอน วางแผนให้สอดคล้องกับหลักสูตร จัดหาแหล่งวิทยาการเสริมความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน

3. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการตรวจสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร ที่ซึ่งจะช่วยให้จุดมุ่งหมายและจุดประสงค์มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมีผลไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร และเป็นสิ่งที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเปลี่ยนหลักสูตรใหม่

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550: 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 9 ส่วน คือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

George Beauchamp (1981: 24) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องระบุไว้ในเอกสารหลักสูตร 4 ประการ คือ เนื้อหาสาระและวิธีการจัด จุดมุ่งหมายทั่วไป แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สอน และการประเมินผล

Hilda Taba (1962: 422-423) ได้อธิบายไว้ว่า ในหลักสูตรควรจะประกอบด้วย องค์ประกอบ คือ จุดหมายกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาและประสบการณ์เรียนรู้ รูปแบบการเรียน การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 3) กล่าวถึงองค์ประกอบโดยทั่วไปของหลักสูตรว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความมุ่งหมาย (Objective) เนื้อหาวิชา (Content) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) และการประเมินผล (Evaluation)

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของการจัด การศึกษาหลายคนสรุปได้ว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตร โดยพิจารณาแนวคิดองค์ประกอบหลายแนวทาง เพื่อให้ครอบคลุมต่อการจัดทำร่างหลักสูตร ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 แนวทางการใช้แนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตร

แนวคิดที่ 1 Ralph W. Tyler	แนวคิดที่ 2 ธำรง บัวศรี	แนวคิดที่ 3 ปราโมทย์ จันทร์เรือง	แนวทางการนำไปใช้
-จุดมุ่งหมาย	-เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา	-หลักการ	-ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร
	-จุดมุ่งหมาย	-จุดหมาย	-จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
-ประสบการณ์การเรียนรู้	-รูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร	-โครงสร้าง	-โครงสร้างของหลักสูตร
-วิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้	-จุดประสงค์ของวิชา	-คำอธิบายรายวิชา	-เนื้อหาสาระ
	-จุดประสงค์การเรียนรู้	-ขอบข่ายเนื้อหา	-กิจกรรม
	-เนื้อหา	-เวลาเรียน	
	-ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน	-กิจกรรมการเรียนการสอน	
	-วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน	-สื่อการเรียนการสอน	-สื่อและแหล่งเรียนรู้
-การประเมินผล	-การประเมินผล	-การวัดและประเมินผล	-การวัดและประเมินผล

จากตารางที่ 2.4 สามารถอธิบายแนวทางการใช้แนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตรในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ส่วน ได้แก่ (1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หมายถึง การอธิบายสาเหตุและแนวคิดในการจัดทำหลักสูตร (2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง เป้าหมายของหลักสูตร (3) โครงสร้างของหลักสูตร หมายถึง รายละเอียดตามแผนดำเนินการตามหลักสูตร (4) เนื้อหาสาระหมายถึง หัวข้อการสอนในหลักสูตร (5) กิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการในหลักสูตร (6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง เอกสารใบความรู้ ใบงาน แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์ประกอบการสอน (7) การวัดและประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดผลการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 99-100) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย ระบบที่สัมพันธ์กัน 3 ระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. ระบบการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสิ่งที่กำหนดหลักสูตร ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร เช่น สภาพความต้องการของสังคมในปัจจุบัน แนวโน้มของสังคมและความต้องการทางการศึกษาในอนาคต เป็นต้น การกำหนดรูปแบบหลักสูตร เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตร เช่น หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรแบบบูรณาการ หรือหลักสูตรแบบแกนวิชา เป็นต้น การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ข้อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพเช่น การประชุมสัมมนา การให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณาความเป็นไปได้ของหลักสูตร เป็นต้น และการปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้ เพื่อให้การปรับแก้ไขหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระบบการนำหลักสูตรไปใช้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การขออนุมัติใช้หลักสูตรที่ผ่านการปรับแก้ไข เช่น เสนอหน่วยงานบังคับบัญชา การวางแผนการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนเตรียมการใช้หลักสูตร ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การเตรียมงบประมาณ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร วัสดุ อาคารสถานที่ เป็นต้น การใช้หลักสูตรหรือบริหารหลักสูตร เป็นขั้นตอนวางแผนการใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลตามที่หลักสูตรคาดหวัง

3. ระบบการประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้ กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผนประเมินหลักสูตรในส่วนต่าง ๆ เช่น เอกสารหลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนของผู้สอน เป็นต้น การเก็บข้อมูล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลจากแหล่งนั้น การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การจัดกระทำกับข้อมูลที่รวบรวมมาได้ จัดเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับข้อมูลนั้น การรายงานข้อมูล เป็นการนำเสนอข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรต่อไป

Hilda Taba (1962: 12-13 อ้างถึงใน อัครพงศ์ สุขมาตย์. 2560: 67-68) แนวคิดนี้เชื่อว่าหลักสูตรควรได้รับการออกแบบโดยผู้สอนมากกว่าพัฒนาจากองค์กรที่อยู่ในระดับสูง ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of needs) โดยวิธีสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนและของสังคม

2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objectives) ด้วยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความต้องการ

3. การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) การเลือกรายวิชาหรือเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่สร้างขึ้น โดยต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนด้วย

4. การเรียบเรียงเนื้อหาสาระ (Organization of content) ควรคำนึงถึงความยากง่ายและความต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการ วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ (Selection of learning experiences) ควรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (Organization of learning experiences) ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ

7. การกำหนดวิธีการและแนวทางประเมินผล (Determination of what to evaluate and the ways and means of doing it) โดยกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน สำหรับตรวจสอบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

Ralph W. Tyler (1950: 1) มีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร ที่ซึ่งเน้นการตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ (อ้างถึงใน อัครพงศ์ สุขมาตย์. 2560: 64-66) ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purposes) มีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยจุดมุ่งหมายจะเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน หมายถึง การคิด ความรู้สึก การกระทำ

2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนอะไรบ้าง จึงจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ตามที่ Ralph W. Tyler (1950: 65-68) อธิบายไว้ ได้แก่ (1) ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกกิจกรรมและการเรียนรู้เนื้อหา ตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย (2) กิจกรรมและประสบการณ์นั้น ควรทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะปฏิบัติ (3) กิจกรรมและประสบการณ์นั้นอยู่ในขอบข่ายที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ (4) การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียว อาจต้องใช้กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน (5) กิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้เพียงอย่างเดียว อาจทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลายข้อ

3. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหา เรียกว่าความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical) กับแนวนอน (Horizontal) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดตามที่ Ralph W. Tyler (1949: 84-85) กล่าวไว้ 3 ประการ ได้แก่ (1) ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึงความสัมพันธ์จากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้นไป เช่น การฝึกทักษะในกิจกรรมเป็นช่วง ๆ อย่างต่อเนื่อง (2) การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึงความสัมพันธ์จากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือจากสิ่งที่ง่ายไปสู่สิ่งที่ยาก เช่น การเรียงลำดับประสบการณ์จากง่ายไปยาก (3) บูรณาการ (Integration) หมายถึง ความสัมพันธ์กันจากหัวข้อเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกหัวข้อหนึ่งของรายวิชา หรือจากรายวิชาหนึ่งไปยังรายวิชาอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในสถานการณ์ที่ต่างกัน

4. ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาตามที่ Ralph W. Tyler (1950: 105) อธิบายไว้ ได้แก่ (1) กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่คาดหวัง (2) วิเคราะห์และเลือกสถานการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรม (3) สืบค้นข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม (4) การพิจารณาผลการประเมิน โดยการนำผลการประเมินไปตรวจสอบกับจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้ได้คุณภาพที่สูงขึ้น (5) พิจารณาผลการประเมินให้เป็นประโยชน์เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การอธิบายถึงส่วนดีของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องปรับแก้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

Galen, J. Saylor and Alexander (1974: 30) ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การกำหนดเป้าหมาย (Curriculum Domain) โดยหลักสูตรต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ที่บ่งบอกถึงความครอบคลุมของหลักสูตร ประกอบด้วย การพัฒนาบุคคล มนุษย์สัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งกำหนดจากความต้องการ ของสังคม

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) คือการวางแผนเกี่ยวกับการจัด เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึง ความต้องการของสังคมและผู้เรียน

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) ซึ่งผู้สอนต้องเป็นผู้ ดำเนินวางแผนการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ การจัดทำสื่อการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) โดยผู้สอนและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น การจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมของผู้เรียน ประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรในอนาคตหรือยกเลิก

สังต์ อุทรานันท์ (2532: 36-43) เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร โดยยึดหลักการ พัฒนาทั้งระบบ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ความต้องการ ความ จำเป็น ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ นโยบายทางการศึกษาของภาครัฐ รวมถึงหลักสูตรเดิม

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยพิจารณาในการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยระบุคุณสมบัติของผู้ที่จบหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งมุ่งพัฒนาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย ด้านจิตพิสัย

3. การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ คือการเลือกสาระความรู้ต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

4. การนำหลักสูตรไปใช้ คือการนำหลักสูตรที่กำหนดไว้ไปใช้จัดการเรียนการสอน รวมถึงการทดลองใช้ก่อนนำไปเผยแพร่

5. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนำหลักสูตรไปใช้ ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่น ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมของผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งการ ประเมิน ประกอบด้วย การประเมินเอกสารหลักสูตรเพื่อตรวจสอบคุณภาพว่ามีความเหมาะสมและ ถูกต้องตามหลักการก่อนที่จะนำไปเผยแพร่ การประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบการใช้ใน สถานการณ์จริงให้เห็นถึงข้อบกพร่องหรืออุปสรรคระหว่างใช้หลักสูตร การประเมินสัมฤทธิ์ผลของ หลักสูตรเพื่อติดตามผลจากการสำรวจผู้ที่จบหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตรเพื่อประเมิน ส่วนที่สัมพันธ์กัน เช่น ระบบบริหาร ระบบการจัดการเรียนการสอน ระบบการวัดและประเมินผล

6. การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นขั้นตอนหลังการประเมินหลักสูตร และเมื่อมีการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางบริบทแวดล้อมจนหลักสูตรขาด ความเหมาะสม จึงต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 162-163) เสนอสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความต้องการของสังคมในแง่ ฝ่ายผู้ใช้ผลผลิต ความก้าวหน้าทางวิชาการ ความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อม ความสอดคล้อง ของเนื้อหาสาระและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในหลักสูตร ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนการสอน วิธีสอน คุณสมบัติผู้สอน สถานที่ สื่อการเรียนการสอน หนังสือหรือตำราเรียน
3. การประชุมปรึกษาหารือร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นครั้งคราว ทั้งฝ่ายผลิตและฝ่ายนำไปใช้ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน
- นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร ที่ควรจะต้องทำให้ครบ 5 ขั้นตอน คือ
1. การกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร
 2. การเลือกและการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์
 3. การนำหลักสูตรไปใช้
 4. การประเมินผลหลักสูตร
 5. การปรับปรุงหลักสูตร

ดังนั้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีลักษณะคล้ายกันอยู่ 2 ความหมาย คือ (1) การนำหลักสูตรที่มีแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมและได้เนื้อหาที่ครบถ้วน (2) การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรนั้นมาก่อน หรือไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นรากฐานมาก่อน และต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร และรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรก็จะมีขั้นตอนอยู่ 4 ขั้นตอนหลัก คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร ดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ความสัมพันธ์ทางแนวคิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่	แนวทางที่ 1 วิชัย วงษ์ใหญ่	แนวทางที่ 2 Ralph W. Tyler	แนวทางที่ 3 Hilda Taba	แนวทางที่ 4 สัจจ อูทรานันท์	แนวทางที่ 5 สุรีย์ ภูพันธ์
1	ขั้นที่ 1 ระบบ การร่าง หลักสูตร		ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพ ปัญหาความ ต้องการ	ขั้นที่ 1 การ วิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐาน	
2		ขั้นที่ 1 กำหนด จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	ขั้นที่ 2 กำหนด จุดมุ่งหมาย	ขั้นที่ 2 การ กำหนด จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	ขั้นที่ 1 การ กำหนด จุดมุ่งหมาย หลักสูตร
		ขั้นที่ 2 เลือก ประสบการณ์ใน การเรียนรู้	ขั้นที่ 3 เลือก เนื้อหาสาระ	ขั้นที่ 3 การ กำหนดเนื้อหา และ ประสบการณ์ การเรียนรู้	ขั้นที่ 2 การ เลือกและการ จัดเนื้อหาวิชา และ ประสบการณ์
			ขั้นที่ 4 จัดรวบรวม เนื้อหา		
		ขั้นที่ 5 เลือก ประสบการณ์ การเรียนรู้			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ชั้นที่	แนวทางที่ 1 วิชัย วงษ์ใหญ่	แนวทางที่ 2 Ralph W. Tyler	แนวทางที่ 3 Hilda Taba	แนวทางที่ 4 สังัด อุทรานันท์	แนวทางที่ 5 สุนีย์ ภูพันธ์
3	ชั้นที่ 2 ระบบ การนำหลักสูตร ไปใช้	ชั้นที่ 3 จัด ประสบการณ์ การเรียนรู้	ชั้นที่ 6 จัด ประสบการณ์ การเรียนรู้	ชั้นที่ 4 การนำ หลักสูตรไปใช้	ชั้นที่ 3 การนำ หลักสูตรไปใช้
4	ชั้นที่ 3 ระบบ การประเมิน หลักสูตร	ชั้นที่ 4 การ ประเมินผล	ชั้นที่ 7 การ ประเมิน	ชั้นที่ 5 การ ประเมินผล หลักสูตร	ชั้นที่ 4 การ ประเมินผล หลักสูตร
				ชั้นที่ 6 การ ปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลง หลักสูตร	ชั้นที่ 5 การ ปรับปรุง หลักสูตร

จากตารางที่ 2.5 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 5 แนวทาง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ชั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ชั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตรของทั้ง 5 แนวทางคือ การศึกษาปัญหาหรือความต้องการ เพื่อการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหา การเลือกแนวทาง วิธีการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้คือ การนำหลักสูตรที่ผ่านการออกแบบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรคือ การตัดสินถึงความเหมาะสม ข้อดีข้อเสีย ผลที่ได้รับจากการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้หลาย ๆ แนวทางมาปรับให้เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน โดยกำหนดให้การพัฒนาหลักสูตรมี 5 ขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนดำเนินการวิจัย ได้แก่ (1) การศึกษาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะ หมายถึง ระบบการร่างหลักสูตร การวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (2) การยกร่างหลักสูตร หมายถึง ระบบการร่างหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหา การเลือกจัดประสบการณ์ (3) การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตร หมายถึง ระบบการร่างหลักสูตร (4) การทดลองใช้หลักสูตร หมายถึง ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และ (5) การประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุง หมายถึง ระบบการประเมินหลักสูตร การประเมินผล การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2.1.4 แนวคิดการประเมินหลักสูตร

การประเมินผล (Evaluation) เพื่อให้ทราบว่าการจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งที่จะประเมินผลได้คือการประเมินหลักสูตร ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2.1.4.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

Carter V. Good (1945 : 209) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมายความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการต่อเนื่องและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

Lee J. Cronbach (1970: 231) ให้ความหมายว่าการประเมินหลักสูตรคือการรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

Stufflebeam Daniel L.,(1971: 128) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าการประเมินหลักสูตรคือกระบวนการหาข้อมูลเก็บข้อมูล เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521: 192) ให้ความหมายของประเมินหลักสูตรไว้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาขึ้นนั้นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

สุจริต เพียรชอบ (2548 : 64) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญเพราะเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรล้มฤทธิ์ผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทางด้านหลักสูตรและด้านการประเมินผลซึ่งจะต้องเน้นการประเมินทั้งโปรแกรมการศึกษา มิใช่แต่เพียงผลการเรียนปีสุดท้ายเท่านั้น แต่ควรประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

ดังนั้น จากความหมายของการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คือกระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ว่าหลักสูตรนั้น ๆ มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เมื่อนำไปใช้แล้วสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยผลการประเมินที่ได้จะถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.1.4.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและมีขอบเขตที่กว้างขวาง จึงมีขอบเขตของการประเมินหลักสูตรแต่ละขั้นตอนที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไป โดยจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรได้ถูกกล่าวไว้ดังนี้

Taba (1962: 310) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์หรือไม่และอย่างไร โดยการประเมินจะครอบคลุมทั้งจุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้ใช้และผู้ให้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน ฯลฯ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 218-219) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรคือเพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร โดยตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ การวางแผนโครงสร้าง รูปแบบระบบของหลักสูตร วัสดุประกอบหลักสูตร การบริหารและบริการหลักสูตร การประเมินหลักสูตรจากผู้เรียน การประเมินผลผลิต ลักษณะที่พึงประสงค์ ว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นไปในทางที่ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

ใจทิพย์ เข็วรัตน์พงษ์ (2539 : 192-193) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตรการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือควรยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อต้องการทราบคุณภาพและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่อย่างไร

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรข้างต้นพอสรุปได้ว่า การประเมินผลหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาข้อบกพร่องและปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยพิจารณาว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้น สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อหรือสมควรยกเลิกหรือไม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ จุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินเอกสารและคุณค่าของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร จุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินการนำไปใช้และผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรหลังนำหลักสูตรไปใช้ จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินระบบหลักสูตร

2.1.4.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีหลายรูปแบบ โดย สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544: 171) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

(1) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Ralph W. Tyler เป็นรูปแบบที่เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากหลักสูตร โดยจุดเน้นตามองค์ประกอบทางการศึกษา 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้ และสัมฤทธิ์ผลของการเรียน โดยมีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการศึกษาที่สามารถอธิบายตามทัศนะของ Ralph W. Tyler ได้ว่า ความสัมพันธ์ของจุดมุ่งหมายของการศึกษา หมายถึง การประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ระบุไว้ในหลักสูตร และความสัมพันธ์ของประสบการณ์การเรียนรู้กับสัมฤทธิ์ผลของการเรียน คือการประเมินเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติจริงกับสัมฤทธิ์ผลที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติ

(2) รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ The Stake Congruence Contingency Model ของ Robert E. Stake ที่มีแนวคิดเน้นชนิดของข้อมูลและประเภทของกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่เป็นสำคัญ โดยข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรจำแนกออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive) ที่อธิบายความมุ่งหวังของโครงการ (Intents Sources) และข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้จากการปฏิบัติตาม (Observation Sources) และข้อมูลเชิงตัดสิน (Judgemental) ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาคุณค่าของโครงการ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา 2 ลักษณะคือ เกณฑ์มาตรฐาน (Standard Sources) โดยการนำเอามาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมาเป็นเกณฑ์สำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น คะแนนเฉลี่ยในการสอบ เป็นต้น และเกณฑ์การตัดสิน (Judgements Sources) ได้แก่ การถือเอาผลของวิธีการต่าง ๆ ซึ่งทำเพื่อเป้าหมายเดียวกันมาเปรียบเทียบกัน หรือเปรียบเทียบผลของโครงการลักษณะเดียวกันที่จัดอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นต้น

(3) รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบ Provus' Discrepancy Evaluation Model มี 5 ขั้นตอนประกอบด้วย (1) การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน (Standard-S) โดยการกำหนดระดับตามเกณฑ์มาตรฐานของสิ่งที่ต้องการวัดและประเมิน (2) การรวบรวมผลการปฏิบัติ (Performance-P) โดยการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการทราบโดยละเอียด (3) การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ (Compare-C) โดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วไปเปรียบเทียบกับระดับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (4) การจำแนกความแตกต่าง (Discrepance-D) ระหว่างผลการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และ (5) การตัดสินใจ (Decision Making) โดยการพิจารณาตัดสินใจที่จะดำเนินการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับหลักสูตร

(4) รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบ The Phi Delta Cappa Committee Model ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของ Daniel L. Stufflebeam หรือนิยมเรียกว่า CIPP Model ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางในการประเมินระบบหลักสูตรที่มีความครอบคลุมมากที่สุด โดยมีหลักการประเมินหลักสูตรที่มุ่งการประเมินสภาพการณ์ต่าง ๆ ของหลักสูตร 4 ส่วน ได้แก่ (1) การประเมินสภาพบริบทแวดล้อม (Context Evaluation-C) เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ตลอดจนปรัชญาและแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การกำหนด จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation-I) ด้วยการตรวจสอบสภาพและความพร้อมของปัจจัย ที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เช่น สถานที่ บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์สื่อ ฯลฯ (3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation-P) โดยการประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน เช่น กระบวนการบริหารและบริการหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น และ (4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation-P) โดยการประเมินผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรว่าตรงกับเจตนารมณ์และเป้าหมายของหลักสูตร หรือเป็นไปตามความคาดหวังหรือความต้องการของสังคมเพียงใด

(5) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Lee J. Cronbach ประกอบด้วย การประเมินในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) การประเมินกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินในชั้นเรียน เช่น วิธีการสอน กิจกรรมที่จัด ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะนำมาใช้นำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น (2) การประเมินทักษะความชำนาญ (Proficiency) เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน โดยพิจารณาการทำงานหรือการทดสอบ ผลจากการประเมินจะทำให้ทราบถึงคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียนที่ได้เรียนมา ถ้ามีข้อบกพร่องในด้านใดก็จะได้หาทางช่วยผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง (3) การประเมินเจตคติ (Attitude) เป็นการประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว ผลจากการประเมินจะช่วยในการปรับปรุงหลักสูตรด้านเนื้อหาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และ (4) การติดตามผล (Follow-up) เป็นการติดตามดูผลการดำเนินงานของผู้เรียนที่จบจากหลักสูตร และเปรียบเทียบกับผลผลิตจากหลักสูตรอื่น ผลการเปรียบเทียบจะใช้ประกอบการปรับปรุงหลักสูตรหรือวางแผนหลักสูตรใหม่

(6) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Robert L. Hammond เป็นการประเมินใน 3 มิติ ได้แก่ มิติทางการสอน ประกอบด้วย การจัดการเนื้อหาวิชา วิธีการสอน ความสะดวก ค่าใช้จ่าย มิติทางสถาบัน ประกอบด้วย นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครอบครัวยุวมชน และมิติทางพฤติกรรม ประกอบด้วย พฤติพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้พิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณค่าดีไม่น้อยเพียงใด สมควรจะนำหลักสูตรไปใช้ต่อหรือยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้น รวมถึงการนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีรูปแบบที่มีรายละเอียดและจุดเน้นของการประเมินแตกต่างกันออกไป

2.1.4.4 ระยะเวลาของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรควรมีการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยและในระยะต่างกัน เช่น อาจมีสาเหตุมาจากตอนจัดทำ หรือยกร่างหลักสูตรซึ่งทำให้ตัวหลักสูตรไม่มีคุณภาพที่ดีหรือไม่สอดคล้องกับปัญหาและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความต้องการของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หรืออาจมีสาเหตุมาจากตอนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นต้น การประเมินหลักสูตรที่ดีจึงต้องตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นโดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ระยะคือ

(1) การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (Project Analysis) ในช่วงระหว่างที่มีการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร อาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำ นับแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งสามารถทำได้ 2 ลักษณะคือ (1) ประเมินหลักสูตรฉบับร่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพและองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา (2) ประเมินในขั้นตอนทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ขาดตกบกพร่องหรือเป็นปัญหาให้มีความสมบูรณ์ เพื่อประสิทธิภาพในการนำไปใช้ต่อไป

(2) การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร (Formative Evaluation) ในขณะที่มีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดหรือบกพร่องในจุดไหน จะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหารการจัดการหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอน

(3) การประเมินหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) คือ ครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ควรจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่มีการใช้หลักสูตรครบตามกระบวนการมาแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งได้แก่การประเมินองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร ทั้งหมด คือเอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับติดตาม การจัดกระบวนการเรียนการสอน ฯลฯ เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไปหรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือควรจะยกเลิก ทั้งนี้อาจจะต้องอาศัยข้อมูลที่สำคัญอีกบางข้อมูล เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งได้แก่การนำไปใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ เข้ามาประกอบการวิเคราะห์และประเมินค่าด้วย

ดังนั้น การประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปรัชญาของหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์ และความต้องการของสังคม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจะเป็นผู้ประเมิน ระยะที่ 2 การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และวิธีการวัดและประเมินผล และระยะที่ 3 การประเมินหลังจากการใช้หลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการบริหารหลักสูตร รวมถึงการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของการใช้หลักสูตร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีการประเมินหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ คือการประเมินโครงร่างหลักสูตรโดยผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตร อย่างไรก็ตาม หลักสูตรสามารถจัดได้ว่าเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนรู้ การทดสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร จึงเป็นทางหนึ่งของการนำมาพิจารณาในการประเมินหลักสูตร

2.1.4.5 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน

เลิศ อานันท์นยะ และคณะ (2537: 494) ได้เสนอแนวคิดการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนว่า เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษ Developmental Testing (การตรวจสอบพัฒนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ) หมายถึง การนำชุดการสอนไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุงแล้วจึงนำไปสอนจริง (Trail run) นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วจึงผลิตออกมาเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ ความจำเป็นที่ต้องการทดสอบประสิทธิภาพในระบบการผลิตทุกประเภทจะต้องมีการตรวจสอบเสียก่อน เพื่อเป็นการประกันว่าจะมีประสิทธิภาพจริงตามที่มุ่งหวังไว้ การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนมีความจำเป็นสำหรับผู้ผลิต ผู้ใช้ เป็นการประกันคุณภาพของชุดการสอนว่าอยู่ในขั้นที่พอเหมาะที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมากหรือไม่ โดยที่ก่อนนำชุดการสอนไปใช้ ความมั่นใจว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งการทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาที่บรรจุลงในชุดการสอนเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ ช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงงาน แรงสมอง เวลา และเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2531: 490-492) อธิบายถึง เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดการสอนพึงพอใจ หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าชุดการสอนนั้นมีคุณค่าพอที่จะนำไปสอน และคุ้มค่ากับการลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ทำโดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องจะเป็นการกำหนดค่าของประสิทธิภาพ E1 ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายจะกำหนดค่าเป็น E2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องเป็นการประเมินผลพฤติกรรมย่อย หลายพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง เรียกว่า กระบวนการ (Process) ของผู้เรียนโดยสังเกตจากรายงานกลุ่ม การรายงานบุคคลหรือจากการปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากผลทดสอบหลังเรียน และสอบปลายปีและปลายภาค โดยประสิทธิภาพของชุดการสอน จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยคะแนนการทำงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ผลทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด สรุปแล้วหมายถึง E1 และ E2 คือประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2528: 215) เกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ผลิตได้นั้น กำหนดไว้ 3 ระดับ ได้แก่ สูงกว่าเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% ขึ้นไป เท่ากับเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% และต่ำกว่าเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เลิศ อานันท์นะ และคนอื่นๆ (2537: 500) ที่อธิบายถึงการยอมรับประสิทธิภาพของชุดการสอน หลังจากทดลองภาคสนามแล้ว นำค่าประสิทธิภาพมาเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่าสมควรที่จะยอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ในการยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าความแปรปรวนที่ 2.5%-5% ซึ่งหมายถึงชุดการสอนนั้นไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ 5% ตามปกติจะกำหนดไว้ 2.5% เช่น ถ้าเกณฑ์ประสิทธิภาพตั้งไว้ 80/80 แต่เมื่อทดลองภาคสนามแล้วชุดการสอนมีประสิทธิภาพไม่ถึงเกณฑ์ได้ 77.5/77.5 เรายอมรับได้ว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ พอสรุปได้ว่าการยอมรับประสิทธิภาพของชุดการสอนมี 3 ระดับ ได้แก่ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ประมาณ 2.5%-5%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.5 แนวคิดการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นก่อนการฝึกอบรมจึงต้องมีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อกำหนดแนวทางว่าจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในเรื่องอะไร โดยใช้เทคนิคและวิธีการใด รวมทั้งจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด จึงจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

2.1.5.1 ความหมายของการฝึกอบรม

ทั้งนี้การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคคลที่ได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลาย ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Training โดย สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2539: 25) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะ และแลกเปลี่ยนทัศนคติ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ทั้งกรณีแบบชั้นเรียนและแบบหน่วยงานองค์กร ในขณะที่ ณรงค์ ฉายายนต์ (2536: 59) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะด้านของบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และทัศนคติในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ใ้ไทยกระดับได้มาตรฐานที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เรืองลักษณ์ โรจนพันธ์ (2539: 32) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมคือการพัฒนาบุคคลให้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการใหม่ ๆ และมีทัศนคติที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ในขณะที่ สมคิด บางโม (2539: 45) และ เพ็ชรี ระบุวิเชตร์ (2546: 25) กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ ชูชัย สมितिไกร (2554: 5-6) ที่อธิบายว่าการฝึกอบรม คือกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้พนักงานมีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น เช่น เป็นหัวหน้างานที่สามารถบริหารงานและบริการผู้ได้บังคับบัญชาได้ดีขึ้น เป็นต้น โดย สมหมาย แจ่มกระจ่าง (2548: 28) สรุปว่า การฝึกอบรม คือ การจัดการและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งมีการฝึกเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ ความสามารถ เจตคติ และสร้างความพร้อมในการทำงานและดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติงานที่มีความหมายไปในทางกระบวนการที่องค์กรจัดขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความสามารถในการทำงาน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมทั้งทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคล เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จึงเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น เช่น เป็นนักร้องแบบของที่ระลึกสำหรับท้องถิ่น เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.5.2 จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ (Knowledge) พัฒนาทักษะ (Skill) พัฒนาทัศนคติ (Attitude) ไปในทางที่พึงปรารถนา เมื่อบุคคลได้รับการฝึกอบรม และกลับไปปฏิบัติหน้าที่แล้วจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม (Behavior change) ในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติได้ผลดีขึ้น ซึ่ง สมคิด บางโม (2539: 53) และ วิน เชื้อโพธิ์หัก (2537: 31-33) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

(1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ จุดมุ่งหมายในข้อนี้เน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับความรู้ หลักการทฤษฎีในเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรม การฝึกอบรมจึงเป็นการบรรยายอภิปราย สรุปเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้ นั้น อบรมที่เกี่ยวกับความรู้ แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการทดลองค้นคว้า แล้วนำความรู้ที่ค้นพบมาเผยแพร่ให้กับผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ทราบ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

(2) เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน จุดมุ่งหมายเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน

(3) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เป็นพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้ประพฤติให้ถูกต้องเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายกับผู้อื่น

(4) เพื่อเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร การที่บุคคลเข้ามาอยู่ในองค์กร บุคลากรจะต้องมีเจตคติตรงกับเจตคติขององค์กร องค์กรที่ดีจะต้องมีบุคลากรที่มีความตั้งใจตรงกันในการจัดองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย องค์กรจึงมีหน้าที่ที่จะต้องปรับเปลี่ยนเจตคติของบุคลากรทุกคนให้มีเจตคติตรงกับองค์กร การฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติจึงเป็นการอบรมที่เน้นทางด้านจิตใจ โดยถือเป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาองค์กรและบุคลากรเพิ่มพูนความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ เพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม และเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร จึงเป็นการอบรมที่เน้นทางด้านจิตใจ โดยถือเป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์

2.1.5.3 ประเภทของการฝึกอบรม

ซูซีย์ สมิตีไกร (2544: 7-10) ได้จำแนกประเภทของการฝึกอบรมสำหรับบุคลากรออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งของการฝึกอบรม โดยจำแนกตามแหล่งของผู้รับผิดชอบในการฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การฝึกอบรมที่จัดขึ้นเองภายในองค์กร (In - house training) และการรับการฝึกอบรมจากภายนอกองค์กร

2. การจัดประสบการณ์ในการฝึกอบรม ขณะกำลังปฏิบัติงานอยู่ หรือหยุดพักการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การฝึกอบรมในงาน (On-the-job training) โดยให้ผู้รับการฝึกอบรมลงมือปฏิบัติจริง ในสถานที่ทำงานจริง และการฝึกอบรมนอกงาน (Off-the-job training) โดยการให้ผู้รับการฝึกอบรมเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสถานที่ทำการฝึกอบรมโดยเฉพาะ และต้องหยุดพักการปฏิบัติงานภายในองค์กรไว้ชั่วคราว จนกว่าการฝึกอบรมจะเสร็จสิ้น

3. ทักษะ หรือสิ่งที่ต้องการเพิ่มพูน หรือสร้างขึ้นในตัวผู้รับการอบรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การฝึกอบรมทักษะด้านเทคนิค (Technical skills training) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านเทคนิค และ การฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการ (Managerial skills training) คือ มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดการและบริหารงาน

4. ระดับขั้นของผู้เข้ารับการอบรม แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ การฝึกอบรมระดับพนักงานปฏิบัติการ (Employee training) การฝึกอบรมพนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหารระดับต้น (Supervisory training) การฝึกอบรมพนักงานระดับระดับผู้จัดการหรือผู้บริหารระดับกลาง (Managerial training) และการฝึกอบรมระดับผู้บริหารชั้นสูง (Executive training)

ซูครี ตันพงค์ (2541: 38) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมไว้ 2 ประเภท ได้แก่

1. การฝึกอบรมผู้เข้าทำงานใหม่ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การแนะนำงาน
2. การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน ได้แก่ ฝึกอบรมก่อนลงมือปฏิบัติงาน ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงาน ฝึกอบรมระดับหัวหน้างาน ฝึกอบรมระดับการจัดการ และฝึกอบรมระดับผู้บริหาร

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าประเภทของการฝึกอบรมแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่ (1) แหล่งการฝึกอบรม หมายถึง จัดโดยภายในองค์กรหรือจัดโดยภายนอกองค์กร (2) ประสบการณ์การอบรม หมายถึง ประสบการณ์ในงานหรือประสบการณ์ที่นอกเหนือจากในงาน (3) จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม หมายถึง การเพิ่มพูนในด้านเทคนิคปฏิบัติ หรือในด้านการบริหาร (4) กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง ระดับของผู้เข้าอบรม ทั้งนี้ในงานวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอบรมให้กับกลุ่มนักศึกษาให้มีความรู้เพิ่มขึ้นจากในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเป็นการฝึกอบรมโดยภายในองค์กร เพื่อให้มีประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนรู้ตามโครงสร้างของหลักสูตร อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดทั้งความรู้และทักษะเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1.5.4 การเลือกเทคนิคของการฝึกอบรม

ซูชัย สมितिไกร (2544: 148) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3 ประเด็น ได้แก่ พฤติกรรมมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ความสามารถ พฤติกรรม เป็นต้น ภูมิหลังของผู้ที่เข้ารับการอบรมที่มีความแตกต่างกัน เช่น ระดับการศึกษา ประสบการณ์ เป็นต้น และการฝึกปฏิบัติในการอบรมที่ตรงกับกาปฏิบัติงานจริงของผู้รับการอบรม ในขณะที่ สมคิด บางโม (2545: 85-93) ได้กล่าวถึงเทคนิคการฝึกอบรมหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้มากที่สุดในเวลาจำกัด สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) วิทยาการเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยมีวิธีการ 3 ลักษณะ ได้แก่

(1.1) การบรรยาย (Lecture) อาจใช้สื่อประกอบการบรรยาย เช่น รูปภาพ สไลด์ หรือวิดีโอ เป็นต้น และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม ข้อดีคือได้เนื้อหาวิชามากในเวลาจำกัด เป็นไปตามหัวข้อที่กำหนดครบถ้วนตามลำดับ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสซักถาม เหมาะกับการฝึกอบรมที่มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนมาก ถ้าวิทยากรบรรยายเตรียมตัวมาดี มีการใช้สื่อประกอบ จะได้รับความสนใจมาก สามารถควบคุมเวลาให้เป็นไปตามกำหนดได้ง่าย ข้อจำกัดคือเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้ฟังอาจเบื่อหน่าย วิทยาการต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชานั้นเป็นอย่างดี และมีความสามารถในการบรรยายได้ดีด้วย

(1.2) การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นการปฏิบัติจริง ซึ่งการกระทำหรือปฏิบัติจริง จะมีลักษณะคล้ายการสอนงาน มักนิยมใช้กับหัวข้อวิชาที่มีการปฏิบัติ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ นาฏศิลป์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อร้อง เป็นต้น ข้อดีคือเกิดความรู้ความเข้าใจเร็ว และมีความน่าเชื่อถือสูง เพิ่มทักษะของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมได้ดี ไม่เบื่อหน่าย สามารถปฏิบัติได้หลายครั้ง แต่มีข้อจำกัดคือต้องใช้เวลาเตรียมมาก เหมาะกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก ๆ วิทยากรต้องมีความชำนาญจริง ๆ

(1.3) การสอนงาน (Coaching) เป็นการแนะนำให้ผู้รู้วิธีปฏิบัติงาน ได้ถูกต้อง โดยปกติจะเป็นการสอนหรืออบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้สอนจะต้องมีประสบการณ์ และทักษะในเรื่องที่สอนจริง ๆ ข้อดีคือเน้นเนื้อหาตามความเหมาะสมของแต่ละคน และมีข้อจำกัดคือ คุณค่าขึ้นกับผู้สอนงานซึ่งส่วนใหญ่ คือ หัวหน้างาน

(2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยมีวิธีการ 3 ลักษณะ ได้แก่

(2.1) กรณีศึกษา (Case study) เป็นการศึกษาเรื่องราวที่รวบรวม จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก เรื่องที่มอบหมายให้ควรต้องมี รายละเอียดเพียงพอให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมองเห็นจุดสำคัญของปัญหาและข้อมูลเพื่อนำมาใช้ พิจารณา การศึกษกรณีศึกษาอาจให้ศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ข้อดีคือช่วยให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมได้วิเคราะห์ตัดสินปัญหาในเรื่องที่เหมือนจริง และสามารถนำไปปรับใช้กับการ ปฏิบัติงานได้ กรณีศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีบรรยากาศเป็นกันเองเพราะทุกคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นและประสบการณ์ และมีข้อจำกัดคือสมาชิกบางคนอาจครอบงำความคิดของผู้อื่น เพราะ บุคลิกภาพ วิทยุฒิ หรือคุณวุฒิ กรณีศึกษาที่เป็นเรื่องจริงหาได้ยาก โดยเฉพาะเรื่องที่เหมาะสมกับ กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมและเหมาะสมกับเวลา ซึ่งการสร้างกรณีศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้เวลา และ งบประมาณ ตอนสรุปผลกรณีศึกษาวิทยากรมักไม่ให้ความสำคัญและรีบสรุปจบ

(2.2) ทักษะศึกษา (Field trip) เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไป ศึกษายังสถานที่อื่น ๆ นอกสถานที่ฝึกอบรม เพื่อให้พบเห็นของจริงหรือสถานการณ์จริง ซึ่งผู้จัดต้อง เตรียมการเป็นอย่างดี ข้อดีคือเพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง สร้างความสนใจและ กระตือรือร้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม และมีข้อจำกัดคือต้องใช้เวลาและ ค่าใช้จ่ายมาก ต้องได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่าย โดยเฉพาะเจ้าของสถานที่ที่จะไปศึกษา

(2.3) การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้ รับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติจริง โดยทั่วไปจะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อน แล้วจึงให้ลงมือ ปฏิบัติ อาจเป็นการฝึกการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ประชุมเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือ หรือการประชุมเพื่อสร้าง อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การปฏิบัตินิยมให้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ มากกว่าปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่หรือ รายบุคคล ข้อดีคือผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการประชุมทำให้ไม่เบื่อหน่าย และมีข้อจำกัดคือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องทุ่มเทเวลาให้แก่งานมาก และเป็นกิจกรรมที่ใช้ทั้งงบประมาณ อาคาร สถานที่และใช้วัสดุอุปกรณ์จำนวนมาก

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การเลือกเทคนิคการฝึกอบรมมีสิ่งที่จะต้องคำนึง ได้แก่ พฤติกรรม มุ่งหมาย ภูมิหลังผู้เข้ารับการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติในการฝึกอบรม ตลอดจนเทคนิคการฝึกอบรมที่มี 2 ลักษณะ ได้แก่ เทคนิควิทยากรเป็นศูนย์กลาง ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านวิทยากร และเทคนิคผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง ที่เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ผ่านการได้รับประสบการณ์จากการ ฝึกอบรม ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมในช่วงแรกที่จะเน้นเทคนิคให้วิทยากร เป็นศูนย์กลาง โดยวิธีการบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากในการฝึกอบรมมีเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญที่ผู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้ารับการศึกษาต้องมีความรู้และความเข้าใจ จากนั้นในช่วงหลังของการฝึกอบรมจึงใช้เทคนิคผู้เข้ารับการศึกษาเป็นศูนย์กลาง โดยวิธีการทัศนศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้รับประสบการณ์จากการสัมผัสของจริง ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในช่วงแรก

2.1.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (satisfaction) เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถสัมผัสจับต้องได้ แต่สามารถสังเกตได้จากการแสดงออก

2.1.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 775) อธิบายว่า ความพึงพอใจ ประกอบด้วยคำว่า “พึง” เป็นคำกริยาอื่น หมายความว่า ยอมตาม เช่น พึงใจ และคำว่า “พอใจ” หมายถึง สมชอบ ชอบใจ ดังนั้น ความพึงพอใจจึงหมายถึง ชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ

กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550: 33) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ที่มนุษย์ได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถเป็นไปได้ 2 ทาง คือ ทางบวก เมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ หรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดเป็นความรู้สึกพึงพอใจ และทางลบ เมื่อสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง ก็จะเกิดเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

อุทัย หิรัญโต (2531: 272) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสบายใจ ความสุข ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้

กิติมา ปรีดีติลล (2532: 301) ให้ความหมายความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ

ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์ (2535: 143) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกร่วมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลที่เกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการทำงานรวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

ภิญโญ สาร (2537: 271) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจของบุคคลเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่เขาได้รับ และในขณะเดียวกันก็ย่อมขึ้นอยู่กับ สิ่งที่เขาคิดว่า จะเกิดกับตัวเขาด้วย และส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

อัญพร มาษา (2543: 29) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติหรือระดับความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้น ๆ โดยเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ได้รับ ระดับของความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อกิจกรรมนั้น ๆ สามารถตอบสนองความต้องการแก่ บุคคลนั้นได้

อุทัย พรรณสุดใจ (2545: 7) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ โดยอาจจะเป็นไปได้ในเชิงประเมินคำว่า ความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

กาญจนา อรุณสุขุรจี (2546: 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้าง สิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

Applewhite (1965: 6) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลในการปฏิบัติงาน เป็นความสุขจากการเข้าร่วมในกิจกรรม การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เข้ากันได้ ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่องาน

Wallerstein (1971: 256) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มีจากการสังเกตพฤติกรรม การที่จะทำให้คนเกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของความพึงพอใจนั้น

Wolman (1973: 384) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ 3 ประการ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรม ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล และลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

Risser (1975: 45) กล่าวถึงความพึงพอใจที่สรุปได้ว่า เป็นความรู้สึกพอใจของแต่ละคน ที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์หรือบรรลูลิขิตที่คาดหวัง

Campbell (1976: 117) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในที่แต่ละคนเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นต่อสภาพการณ์ที่อยากให้เป็นหรือคาดหวัง หรือรู้สึกว่าจะสมควรจะได้รับ ผลที่ได้จะเป็นความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เป็นการตัดสินใจของแต่ละบุคคล

ทั้งนี้ Herzberg (1959: 125) ได้แบ่งประเภทของความพึงพอใจตามปัจจัยที่ส่งผลออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยเบื้องต้น เช่น ผลสัมฤทธิ์ของงาน ความก้าวหน้า รายได้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา เทคนิคการนิเทศงาน นโยบายในการทำงาน การบริหารของหน่วยงาน สภาพส่วนตัวของผู้ที่ทำงาน ตลอดจนความมั่นคงในการทำงาน เป็นต้น ความพึงพอใจเบื้องต้นนี้สามารถสังเกตได้จากผลงานที่ทำ

2. ความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยระดับสูง ส่วนใหญ่จะเกิดจากความรู้สึก เช่น ความรู้สึกที่มีต่องานและผลสัมฤทธิ์ของงาน ความรู้สึกที่มีต่อความรับผิดชอบในการทำงาน ความรู้สึกที่มีต่อกลุ่มผู้ร่วมงาน ความรู้สึกที่มีต่อความยุติธรรม ความรู้สึกที่มีต่อความเสมอภาคหรือความไม่เสมอภาค ความรู้สึกที่มีต่อรายได้ที่ได้รับ ความพึงพอใจลักษณะดังกล่าวนี้เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่นั้น สามารถสังเกตได้จากการ แสดงออกทางพฤติกรรม แต่การวัดความพึงพอใจโดยตรงเป็นไปได้ยาก ซึ่งสามารถวัดโดยอ้อมได้จากการให้ แสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาเบื้องต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจคือการแสดงออกทางความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่สามารถเป็นไปได้ในทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นตอบสนองความต้องการแก่บุคคลไปในทิศทางใด ทั้งนี้ความพึงพอใจไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตจากท่าทีการแสดงออกหรือการแสดงออกผ่านผลงาน รวมถึงการสอบถามความคิดเห็นที่สามารถคาดคะเนได้จากการตอบแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ ซึ่งความพึงพอใจในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อให้แสดงความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยในระดับสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

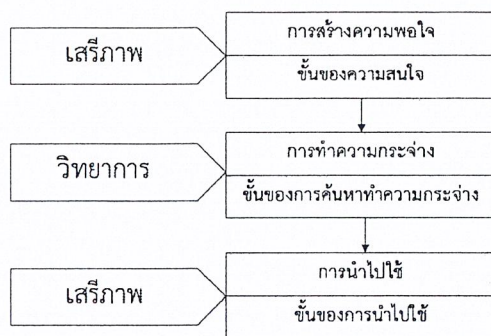
2.1.6.2 วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดการสร้าง ความพึงพอใจในการเรียนรู้ มีผู้ให้แนวคิดในเรื่องดังกล่าวไว้น่าสนใจ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างสภาพจิตกับผลการเรียนรู้ ดังนี้

Skinner (1971: 1 – 63, 96 – 120, อ้างถึงใน วันทยา วงศศิลาภิรมย์. 2533: 9) มีความเห็นว่า การปรับพฤติกรรมของคนไม้อาจทำได้โดยเทคโนโลยีทางกายภาพและชีวภาพเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคโนโลยีของพฤติกรรม หมายถึง เสรีภาพและความภาคภูมิใจในจุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการศึกษา คือ การทำให้คนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ซึ่งเสรีภาพในความหมายของ Skinner หมายถึง ความเป็นอิสระจากการควบคุมบางชนิดที่มีลักษณะแข็งกร้าว นั้นไม่ได้หมายถึงการทำลาย หรือหนีจากสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการวิเคราะห์และเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงรูปแบบใหม่ให้แกสิ่งแวดล้อมนั้น โดยทำให้อำนาจการควบคุมอ่อนตัวลง จนบุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนมิได้ถูกควบคุม หรือต้องแสดงพฤติกรรมใด ๆ ที่เนื่องมาจากความกดดันภายนอกบางอย่าง บุคคลควรได้รับการยกย่องยอมรับในผลสำเร็จของการกระทำ การเพิกเฉยของยอมรับเป็นความภาคภูมิใจ และความภาคภูมิใจเป็นคุณค่าของมนุษย์ นำบุคคลไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจการกระทำ และผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ซึ่งคือเป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษา สิ่งที่ Skinner ต้องการเน้นคือการปรับแก้พฤติกรรมของคน ซึ่งต้องแก้ด้วยเทคโนโลยีของพฤติกรรมเท่านั้นจึงจะสำเร็จ ส่วนการจะใช้เทคโนโลยีของพฤติกรรมนี้กับใคร อย่างไร วิธีใดนั้น ถือเป็นเรื่องการตัดสินใจในศาสตร์ของผู้ใช้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Whitehead (1967: 1 – 14) ที่อธิบายเกี่ยวกับจังหวะของการศึกษาและขั้นตอนของการพัฒนามี 3 ขั้นตอน คือ จุดยืน จุดแยง และจุดปรับ ซึ่ง Whitehead เรียกชื่อใหม่เพื่อใช้ในการศึกษาและการนำไปใช้ในการเรียนรู้ใด ๆ ควรเป็นไปตาม 3 จังหวะนี้ คือ

- (1) การสร้างความพอใจ ผู้เรียนปรับสิ่งใหม่ ๆ มีความตื่นเต้น พอใจในการได้พบ และเก็บสิ่งใหม่ ๆ หรืออีกนัยยะก็คือเป็นขั้นของความสนใจ
- (2) การทำความกระจำง มีการจัดระบบระเบียบ มีคำจำกัดความ มีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน หรืออีกนัยยะก็คือเป็นขั้นของการค้นหาทำความเข้าใจ
- (3) การนำไปใช้ การนำสิ่งใหม่ที่ได้อาจไปจัดสิ่งใหม่ ๆ ที่จะได้พบต่อไปได้ เกิดความตื่นเต้นที่จะนำไปจัดสิ่งใหม่ ๆ ที่เข้ามา หรืออีกนัยยะก็คือเป็นขั้นของการนำไปใช้

ขณะเดียวกัน Whitehead ได้กล่าวถึง การสร้างภูมิปัญญาในระบบการศึกษาว่าเป็น เสรีภาพในการแสดงความรู้ และความรู้คือวิทยาการที่จัดไว้อย่างมีระบบ ดังนั้น เสรีภาพและวิทยาการเป็นสาระสำคัญของการศึกษา ที่ประกอบเป็นวงจรการศึกษา 3 จังหวะ คือ เสรีภาพในจังหวะแรกคือ ขั้นตอนของการสร้างความพอใจ วิทยาการในจังหวะที่สอง คือ ขั้นทำความกระจำง และเสรีภาพในขงสุดท้าย คือขั้นการนำไปใช้

ภาพที่ 2.4 จังหวะของการศึกษาตามแนวคิดของ Whitehead

อย่างไรก็ตามความรู้ที่ต่างแขนงวิชาหรือการเรียนที่ต่างวิธีการ ควรจัดให้เมื่อถึงเวลาอันสมควร และผู้เรียนมีพัฒนาการอยู่ในขั้นเหมาะสม ซึ่งเป็นหลักการที่ทราบกันทั่วไป แต่ยังไม่มีการถือปฏิบัติอย่างจริงจังและถูกต้อง ความล้มเหลวของการศึกษาจึงเกิดขึ้นจากการใช้จังหวะการศึกษาไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในขั้นตอนของการสร้างความพอใจหรือจังหวะของเสรีภาพในช่วงแรก ซึ่งอาจมีผลดีคือความรู้ที่ไร้พลังและไร้ความคิดริเริ่ม และผลเสียคือความรังเกียจไม่ยอมรับความคิดนั้น และนำไปสู่ภาวะการไร้ความรู้ในที่สุด ดังนั้นในการพัฒนาคุณลักษณะใด ๆ ควรต้องให้เสรีภาพในการเรียน ที่ทำให้เกิดความพอใจในการเรียน เพราะความพอใจจะทำให้คนมีการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม (Whitehead, 1967: 29 – 41) ทั้งนี้ Bloom (1976, อ้างถึงใน วันทยา วงศ์ศิลปกรรมย์, 2533: 8) มีความเห็นอย่างสอดคล้องกันว่า ถ้าสามารถจัดให้ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการย่อมจะคาดหวังได้ว่าผู้เรียนได้เตรียมใจสำหรับกิจกรรมที่ตนเองเลือก โดยสามารถเห็นความแตกต่างของความพร้อมด้านจิตใจได้ชัดเจนจากการปฏิบัติของผู้เรียนต่องานที่เป็นรายวิชาหรือนอกเหนือจากรายวิชาที่ผู้เรียนอยากเรียน หรืออะไรบางอย่างที่ผู้เรียนเลือกและตัดสินใจได้อย่างอิสระ ด้วยความกระตือรือร้น ความมั่นใจ ความพึงพอใจ และความสนใจเมื่อเริ่มเรียน ซึ่งสามารถช่วยทำให้เรียนรู้ได้เร็วและมีความสำเร็จสูง อย่างไรก็ตาม Bloom เห็นว่าวิธีนี้ค่อนข้างเป็นอุดมคติที่จัดได้ลำบากขณะเดียวกัน ภพ เลหาโทพูบลย์ (2540: 193) ได้กล่าวถึงกระบวนการสื่อสารว่าเป็นการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหาสาระประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึก อารมณ์ ความสนใจ ความพึงพอใจ เจตคติ ค่านิยม ตลอดจนทักษะและความชำนาญระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ โดยมีวัตถุประสงค์ สถานการณ์ หรือสัญลักษณ์ที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนสารที่ต้องการจะสื่อ ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนจะต้องมีสื่อการเรียนการสอน ที่จะเลือกใช้อย่างเหมาะสมแล้วความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการแสวงหาความรู้ และเจตคติก็จะสะสมเป็นระบบ ที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แล้วผลของการตอบสนองของผู้เรียนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากการใช้สื่อการเรียนการสอนก็จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เรียน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้คือการคำนึงถึงการลำดับตามจังหวะการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามลำดับ ได้แก่ การให้อิสระในการเลือกเรียนรู้ ได้ทำในสิ่งที่ต้องการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นตามความพอใจ การจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ และการให้อิสระในการนำไปใช้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้โดยการกำหนดหัวข้อและเนื้อหาในการจัดฝึกอบรม แล้วจัดประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ผ่านใบงาน และการใช้แหล่งการเรียนรู้จาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของจริงเป็นสื่อการสอน ที่มุ่งหวังให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์ไปใช้อย่างอิสระตามสายวิชาชีพ

2.1.6.3 การวัดความพึงพอใจ

โดยกระบวนการที่สำคัญในการตรวจสอบถึงสิ่งที่คุณจะได้รับหรือสัมผัสว่าอยู่ในระดับใด หรือมีความพึงพอใจอย่างไร จะช่วยทำให้เกิดแนวทางในการปรับปรุงสิ่งที่คุณจะได้รับหรือสัมผัสให้ดีขึ้น ทั้งนี้ สาโรช ไสยสมบัติ (2534: 39) ได้อธิบายถึงวิธีการวัดความพึงพอใจต่าง ๆ ได้แก่

(1) การใช้แบบสอบถาม โดยการให้คุณแสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ เช่น การให้เลือกตอบ การตอบอิสระ การให้ระดับค่าคะแนน

(2) การสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบระดับความพึงพอใจ โดยผู้สัมภาษณ์ต้องมีความชำนาญทางเทคนิควิธีการในการจูงใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามได้ตรงกับความเป็นจริง

(3) การสังเกต โดยการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งก่อนการปฏิบัติกิจกรรม ขณะปฏิบัติกิจกรรมและหลังการปฏิบัติกิจกรรม เช่น สังเกตท่าทาง น้ำเสียง สีหน้า เป็นต้น

ดังนั้นจึงอธิบายได้ว่า การวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ สามารถจะทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ตลอดจนความสะดวกและความเหมาะสม จึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2537: 32) ได้กล่าวถึง เครื่องมือในการวัดเกี่ยวกับทัศนคติว่า เป็นข้อความที่ใช้เพื่อเก็บข้อมูลทางด้านความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมาตราวัดทัศนคติมีอยู่หลายชนิด ซึ่งวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นการวัดระดับทัศนคติวิธีหนึ่งที่ถูกใช้อย่างแพร่หลาย โดยการกำหนดช่วงความรู้สึกออกเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ/เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดความพึงพอใจ สามารถสรุปเพื่อนำมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่ถูกพัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาแนวคิดเพื่อนำมากำหนดประเด็นในการสร้างแบบประเมิน ดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 แนวทางการประเมินความพึงพอใจ

แนวคิดความพึงพอใจ		ประเด็นการนำไปใช้
Herzberg (1959: 125)	Whitehead (1967: 1 – 14)	องค์ประกอบของหลักสูตร
ความพึงพอใจตามปัจจัยระดับสูง	จังหวะของวิทยาการในการทำความกระจำและความกระจำ	ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม
		ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม
		ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้
		ประกอบการฝึกอบรม
		ด้านการวัดและประเมินผล
	จังหวะของเสรีภาพในการนำไปใช้	ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

จากตารางที่ 2.6 สามารถอธิบายได้ว่า แนวคิดความพึงพอใจตามปัจจัยระดับสูงของ Herzberg (1959: 125) คือ การวัดประเมินความรู้สึกที่เกิดขึ้นตามแนวคิดของ Whitehead (1967: 1 – 14) ที่ประกอบด้วย จังหวะของวิทยาการในการทำความกระจำ และจังหวะของเสรีภาพในการนำไปใช้ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวัดความพึงพอใจแบบ ลิเคิร์ต (Likert) เนื่องจากเป็นการสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่คุณเข้าฝึกอบรมได้รับ โดยประกอบด้วยประเด็นคำถามในด้านต่าง ๆ ที่มาจากองค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ประกอบการฝึกอบรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งพิจารณาจากสิ่งที่คุณเข้าฝึกอบรมได้รับรู้และสัมผัสโดยตรงทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และความเคลื่อนไหว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี” ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบางส่วนของงานวิจัยเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีประโยชน์ และเป็นแนวทางเบื้องต้นในการทำวิจัยครั้งนี้ได้ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศศิพัชร จำปา (2559: บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ที่แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) การพัฒนาและการหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ (2) ทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ (3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 36 คน ภาคการศึกษาปลายปี การศึกษา 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คู่มือการใช้รูปแบบ แผนการสอน แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แบบประเมินกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ แบบสอบถามสำนึกรักถิ่นท้องถิ่นและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่แบบไม่มีอิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พบว่าผู้เรียนมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น ผู้เรียนมีคะแนนในการประเมินความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีสำนึกรักถิ่นท้องถิ่นในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ สามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดีขึ้นรวมถึงทำให้ผู้เรียนเกิดสำนึกรักถิ่นท้องถิ่น

มนชญา สระบัว, พิชัย สดภิบาล และ จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง (2559: บทคัดย่อ) การศึกษาและออกแบบชุดเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่อง เอือนอีสาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่อง เอือนอีสาน (2) ออกแบบชุดเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่องเอือนอีสานให้มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมอาชีวศึกษา (3) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังการเรียนด้วยชุดเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสานเรื่องเฮือนอีสาน โดยมีรูปแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง (Non-Randomized Control-Group Pretest Posttest Design) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันผู้คนตามชนบท ยังมีการดำรงชีวิตวัฒนธรรมการอยู่อาศัยในเฮือนอีสานแบบในสมัยก่อนเหลือน้อยมาก จึงได้ศึกษาตามพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์ศึกษาต่าง ๆ ในภาคอีสาน ผลจากการออกแบบชุดเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่อง เฮือนอีสานที่สร้างขึ้น พบว่า มีประสิทธิภาพซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบใช้ชุดเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่องเฮือนอีสานสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่อง เฮือนอีสาน จึงเหมาะที่จะนำไปใช้กับหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือในรายวิชาอื่นด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม พบว่า การเสริมสร้างสมรรถนะสามารถเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมนั้น สื่อและแหล่งการเรียนรู้สามารถช่วยให้การเสริมสร้างการเรียนรู้ทั้งในด้านทักษะ ด้านความรู้มีประสิทธิภาพได้ ดังเช่นงานวิจัยของ ศศิพัชร จำปา (2559: บทคัดย่อ) ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ในขณะที่ มนชญา สระบัว และคณะ (2559: บทคัดย่อ) ใช้การออกแบบชุดเสริมทักษะการเรียนรู้ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน มาเป็นสื่อช่วยเสริมสมรรถนะด้านทักษะเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม โดยกำหนดหัวข้อ เรื่อง “พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” มาเป็นกรณีศึกษา โดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่ตรงกับเนื้อหาสาระเพื่อให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้จากการมีโอกาสได้สัมผัสกับสถานที่จริง

มจรูดา เอี่ยมสุภา (2558: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์น้อย ในจังหวัดสิงห์บุรี โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวนมัคคุเทศก์น้อยในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 70 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรมสำหรับวิทยากร เอกสารประกอบการฝึกอบรมสำหรับมัคคุเทศก์น้อย การวัดและประเมินผล แผนการจัดการฝึกอบรม จำนวน 3 แผน ได้แก่ บุคลิกภาพเบื้องต้นของมัคคุเทศก์ ข้อมูลเบื้องต้นและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสิงห์บุรีและอาเซียน โดยในด้านการประเมิน พบว่า มัคคุเทศก์น้อยมีความตั้งใจในการเรียนรู้ มีความสนใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับผลการเรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในด้านการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม โดยภาพรวม พบว่า มัคคุเทศก์น้อยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในการจัดการฝึกอบรมได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นของตน ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ปวิษฐา เนียมมา (2558: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) พัฒนาหลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และประเมินทักษะการขีดหนึ่งใหญ่ (3) ประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-คำนวณ ห้อง 7-9 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 35 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชาที่เพิ่มเติมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการขีดหนึ่งใหญ่ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน ผลการวิจัยพบว่า มุ่งองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความสำคัญ วิสัยทัศน์ โครงการสอน แนวการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการขีดหนึ่งใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ สิ่งที่ควรคำนึงขณะแสดง การเดินเส้า การลงเหลี่ยม และการขีดโครงไม้ไผ่ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

บุรินทร์ พิมมงละ (2555: บทคัดย่อ) การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทักษะศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ชัยวัฒน์ รังสิมันตุวงศ์ และ ทิพย์วิมล วังแก้วทิพย์ (2559: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในบริบทท้องถิ่นของตน (2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคของท้องถิ่น โดยสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้อยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข และ (3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกรักในท้องถิ่นของตน จากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น อาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน โดยกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดความเจริญด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมและเทคโนโลยีต่างๆ จนเรียกได้ว่าเป็นโลกไร้พรมแดน ซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลดังกล่าว การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีหลักสูตรหลักเป็นฐาน แต่ด้วยหลักสูตรหลักยังมีข้อบกพร่องบางประการ จึงมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นขึ้น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิด การเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) ศึกษาความต้องการจำเป็น (3) สร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักสูตรฝึกอบรม และ (4) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะ แบบวัด เจตคติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Sample t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ที่มาและความสำคัญ (2) แนวคิดพื้นฐาน (3) หลักการของหลักสูตร (4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (5) สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) โครงสร้างหลักสูตร (7) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (8) วิธีการฝึกอบรม (9) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (10) การวัดและประเมินผลการอบรม และ (11) แนวทางการใช้หลักสูตร ซึ่งผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของครูผู้อยู่ในระดับมากที่สุด

จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2550: บทคัดย่อ) พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นหลักสูตรที่มุ่งการเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านไอซีทีทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยการพัฒนาหลักสูตรเสริมในครั้งนี้ได้พัฒนาตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญทางด้านไอซีที เพื่อกำหนดสมรรถภาพทางด้านไอซีทีสำหรับนักศึกษาพบว่า สมรรถภาพทางด้านไอซีทีที่นักศึกษาวิชาชีพครูขาดและควรได้รับการเสริมสร้าง ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติทางด้านไอซีที จากนั้นจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม และโครงสร้างของหลักสูตรเสริม โดยเนื้อหาในหลักสูตรครอบคลุมสมรรถภาพทางด้านไอซีที และกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ แล้วนำโครงสร้างหลักสูตรเสริมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง จากนั้นนำโครงสร้างหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 26 คน โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบ ก่อนหลัง พบว่า สมรรถภาพทางด้านไอซีทีภายหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากนั้นจึงปรับปรุงหลักสูตรเสริมในขั้นตอนที่ 4 ซึ่งจากผลประเมินการทดลองใช้หลักสูตรเสริม พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมมีความเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามได้มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยขยายเวลาการปฏิบัติกิจกรรมปรับปรุงภาษาที่ใช่และปรับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของหลักสูตรที่พัฒนา มีทั้งหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎี หลักสูตรเพื่อเสริมสร้าง หลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นไปทางการพัฒนาแล้วทำการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เพื่อนำผลที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรหลังการทดลองใช้ ทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงพิจารณาแบบแผนการวิจัยที่เหมาะสมกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจากพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีพื้นฐานการเรียนประวัติศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังการเข้ารับฝึกอบรม ทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร
2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย
 - 2.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 2.2 ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 2.3 ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 2.4 ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 2.5 ขั้นตอนที่ 5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา

การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งเน้นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ศึกษาเฉพาะสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชาวมอญที่มีปรากฏหลักฐานหรือข้อมูลยืนยันการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในช่วงปี 2310-2475 ในวัดของชาวมอญจำนวน 30 แห่ง ภายในเขตพื้นที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากเป็นชุมชนมอญขนาดใหญ่ที่มีการอพยพเข้ามาของชาวมอญอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาต่อเนื่องจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับไทยทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งมีความสำคัญของเนื้อหาสาระตรงตามประเด็นของการวิจัย ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแบ่งเครื่องมือตามความเหมาะสมกับชนิดของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งดังนี้

1. ข้อมูลเอกสาร (Documentary Data) ได้แก่ เอกสารปฐมภูมิ เอกสารทุติยภูมิ ภาพวาด ภาพถ่าย
2. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลการสำรวจทางกายภาพ กล้องบันทึกภาพ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง โดยหัวข้อในการสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับลักษณะข้อมูลที่ต้องการและผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมจากความทรงจำ

3.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากเอกสาร การสำรวจทางกายภาพ การสัมภาษณ์บุคคล การทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสารเป็นการศึกษาและประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐานของชุมชน สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ได้แก่ เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น ได้แก่ เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น จดหมายเหตุ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ภาพถ่าย ภาพเขียน เป็นต้น และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นรอง ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ หนังสือและเอกสารผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet)
2. ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ได้แก่ การสำรวจทางกายภาพโดยการบันทึกภาพ ทำแผนผัง (ตามหลักฐานและข้อมูลที่ยืนยันได้) เพื่อรวบรวมและแยกแยะข้อมูลจากการสำรวจตามลักษณะงาน เช่น ลักษณะแผนผัง ลักษณะทางสถาปัตยกรรม ลักษณะองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เป็นต้น
3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ ผู้รู้หรือผู้ที่เคยใกล้ชิดกับบุคคลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและรูปแบบสถาปัตยกรรมจากความทรงจำ โดยการสัมภาษณ์ด้วยวิธีประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) ในรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยลักษณะของคำถามจะเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์และบุคคล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling Random)

3.1.4 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาความถูกต้อง ความเพียงพอและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือการได้ข้อมูลจากหลายฝ่าย หรือหลายวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน เพื่อยืนยันความถูกต้องตรงกันของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลด้านเอกสาร จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โดยการเทียบเคียงจากสภาพพื้นที่จริง และจากการสัมภาษณ์สอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การตรวจสอบข้อมูลด้านกายภาพ จากสภาพของสถานที่ของพื้นที่กรณีศึกษา โดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่เทียบเคียง เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่แท้จริง ตามข้อมูลทางเอกสารและจากการสัมภาษณ์สอบถาม

3. การตรวจสอบข้อมูลด้านบุคคล ข้อมูลจากการบอกเล่าสืบทอดเรื่องราว โดยการเทียบเคียงจากข้อมูลทางเอกสาร และจากสภาพของสถานที่ของพื้นที่กรณีศึกษา

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจและข้อมูลทางเอกสาร นำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์ตามหลักการศึกษายุทธศาสตร์ของ สมคิด จิระทัศน์กุล (2554: 4-5) ก่อนจะทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นจนได้ผลสรุป โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้มาจัดจำแนกหมวดหมู่ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยตรวจสอบกับข้อมูลข้างเคียง เช่น ประวัติความเป็นมาในเอกสาร

2. จัดเรียงเรียงลำดับตามพัฒนาการที่ปรากฏในประวัติความเป็นมา

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุปการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.2.1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน และนักปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 4 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) โดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ตามลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการประจำหลักสูตรสาขาวิชาสถาปัตยกรรม สาขาวิชาออกแบบภายใน สาขาวิชาศิลปประยุกต์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ และนักปฏิบัติการด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม ตกแต่งภายใน ศิลปประยุกต์

3.2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์จากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 99-100) Hilda Taba (1962: 12-13); Ralph W. Tyler (1950: 1); สัจดี อุทรานันท์ (2532: 36-43) และ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 162-163) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2.1) ความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

(2.2) ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทางพุทธสถาปัตยกรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี

(2.3) สารการเรียนรู้/เนื้อหา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธ สถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(2.4) แนวทางการจัดประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(2.5) แนวทางการจัดการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(2.6) เทคนิคและวิธีการตรวจสอบและประเมินผลสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(2.7) ระยะเวลาในการจัดฝึกอบรมที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการ เสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(3) นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

(4) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์ (Index of item objective congruence: IOC) และความถูกต้องของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

+1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่มีความสอดคล้อง

0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

-1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่มีความสอดคล้อง

โดยข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ไม่น้อยกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 21) ทั้งนี้ข้อ คำถาม 7 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(5) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ผู้วิจัยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

(2) ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความขอให้งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

(3) ผู้วิจัยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อขออนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ใน การสัมภาษณ์

(4) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่ได้ กำหนดไว้ ระหว่างเดือนเมษายนถึงกรกฎาคม 2562

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- (1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการจัดเรียงลำดับตามหมวดหมู่ ของเนื้อหาสาระในแต่ละประเด็น โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย
- (2) นำมาเขียนเรียบเรียงให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

3.2.2 ขั้นที่ 2 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ในการยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการกำหนดสาระและจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของหลักสูตร และข้อมูลจากการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมมาใช้ในการยกร่างหลักสูตร ตามรายละเอียดในองค์ประกอบหลักสูตรตามแนวคิดของ Ralph W. Tyler (1971: 1); อ้าง บัวศรี (2542: 8-9) และปราโมทย์ จันทรเรือง (2550: 10) โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตร 24 ชั่วโมง ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. โครงสร้างหลักสูตร
4. สาระการฝึกอบรม
5. กิจกรรมการฝึกอบรม
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม
7. การวัดและประเมินผล

3.2.3 ขั้นที่ 3 การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.2.3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 4 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) เพื่อประเมินและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

3.2.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ลักษณะเครื่องมือ

(1.1) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ใช้สำหรับประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มาก
- 3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1.2) แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร ใช้สำหรับประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบหลักสูตร โดยแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยประยุกต์ใช้แนวทางของการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่มีความสอดคล้อง
- 0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
- 1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่มีความสอดคล้อง

(2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

(2.1) ศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของหลักสูตร รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นที่ต้องประเมินและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม โดยใช้แนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตรได้ประยุกต์ของ Ralph W. Tyler (1971: 1); ชำรง บัวศรี (2542: 8-9) และ ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2550: 10)

(2.2) สร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร

(2.3) นำแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

(2.4) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์ (Index of item objective congruence: IOC) และความถูกต้องของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- +1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่มีความสอดคล้อง
- 0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
- 1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่มีความสอดคล้อง

โดยข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ไม่น้อยกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 21) โดยแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีข้อคำถาม 27 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร มีข้อคำถาม 25 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และนำข้อเสนอนี้ของผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2.5) ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3.2.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- (1) ผู้วิจัยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมิน
- (2) ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความขอให้งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ผู้วิจัยนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำหลักสูตรและแบบประเมินไปให้ และนัดหมายรับหลักสูตรและแบบประเมินกลับ ตามวันเวลาที่กำหนด

3.2.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลรายด้านที่ทำการประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำค่าการคำนวณเทียบกับเกณฑ์ และจัดอันดับความสำคัญ โดยการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 77-78) ดังนี้

4.50 –5.00 หมายถึง ความเหมาะสมของหลักสูตรมากที่สุด

3.50 –4.49 หมายถึง ความเหมาะสมของหลักสูตรมาก

2.50 –3.49 หมายถึง ความเหมาะสมของหลักสูตรปานกลาง

1.50 –2.49 หมายถึง ความเหมาะสมของหลักสูตรน้อย

1.00- 1.49 หมายถึง ความเหมาะสมของหลักสูตรน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมและถือว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ ต้องมีค่าเฉลี่ยจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรใช้ การพิจารณาระดับคะแนนที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้อง

(3) นำผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง องค์ประกอบของหลักสูตร และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความ ถูกต้อง สมบูรณ์และเหมาะสมมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้

3.2.4 ขั้นที่ 4 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

โดยใช้แบบการวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) มีแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม (One Group Pretest-Posttest Only Design) โดยนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้จัดกิจกรรมฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม รวมจำนวน 24 ชั่วโมง

3.2.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 สาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 ห้องเรียน

(2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน เป็นจำนวน 39 คนได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling Random)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ลักษณะเครื่องมือ

(1.1) ใบงานใช้สำหรับวัดผลหลังการฝึกอบรมในแต่ละหัวเรื่อง

(1.2) แบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย

(1.2.1) แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 20 ข้อ

เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ข้อ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

(1.2.2) แบบทดสอบด้านทักษะ จำนวน 6 ข้อ เป็นการทดสอบปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นคำสั่งให้ปฏิบัติตามเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคแบบองค์รวม (Holistic Rubric Scoring) การประเมินประกอบด้วยเกณฑ์การวัดทักษะ 4 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์จากหลักการศึกษาศาสตร์พุทธสถาปัตยกรรมของ สมคิด จิระทัศน์กุล (2554: 4-5) และมาตรฐานอาชีพ (TPQI-NET) ตามคุณลักษณะของผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในอาชีพนักออกแบบไลฟ์สไตล์โปรดักส์

(1.2.3) แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติ จำนวน 10 ข้อ เป็นการทดสอบเพื่อแสดงทัศนคติเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Likert's scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าในแต่ละระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย

3 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ

2 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(1.2.4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Likert's scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าในแต่ละระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจมาก

3 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

1 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

(2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

(2.1) แบบทดสอบสมรรถนะ

(2.1.1) สร้างข้อคำถามแบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมทั้ง 3 ชุด และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม

(2.1.2) นำแบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

(2.1.3) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์ (Index of item objective congruence: IOC) และความถูกต้องของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- +1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่มีความสอดคล้อง
- 0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
- 1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่มีความสอดคล้อง

โดยข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ไม่น้อยกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 21) โดยแบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้มีข้อคำถาม 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แบบทดสอบด้านทักษะมีข้อคำถาม 6 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติมีข้อคำถาม 10 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2.1.4) นำแบบทดสอบสมรรถนะไปทดลองใช้กับผู้มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าอยู่ที่ระดับ 0.96 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.22-0.38 ค่าความยากง่ายแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.34-0.66

แบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าอยู่ที่ระดับ 0.77 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.23-0.40

แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าอยู่ที่ระดับ 0.81 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.71

(2.2) แบบสอบถามความพึงพอใจ

(2.2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม ที่สังเคราะห์มาจากแนวคิดความพึงพอใจตามปัจจัยระดับสูงของ Herzberg (1959: 125) และแนวคิดจังหวะของการศึกษาของ Whitehead (1967: 1-14)

(2.2.2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจ เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

(2.2.3) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์ (Index of item objective congruence: IOC) และความถูกต้องของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- +1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่มีความสอดคล้อง
- 0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
- 1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่มีความสอดคล้อง

โดยข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ไม่น้อยกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 21) โดยมีข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม 18 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2.2.4) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับผู้มีลักษณะคล้าย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าอยู่ที่ระดับ 0.74

3.2.4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบสมรรถนะก่อนฝึกอบรม จำนวน 39 ชุด โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปแจกนักศึกษาด้วยตนเอง ก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

(2) ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ตามวันและเวลาที่กำหนด

(3) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบสมรรถนะหลังฝึกอบรม จำนวน 39 ชุด โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปแจกนักศึกษาด้วยตนเอง หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

(4) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ หลังฝึกอบรม จำนวน 39 ชุด โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปแจกนักศึกษาด้วยตนเอง หลังการฝึกอบรม

3.2.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์คะแนน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยการเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520: 137) ได้แก่ เกณฑ์สมรรถนะด้านความรู้ระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม 80/80 เกณฑ์สมรรถนะด้านทักษะระหว่างฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม 75/75

(2) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percent) และใช้สูตรหาประสิทธิภาพตามแนวคิดของ เมกยูแกนส์ (Meguigans) (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528: 32) อัตราส่วนที่ได้จะมีช่วงอยู่ระหว่าง 0-2 ถ้าค่าคำนวณได้มีค่ามากกว่า 1 ถือว่าได้เกณฑ์ตามมาตรฐาน

(3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลรายด้านที่ทำการประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำค่าการคำนวณเทียบกับเกณฑ์และจัดอันดับความสำคัญ โดยการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด.2553: 77-78) ดังนี้

4.50 -5.00 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

3.50 -4.49 หมายถึง ความพึงพอใจมาก

2.50 -3.49 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

1.50 -2.49 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

1.00- 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.2.5 ขั้นที่ 5 เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่มีรายชื่อการลงทะเบียนเข้ารับ การฝึกอบรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 39 คน

(2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่มีรายชื่อการลงทะเบียนเข้ารับ การฝึกอบรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 7 กลุ่มกลุ่มละ 1-2 คน รวมเป็น 10 คนได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มโดยประเด็นการสนทนาใช้โครงสร้างข้อ คำถามตามแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3.2.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตระหว่างฝึกอบรม
 (2) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรม ชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบถาม และบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง

3.2.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ด้วยการจัดเรียงเนื้อหาสาระ ในแต่ละประเด็น โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย
 (2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ด้วยการจัดเรียงเนื้อหา สาระในแต่ละประเด็น โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย
 (3) นำมาเขียนเรียบเรียงให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย

2.1 ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.2 ขั้นที่ 2 การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 ขั้นที่ 3 การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.4 ขั้นที่ 4 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.5 ขั้นที่ 5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4.1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

จากการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางสำหรับกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม มีดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังนี้

4.1.1.1 ผลการศึกษาความเป็นมาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา

หลังจากมอญตกอยู่ใต้อำนาจมาตั้งแต่ปี 2300 ได้เกิดภาวะกดดันทางการเมืองมาโดยตลอด จึงได้อพยพเข้าสู่ไทยรวมจำนวน 9 ครั้ง ตั้งแต่สมัยธนบุรีต่อเนื่องมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ระหว่างปี 2317-2367 ซึ่งเป็นช่วงภายหลังที่ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 และได้สถาปนากรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นแทนตามลำดับ สถานการณ์บ้านเมืองยังอยู่ในช่วงระส่ำระสายและมีฐานะฝืดเคือง เมื่อชาวมอญอพยพเข้ามาหรือเป็นเชลยสงคราม จึงได้ถูกกวาดต้อนและกลืนให้เข้ามาอยู่ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบไพร่ เพื่อเป็นแรงงานสร้างอาณาจักรไทยให้เข้มแข็ง ทั้งในด้านการผลิตในภาคเกษตรกรรมและกำลังสำคัญในการป้องกันศัตรู โดยให้ตั้งชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ตามที่กำหนดให้ ซึ่งปากเกร็ดเป็นพื้นที่หนึ่งที่ถูกกำหนดให้ชาวมอญตั้งชุมชนขึ้น โดยมีพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมปากเกร็ดเป็นชุมชนที่มีความเจริญจากการเป็นที่ตั้งด่านตรวจเรือซึ่งเป็นเส้นทางที่จะเดินทางไปกรุงศรีอยุธยา เพื่อเก็บภาษีและตรวจคัดกรองคนเข้าออกเมืองในช่วงสมัยอยุธยา กระทั่งเกิดสงครามจึงได้ถูกทิ้งร้างไป และได้ถูกฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งในสมัยธนบุรี โดยให้ชาวมอญที่อพยพมาทำหน้าที่แทนกลุ่มคนที่เคยอยู่ดูแลพื้นที่บริเวณดังกล่าว ซึ่งการอพยพของชาวมอญนั้นมีทั้งชาวบ้านและพระสงฆ์ การตั้งชุมชนจึงมีการสร้างวัดหรือเลือกที่ตั้งชุมชนให้อยู่ใกล้วัด เพื่อเป็นทั้งที่พักของพระสงฆ์และเป็นพื้นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับพุทธศาสนา ตามที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา โดยการบูรณะวัดร้างเดิมให้พอใช้งานได้ หรือสร้างขึ้นมาใหม่อย่างเรียบง่าย ตามฐานะความเป็นอยู่ในระยะแรกที่ยังไม่พร้อมทั้งกำลังคนและกำลังทรัพย์ เช่น การสร้างสำนักสงฆ์ ที่สร้างแบบง่ายๆด้วยวัสดุที่มีในท้องถิ่น (สัมภาษณ์ พิศาล บุญผูก. 2559) โดยในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์บ้านเมืองไทยสงบสุขปลอดจากศึกสงคราม และมีการติดต่อค้าขายกับต่างชาติ โดยเฉพาะกับจีนที่รุ่งเรืองกว่ายุคก่อน ทำให้บ้านเมืองได้รับการบูรณะฟื้นฟู ชุมชนและวัดต่าง ๆ ในปากเกร็ดจึงได้รับการบูรณะและสร้างเพิ่ม ทั้งจากชาวมอญและจากการอุปถัมภ์ของไทย อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา อาณานิคมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้สถานการณ์บ้านเมืองของไทยอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง จนนำมาสู่การปฏิรูปการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในปี 2435 ส่งผลให้ด้านภาษีที่ปากเกร็ดได้ถูกยกเลิกไปในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 ส่วนชุมชนมอญก็ยังคงอยู่และค่อยๆมีการขยายตัวอย่างมั่นคงตามลำดับ จนมีลักษณะปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

4.1.1.2 ผลการศึกษาการปรากฏวัดมอญ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 วัดมอญที่ปรากฏในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2310-2475

ลำดับ	วัด	สมัยกรุงธนบุรี		สมัยกรุงรัตนโกสินทร์		
		พ.ศ.2310-2325		พ.ศ.2325-2435		พ.ศ.2435-2475
		ก่อน พ.ศ.2317	ระยะอพยพ พ.ศ.2317-2358	ระยะอพยพครั้งใหญ่ พ.ศ.2358-2367	ระยะอพยพ-ก่อนปฏิรูป พ.ศ.2367-2435	ระยะหลังปฏิรูป พ.ศ.2435-2475
1	วัดเสาธงทอง	○	△	△	◇	◇
2	วัดหงษ์ทอง	○	○	△	△	△
3	วัดบ่อ	○	△	△	△	△
4	วัดไผ่ล้อม	□	△	△	△	△
5	วัดป่าเลไลยก์	□	△	△	△	△
6	วัดมะขามทอง	□	△	△	△	△
7	วัดชมพูราย	□	△	△	△	△

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	วัด	สมัยกรุงธนบุรี		สมัยกรุงรัตนโกสินทร์		
		พ.ศ.2310-2325		พ.ศ.2325-2435		พ.ศ.2435-2475
		ก่อน พ.ศ.2317	ระยษอพพพ พ.ศ.2317-2358	ระยษอพพพครั้งใหญ่ พ.ศ.2358-2367	ระยษอพพพ-ก่อนปฏิรูป พ.ศ.2367-2435	ระยษอพพพปฏิรูป พ.ศ.2435-2475
8	วัดหน้าโบสถ์	□	△	△	△	△
9	วัดโบสถ์ขอโกณทัณญะ	□	△	△	△	△
10	วัดบางพูดนอก	□	△	△	△	△
11	วัดศรีรัตนาราม	□	△	△	△	△
12	วัดสนามเหนือ	□	△	△	△	△
13	วัดโพธิ์เหนือ	□	△	△	△	△
14	วัดโพธิ์ใต้	□	△	△	△	△
15	วัดขี้เหล็ก	□	△	△	△	△
16	วัดโปรดเกษ	□	□	△	△	△
17	วัดฉิมพลีสุทธาวาส	□	△	○	△	△
18	วัดทองคั้ง	□	△	○	△	△
19	วัดปรมัยยิกาวาส	□	△	△	○	△
20	วัดเชิงท่า	□	∞	△	∞	△
21	วัดกู่	□	△	△	∞	△
22	วัดตำหนักเหนือ	□	⊕	⊕	△	△
23	วัดกลางเกร็ด	□	△	△	≈	≈
24	วัดตาล	-	△	△	△	△
25	วัดบางจาก	-	-	△	△	△
26	วัดปากคลองพระอุดม	-	-	-	△	△
27	วัดเตย	-	-	-	△	△
28	วัดบางพูดใน	-	-	-	△	△
29	วัดสิงห์ทอง	-	-	-	△	△
30	วัดเกาะพญาเจ่ง	-	-	-	∞	△

รายการสัญลักษณ์

- หมายถึง วัดร้างเดิมของชาวมอญที่มีปรากฏก่อนปี 2317
- หมายถึง วัดที่มีปรากฏก่อน พ.ศ. 2317 โดยไม่ระบุกลุ่มผู้สร้าง/บูรณะ
- △ หมายถึง วัดที่สร้าง/บูรณะ/ใช้งาน โดยกลุ่มชาวมอญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ∞ หมายถึง วัดที่สร้าง/บูรณะ โดยกลุ่มชนชั้นนำชาวมอญ
- หมายถึง วัดที่สร้าง/บูรณะ โดยกลุ่มชนชั้นนำชาวไทย
- ⊘ หมายถึง วัดที่สร้าง/บูรณะ/ใช้งาน โดยกลุ่มชาวไทย
- ≈ หมายถึง วัดที่เปลี่ยนเป็นวัดไทย
- หมายถึง ไม่มีปรากฏ

จากตารางที่ 4.1 พบว่า วัดมอญจำนวน 30 แห่ง ลักษณะการปรากฏแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการบูรณะหรือสร้างวัดมอญ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ช่วงเวลาที่วัดมอญปรากฏแบ่งออกเป็น 5 ช่วง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จำนวนวัดมอญที่ปรากฏในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. 2310-2475 พบวัดมอญจำนวน 30 แห่ง โดยลักษณะการปรากฏวัดมอญในชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1 วัดร้างเดิมของชาวมอญ
- 1.2 วัดร้างเดิมไม่ปรากฏผู้สร้าง
- 1.3 วัดที่บูรณะหรือสร้างใหม่หรือใช้งานโดยชาวมอญ
- 1.4 วัดที่บูรณะหรือสร้างใหม่โดยชนชั้นนำชาวมอญ
- 1.5 วัดที่บูรณะหรือใช้งานโดยชาวไทย
- 1.6 วัดที่บูรณะโดยชนชั้นนำชาวไทย
- 1.7 วัดมอญเปลี่ยนเป็นวัดไทย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบูรณะหรือสร้างวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี พบว่า แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 2.1 กลุ่มชาวมอญ
- 2.2 กลุ่มชนชั้นนำชาวมอญ
- 2.3 กลุ่มชาวไทย
- 2.4 กลุ่มชนชั้นนำชาวไทย

3. พัฒนาการพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา ระหว่างปี 2310-2475 พบว่า แบ่งออกเป็น 5 ช่วง ได้แก่

3.1 ช่วงก่อนปี 2317 ก่อนชาวมอญอพยพเข้าไทย พบวัดร้างเดิมของกลุ่มชาวมอญจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วัดเสาธงทอง วัดบ่อ วัดหงษ์ทอง

3.2 ช่วงปี 2317-2358 หลังชาวมอญอพยพครั้งที่ 1 ในปี 2317 พบวัดมอญจำนวน 21 แห่ง แบ่งออกเป็น พุทธสถาปัตยกรรมเดิมในวัดร้างเดิมแล้วได้รับการบูรณะโดยกลุ่มชาวมอญจำนวน 19 แห่ง ได้แก่ วัดเสาธงทอง วัดบ่อ วัดฉิมพลีสุธาวาส วัดไผ่ล้อม วัดทองคั้ง วัดกลางเกร็ด วัดบางพูดนอก วัดศรีรัตนาราม วัดกุ้ว วัดสนามเหนือ วัดชมพुरาย วัดป่าเลไลยก์ วัดมะขามทอง วัดหน้าโบสถ์ วัดโบสถ์ซอโกณทัณญะ วัดโพธิ์เหนือ วัดโพธิ์ใต้ วัดชี้เหล็ก วัดปรมัยยิกาวาส พุทธสถาปัตยกรรมเดิมในวัดร้างเดิมได้รับการบูรณะโดยกลุ่มชนชั้นนำชาวมอญ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดเชิงท่า และพุทธสถาปัตยกรรมสร้างใหม่ในวัดสร้างใหม่ โดยกลุ่มชาวมอญ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดตาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ช่วงปี 2358-2367 หลังขวามอญอพยพครั้งที่ 2 ในปี 2358 พบว่า พุทธสถาปัตยกรรมเดิมที่เคยถูกบูรณะโดยกลุ่มขวามอญ แล้วได้รับการบูรณะซ้ำจากกลุ่มชนชั้นนำชาวไทย จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดกลางเกร็ด และพบวัดมอญเพิ่มจากเดิมจำนวน 3 แห่ง แบ่งออกเป็น พุทธสถาปัตยกรรมเดิมในวัดร้างเดิมที่ได้รับการบูรณะโดยกลุ่มขวามอญ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วัดโปรดเกษ วัดหงษ์ทอง และพุทธสถาปัตยกรรมสร้างใหม่ในวัดสร้างใหม่โดยกลุ่มขวามอญ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดบางจาก

3.4 ช่วงปี 2367-2435 หลังขวามอญอพยพครั้งที่ 3 ในปี 2367 พบว่า วัดมอญเปลี่ยนเป็นวัดไทย จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดกลางเกร็ด พบพุทธสถาปัตยกรรมเดิมที่เคยถูกบูรณะโดยกลุ่มขวามอญ แล้วได้รับการบูรณะซ้ำจากกลุ่มชนชั้นนำชาวไทย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วัดเสาธงทอง วัดปรมย์ยิกาวาส พบพุทธสถาปัตยกรรมเดิมที่เคยถูกบูรณะโดยกลุ่มขวามอญ แล้วได้รับการบูรณะซ้ำจากกลุ่มชนชั้นนำขวามอญ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วัดกู่ วัดเชิงท่า และพบวัดมอญเพิ่มจากเดิมจำนวน 6 แห่ง แบ่งออกเป็น พุทธสถาปัตยกรรมเดิมในวัดไทยเปลี่ยนเป็นวัดมอญ แล้วได้รับการบูรณะโดยกลุ่มขวามอญ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดตำหนักเหนือ พุทธสถาปัตยกรรมสร้างใหม่ในวัดสร้างใหม่ โดยกลุ่มขวามอญ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วัดปากคลองพระอุดม วัดเตย วัดบางพูดใน และวัดสิงห์ทอง พุทธสถาปัตยกรรมสร้างใหม่ในวัดสร้างใหม่ โดยกลุ่มชนชั้นนำขวามอญ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดเกาะพญาเจ่ง

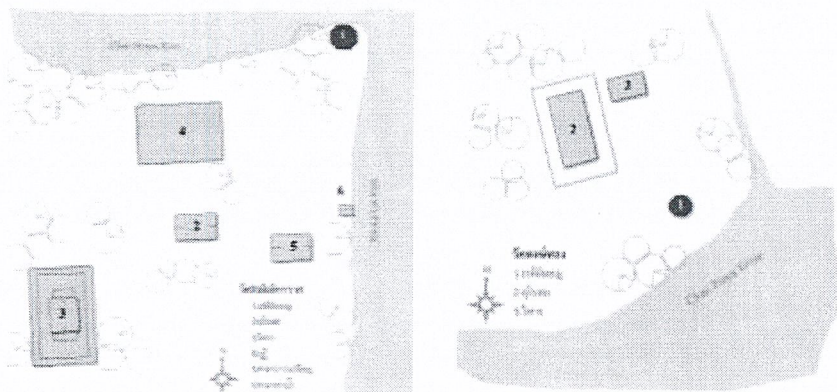
3.5 ช่วงปี 2435-2475 หลังปฏิรูปในไทยในปี 2435 และก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย พบวัดมอญ จำนวน 29 แห่ง และพบพุทธสถาปัตยกรรมเดิมที่เคยถูกบูรณะโดยกลุ่มขวามอญ แล้วได้รับการบูรณะซ้ำจากกลุ่มชนชั้นนำชาวไทย จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดเสาธงทอง

4.1.1.3 ผลการศึกษารูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่ามี 3 แบบ ได้แก่ แบบมอญ แบบประเพณีนิยม และแบบพระราชนิยม โดยแบ่งออกตามลักษณะที่ปรากฏ ดังนี้

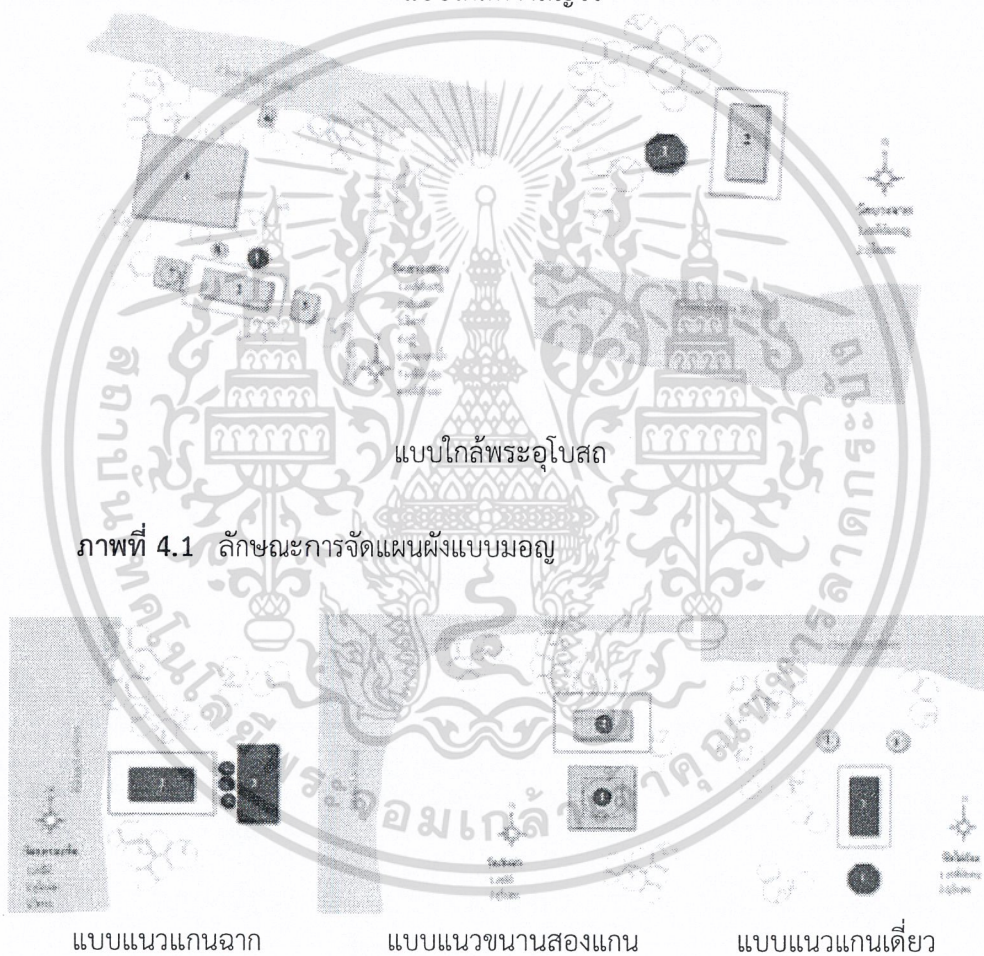
(1) ลักษณะการจัดแผนผัง พบว่ามี 2 แบบ ได้แก่

(1.1) แบบมอญ มีเจดีย์เป็นอาคารหลัก มักจัดวางตำแหน่งที่ตั้งของสถาปัตยกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับทางสัญจร และมักตั้งอย่างอิสระไม่สัมพันธ์กับอาคารอื่น พบว่ามี 2 ลักษณะคือ แบบใกล้ทางสัญจร โดยเจดีย์จะตั้งไว้ทางด้านหน้าวัดติดกับริมน้ำ และแบบใกล้อุโบสถ (ภาพที่ 4.1) โดยเจดีย์จะตั้งไว้ด้านข้างอุโบสถ ซึ่งส่วนใหญ่การจัดผังดังกล่าวเป็นวัดที่กลุ่มขวามอญเป็นผู้บูรณะหรือสร้างขึ้น

(1.2) แบบประเพณีนิยม มักจัดวางตำแหน่งที่ตั้งของเจดีย์ไว้ในแกนเดียวกับอุโบสถ ซึ่งส่วนใหญ่การจัดผังดังกล่าวเป็นวัดร้างเดิมสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่ได้รับการบูรณะทั้งจากชาวไทยและขวามอญ พบว่ามี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบแนวแกนฉาก แบบแนวขนานสองแกน แบบแนวแกนเดี่ยว (ภาพที่ 4.2)

แบบใกล้ทางสัญจร

ภาพที่ 4.1 ลักษณะการจัดแผนผังแบบมอญ

ภาพที่ 4.2 ลักษณะการจัดแผนผังแบบประเพณีนิยม

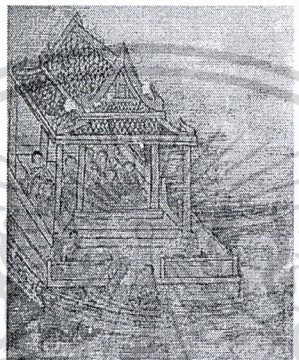
(2) ลักษณะทางสถาปัตยกรรม พบว่า มี 3 แบบ ได้แก่

(2.1) แบบมอญ แบ่งตามกลุ่มผู้สร้างเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มสร้างใหม่โดยชาวมอญ (ภาพที่ 4.3-4.4) ได้แก่ โบสถ์แพลอยน้ำ เจดีย์แบบองค์เดียว เจดีย์แบบบริวาร เจดีย์แบบฐานเหลี่ยม และเจดีย์แบบฐานเรือ และกลุ่มสร้างใหม่โดยชนชั้นนำชาวไทย (ภาพที่ 4.5) ได้แก่ เจดีย์และศาลาการเปรียญ

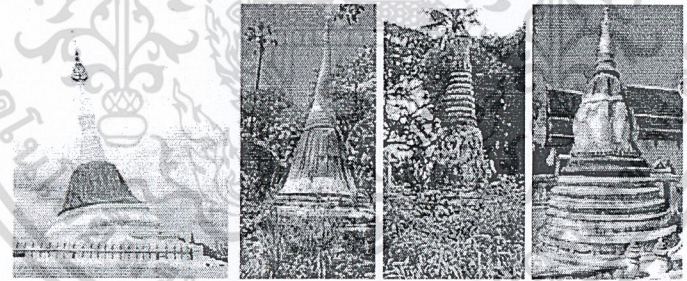
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2.2) แบบประเพณีนิยม เป็นพุทธสถาปัตยกรรมเดิมในวัดที่ถูกทิ้งร้างไว้ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ทั้งพระอุโบสถและเจดีย์ที่มีลักษณะตามแบบแผนสถาปัตยกรรมไทย ได้แก่ เจดีย์เหลี่ยม เจดีย์กลม เจดีย์แบบปราสาท อุโบสถแบบมุขลด และอุโบสถแบบหลังคาจันทันหับ (ภาพที่ 4.6-4.7)

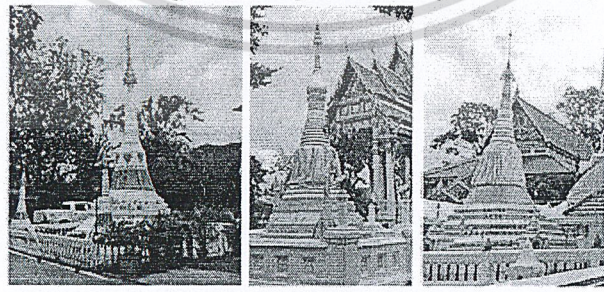
(2.3) แบบพระราชานิยม มีทั้งพุทธสถาปัตยกรรมสร้างขึ้นใหม่และรื้อสร้างใหม่ตามแบบศิลปะพระราชานิยมของกษัตริย์ไทย ได้แก่ การสร้างอุโบสถแบบเน้นโครงสร้าง โดยกลุ่มชนชั้นนำชาวมอญและกลุ่มชนชั้นนำชาวไทย และการสร้างศาลารับเสด็จ ชุมประตู่เข้าออกพระวิหาร ระเบียงคตรอบพระวิหาร โดยกลุ่มชนชั้นนำชาวไทยตามแบบศิลปะตะวันตก (ภาพที่ 4.8)

ภาพที่ 4.3 โบสถ์แพลอยน้ำในภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดบวรนิเวศ
ที่มา : พิษญา สุ่มจินดา (2559)

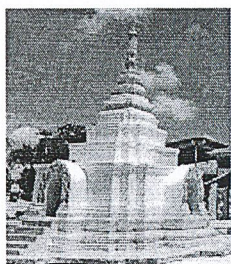
เจดีย์แบบองค์เดียว

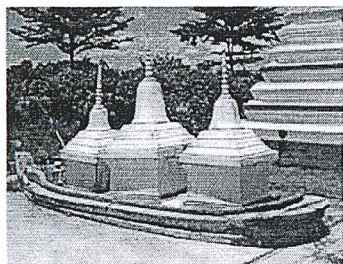
เจดีย์แบบบวิวาร

ภาพที่ 4.4 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบมอญ กลุ่มสร้างใหม่โดยชาวมอญ

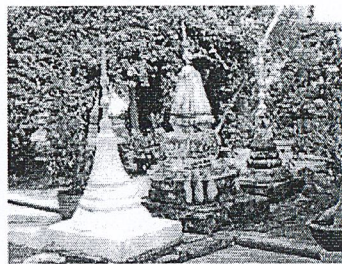
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

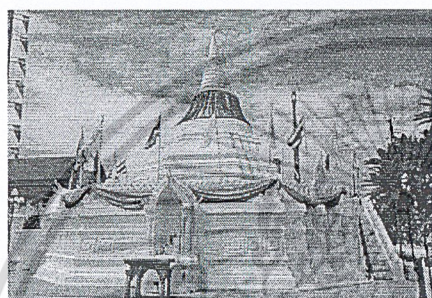
เจดีย์แบบเหลี่ยมย่อมุม

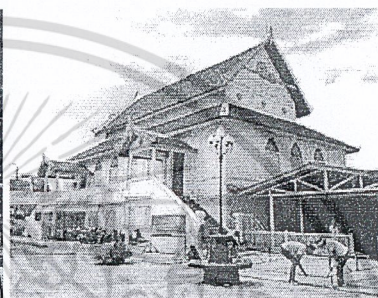
เจดีย์แบบฐานเรือ

ภาพที่ 4.4 (ต่อ)

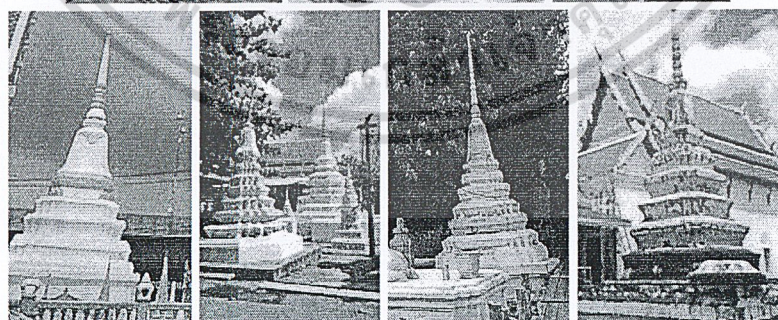
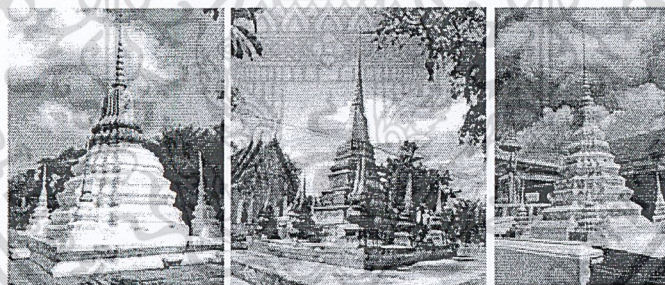

พระมหารามัญเจดีย์

ศาลาการเปรียญ

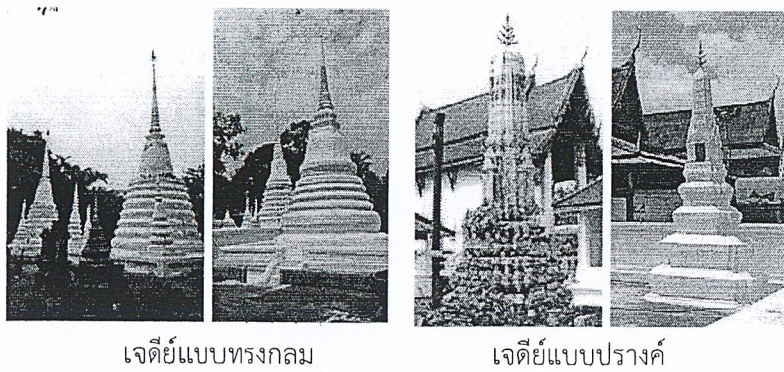
ภาพที่ 4.5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบมอญ กลุ่มสร้างใหม่โดยชนชั้นนำชาวไทย

เจดีย์แบบเหลี่ยมย่อมุม

ภาพที่ 4.6 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเจดีย์แบบประเพณีนิยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจดีย์แบบทรงกลม

เจดีย์แบบปรางค์

ภาพที่ 4.6 (ต่อ)

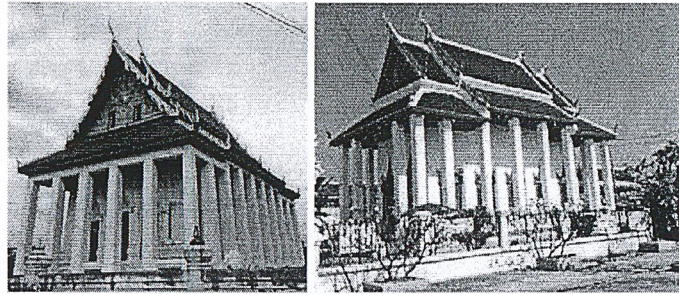

อุโบสถแบบมุขลด

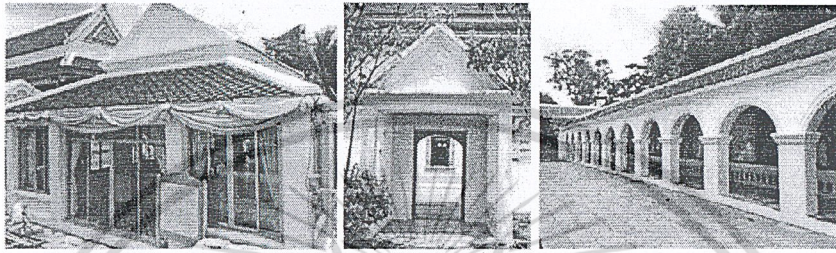
อุโบสถแบบหลังคางันหับ

ภาพที่ 4.7 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบประเพณีนิยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบพระราชนิยมสมัยรัชกาลที่ 3 มีเสาคู่โลกรอบ

แบบพระราชนิยมสมัยรัชกาลที่ 5 ศิลปะตะวันตก

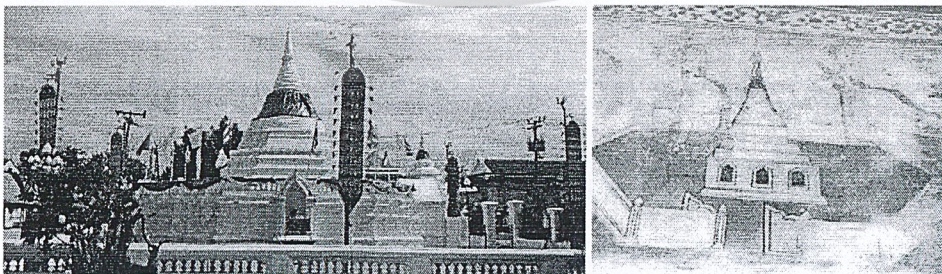
ภาพที่ 4.8 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม

(3) ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่ง พบว่า มี 3 แบบ ได้แก่

(3.1) แบบมอญ โดยมีเสาคู่ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าวัดหรือสถาปัตยกรรม เช่น หน้าอุโบสถ หน้าเจดีย์ หรือหน้าทางเข้าวัด (ภาพที่ 4.9)

(3.2) แบบประเพณีนิยม โดยการใช้สัญลักษณ์แทนกษัตริย์ตามคติที่สะท้อนความเป็นสมมติเทพที่หน้าบัน ที่แสดงผ่านออกมาในรูปของเทพเทวดาต่างๆ ซึ่งพบได้ทั่วไปตามหน้าบันสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ภาพที่ 4.10)

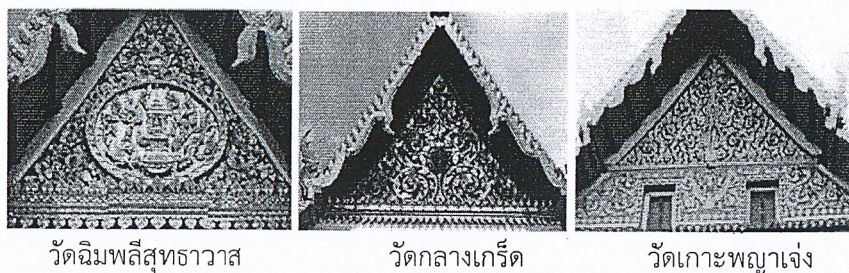
(3.3) แบบพระราชนิยม โดยการประดับตกแต่งแบบจีนที่นิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้แก่ ภาพทวารบาลแบบจีนและแบบตะวันตก ตึกตาทินแบบจีน (ภาพที่ 4.11) และการประดับตกแต่งแบบตะวันตกที่นิยมในสมัยรัชกาลที่ 5 เช่น ลวดลายตกแต่งภายในและภายนอก ปลายปูนปั้นตกแต่งผนังและบานประตูหน้าต่าง ภาพเครื่องราชอิสริยาภรณ์แทนดาวเพดาน ตราสัญลักษณ์ประจำพระมหากษัตริย์ เป็นต้น (ภาพที่ 4.12)

เสาคู่

ภาพที่ 4.9 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งแบบมอญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

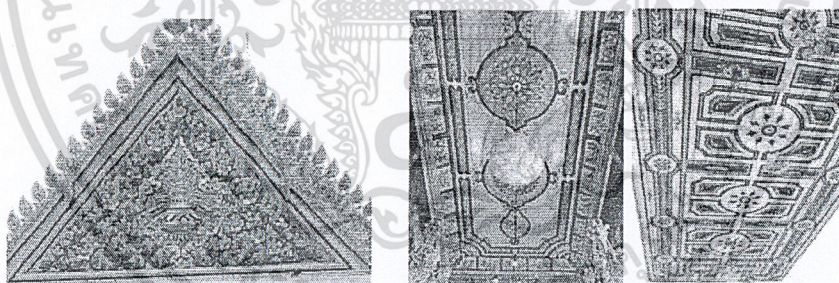

ภาพที่ 4.10 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งหน้าบ้านแบบประเพณีนิยม

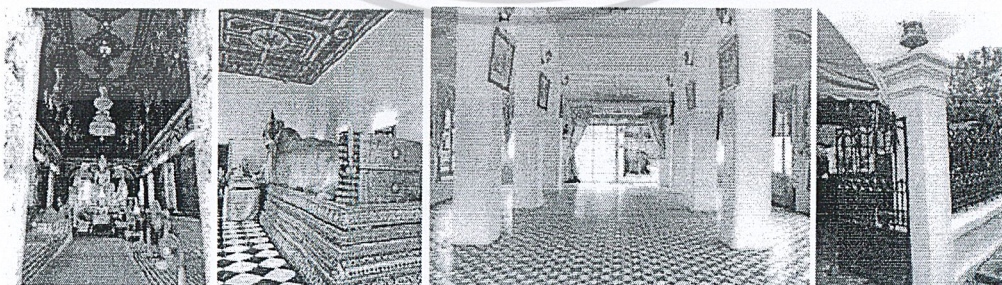

ทวารบาลแบบตะวันตกและแบบจีน

ภาพที่ 4.11 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3

ตราสัญลักษณ์ประดับหน้าบ้านและภาพเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประดับเพดาน

การตกแต่งอุโบสถ วิหาร และศาลารับเสด็จแบบศิลปะตะวันตก

ภาพที่ 4.12 ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่งแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.1.4 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา

จากบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศไทย ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่า ในระยะแรกของการสถาปนารุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นนั้น บ้านเมืองยังอยู่ในช่วงระส่ำระสายและมีฐานะฝืดเคือง แต่ก็ยังมีการก่อสร้างบ้านเมืองขึ้นตามฐานะ โดยเฉพาะช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ระหว่างสมัยรัชกาลที่ 1-2 ถือเป็นยุคแห่งการฟื้นฟูบูรณปฏิสังขรณ์ราชธานี งานสร้างสรรค์ศิลปกรรมส่วนใหญ่จึงทำตามแบบแผนประเพณีนิยมที่มีมาแต่เดิมเมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมารัฐและสังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงจากทางภาวะศึกสงครามที่ลดลง โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา การเข้าใช้กำลังเข้าครอบครองหัวเมืองประเทศราชต่าง ๆ เริ่มเสื่อมคลายลง และหันมาให้ความสำคัญกับการค้ากับต่างชาติจนบ้านเมืองมั่นคง โดยเฉพาะกับจีนที่รุ่งเรืองกว่าสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำให้บ้านเมืองได้รับการบูรณะฟื้นฟู ชนชั้นนำชาวไทยเข้ามามีบทบาทในการอุปถัมภ์ทางด้านศาสนาชัดเจนขึ้น ดังเช่นกรณีการได้รับเงินอุปถัมภ์แก่พระสงฆ์ชาวมอญที่ได้รับสมณศักดิ์ (จดหมายเหตุบัญชีรายจ่าย คำนิตยภัตพระสงฆ์ ในสมัยรัชกาลที่ 3 ระหว่าง พ.ศ.2367-2392) เป็นต้น ตลอดจนวัดต่าง ๆ ถูกเร่งสร้างและบูรณะขึ้นจำนวนมาก จึงเริ่มมีปรากฏอิทธิพลของศิลปะจากภายนอกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอิทธิพลศิลปะจีน จนทำให้เกิดศิลปะแบบพระราชนิยมขึ้น เช่น ลวดลายประดับหน้าบันหรือภาพทวารบาลแบบจีน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของกลุ่มชาวไทยในระดับชนชั้นสูงที่มีการเปลี่ยนแปลงจากแบบแผนตามจารีตมาสู่รูปแบบใหม่

อย่างไรก็ตามอุดมคติในเรื่องภาพลักษณ์ของกษัตริย์ผู้มีบุญบารมีสูงยังคงอยู่ ดังปรากฏให้เห็นได้จากรูปแบบอุโบสถวัดเกาะพญาเจ่ง ที่ทั้งแบบประเพณีนิยมและแบบพระราชนิยมควบคู่กันในส่วนโครงสร้างอาคารจะเน้นความมั่นคงถาวร สูงใหญ่และกว้างขวาง มีเสาเหลี่ยมขนาดใหญ่มารับน้ำหนัก ตามแบบพระราชนิยม ส่วนหน้าบันใช้สัญลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นพระมหากษัตริย์ในอดีตที่เน้นสถานภาพความเป็นสมมติเทพ และการใช้เจดีย์แบบปราสาทตามแบบประเพณีนิยม ขณะเดียวกันในสมัยรัชกาลที่ 3 อิทธิพลตะวันตกเริ่มทวีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่สาเหตุจากชัยชนะของกองทัพอังกฤษในสงครามที่มีต่อพม่าและชัยชนะของอังกฤษเหนือจีน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่เปิดโอกาสให้แนวคิดแบบวิทยาศาสตร์และมาตรฐานสมัยใหม่แบบตะวันตกเริ่มเข้ามามีอิทธิพล

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ถือเป็นยุคที่มีกระแสของอารยธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทความนิยมในการสร้างงานแบบสมัยรัชกาลที่ 3 ค่อย ๆ หมดไป โดยงานศิลปกรรมส่วนหนึ่งหันกลับไปสร้างงานตามแบบประเพณีนิยม และอีกส่วนหนึ่งเป็นการรับอิทธิพลตะวันตกเข้ามาใช้ ความเชื่อเรื่องไตรภูมิเกี่ยวกับศูนย์กลางของจักรวาลเริ่มเสื่อมคลายลง ดังนั้นการแสดงทางสัญลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นสมมติเทพจึงเสื่อมความนิยมลง กลายมาเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อถึงได้ว่าเป็นผู้ใดสร้างหรือเป็นการสร้างขึ้นเพื่อผู้ใดเป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นยุคหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางด้านศิลปกรรม เนื่องจากมีการรับวัฒนธรรมตะวันตกมากกว่าสมัยใดๆ เช่น ผ่านความสัมพันธ์ทางการทูต การเสด็จประพาสทั้งทางแถบยุโรปและเอเชีย เป็นต้น งานสถาปัตยกรรมในช่วงดังกล่าวมีความพยายามจะดัดรูปแบบตะวันตกเข้ามาผสมกับสถาปัตยกรรมแบบประเพณีนิยม ดังกรณีของวัดประมัยยิกาวาส ที่ได้รับการอุปถัมภ์จากรัชกาลที่ 5 ในการบูรณะเมื่อปี 2417 ซึ่งเป็นช่วงต้นสมัยการปกครองที่มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองภายใน จากกลุ่มเก่ามาสู่กลุ่มใหม่ ทำให้ปรากฏรูปแบบลูกผสมระหว่างแบบประเพณีนิยมและแบบพระราชนิยม (ตะวันตก) เช่น การวางผังอุโบสถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเจดีย์ การสร้างศาลารับเสด็จและเสาระเบียงครอบวิหารแบบตะวันตก รวมถึงการพยายามสร้างสถาปัตยกรรมตามแบบมอญ ดังที่ปรากฏให้เห็นได้จากรูปแบบของพระมหารามัญเจดีย์และศาลาการเปรียญที่แม้จะถูกสร้างขึ้นตามแบบมอญ แต่ก็มีปรากฏลักษณะสำคัญที่สอดคล้องกับแบบมอญในพม่า จึงมีข้อสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นการนำลักษณะสถาปัตยกรรมในพม่ามาเป็นต้นแบบ เนื่องจากช่วงเวลาในการสร้างเกิดขึ้นหลังจากรัชกาลที่ 5 มีการเสด็จอินเดียและพม่าในปี 2414 (นริศรานุวัตติวงศ์. 2546)

ทั้งนี้การเข้ามาของอาณาจักรมอญตะวันตก ได้มีอิทธิพลต่อแนวคิดของกลุ่มชนชั้นปกครองไทย ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาประเทศให้เทียมเท่าอารยประเทศ โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 จนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายด้าน เป็นต้นว่า การปฏิรูปการปกครองเพื่อรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง การสร้างระบบสื่อสารและคมนาคมสมัยใหม่ การปฏิรูประบบภาษีอากร การปฏิรูปการศึกษา การสร้างวัฒนธรรมแห่งชาติ การปฏิรูปทางศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีผลกระทบต่อทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ดังเช่นนโยบายผลักดันให้ใช้ภาษามอญน้อยลงแล้วให้ใช้ภาษาไทยมากขึ้น เป็นต้น ยิ่งเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 6 ศาสนาได้ถูกนำมาผูกโยงกับนโยบายทางการเมืองของรัฐ ที่สร้างอุดมการณ์มุ่งให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งของชาติ ทำให้สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่ถูกสร้างขึ้น ต้องถูกเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะให้อยู่ภายใต้แบบแผนเดียวกัน ดังนั้นหลังจากช่วงปี 2435-2475 จึงพบว่า ในพื้นที่ปากเกร็ดไม่ปรากฏจำนวนวัดมอญเพิ่มขึ้น พบแค่เพียงการบูรณะวัดที่มีอยู่เดิมเท่านั้น

4.1.2 ผลการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สาระของหลักสูตร	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
1.ความเป็นมาของชาวมอญ ภูมิหลังของชาวมอญก่อนที่จะอพยพเข้าสู่เมืองไทยถึง 9 ครั้ง ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาต่อเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สาเหตุมาจากการต่อสู้กับพม่ามาโดยตลอด โดยอพยพเข้ามาในฐานะผู้อพยพและเชลยสงคราม ที่ถูกกำหนดที่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่ว ซึ่งชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีชาวมอญอาศัยอยู่หนาแน่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญจากการเป็นด่านภาษีและตรวจตราผู้ที่ผ่านมาโดยชาวมอญถูกให้มาตั้งถิ่นฐานบริเวณดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่แทนกลุ่มคนที่เคยอยู่แล้วทิ้งร้างไปในสมัยกรุงศรีอยุธยา	1.1 การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด	1.อธิบายภูมิหลังของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง 2.ระบุช่วงเวลาในการอพยพและตั้งถิ่นฐานของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้องและครบถ้วน 3.เขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลาการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สาระของหลักสูตร	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
	1.2 การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด	4. แสดงความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของชุมชนมอญในปากเกร็ด
2. วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด วัดมอญในชุมชนปากเกร็ดมีปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อชาวมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำให้มีวัดมอญเพิ่มจำนวนขึ้นภายใต้บริบทแห่งรัฐไทย ที่มีการแปรเปลี่ยนอยู่ตลอดตั้งแต่ พ.ศ.2310-2475 โดยช่วงเวลาดังกล่าว พบวัดมอญรวม 30 แห่ง มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงจากการบูรณะหรือสร้างใหม่แบ่งออกเป็น 5 ช่วง ตั้งแต่ก่อนอพยพในปี 2317 จนถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี 2475	2.1 ความเป็นมาของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ด 2.2 พัฒนาการพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด	1. อธิบายความเป็นมาของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง 2. ระบุที่ตั้งของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง 3. ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง 4. แสดงความคิดเห็นที่มีต่อคุณค่าของพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของตนได้
3. การเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด พุทธสถาปัตยกรรมต่างๆที่ถูกสร้างหรือบูรณะขึ้นมีทั้งเกิดจากกลุ่มชาวมอญและกลุ่มชาวไทย ซึ่งมีแนวคิดและแบบแผนที่ปฏิบัติสืบทอดแตกต่างกัน จึงทำให้มีรูปแบบที่ปรากฏ ได้แก่ แบบมอญแบบประเพณีนิยม และแบบพระราชนิยม โดยแต่ละแบบสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในชุมชนปากเกร็ดในแต่ละช่วงเวลา	3.1 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด 3.2 อิทธิพลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรม	1. จำแนกรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ 2. ร่างภาพพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ 3. ทำหุ่นจำลองพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้ 4. อธิบายสภาพบริบทในสังคมไทยช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้

จากตารางที่ 4.2 พบว่า แนวทางกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ความเป็นมาของชาวมอญ ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ 4 ข้อ ได้แก่

1.1 อธิบายภูมิหลังของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง

1.2 ระบุช่วงเวลาในการอพยพและตั้งถิ่นฐานของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้

ถูกต้องและครบถ้วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 เขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลาการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย

1.4 แสดงความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของชุมชนมอญในปากเกร็ด

2. วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ 4 ข้อ ได้แก่

2.1 อธิบายความเป็นมาของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง

2.2 ระบุที่ตั้งของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง

2.3 ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง

2.4 แสดงความคิดเห็นที่มีต่อคุณค่าของพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของตนได้

3. การเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ 4 ข้อ ได้แก่

3.1 จำแนกรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

3.2 ร่างภาพพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้

3.3 ทำหุ่นจำลองพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้

3.4 อธิบายสภาพบริบทในสังคมไทยช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้

4.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4.2.1 ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม สามารถสรุปความตามประเด็นการสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ฉ. ตารางที่ ฉ.1) ดังนี้

4.2.1.1 ความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า

(1) นักศึกษาควรสามารถแสดงความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิด อิทธิพลที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมได้

(2) นักศึกษาควรแสดงความสามารถในการเขียนภาพองค์ประกอบของพุทธสถาปัตยกรรมต่างๆได้ เช่น เจดีย์ สลุป ปราสาท วิหาร อุโบสถ เป็นต้น

(3) นักศึกษาควรแสดงความสามารถในการนำข้อมูลเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมาสู่การออกแบบได้

(4) นักศึกษาควรแสดงทัศนคติที่ดีและความซาบซึ้งในคุณค่าและความงามที่มีต่อพุทธสถาปัตยกรรม

4.2.1.2 ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (1) นักศึกษาควรสามารถแสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้
- (2) นักศึกษาควรสามารถแสดงความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ แนวคิด คติ ความเชื่อ วัฒนธรรมของชาวมอญ ตลอดจนอิทธิพลที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมได้
- (3) นักศึกษาควรสามารถสร้างผลงานเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งแบบสองมิติและสามมิติ
- (4) นักศึกษาควรแสดงทัศนคติที่ดีต่อคุณค่าและความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมมอญที่ปรากฏในท้องถิ่น

4.2.1.3 สารการเรียนรู้/เนื้อหา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

- (1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมา คติความเชื่อ และ ศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความอยากเรียนรู้
- (2) พัฒนาการรูปแบบของพุทธสถาปัตยกรรมมอญแบบต่างๆ โดยให้ความเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐาน
- (3) อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรากฏรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญรูปแบบต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4.2.1.4 แนวทางการจัดประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

- (1) การจัดบรรยายให้ความรู้พื้นฐานและข้อมูล ที่นำไปสู่ความเข้าใจในรูปแบบของพุทธสถาปัตยกรรมมอญผ่านภาพถ่ายและแผนที่
- (2) การนำลงพื้นที่ศึกษาจากสถานที่จริง เพื่อให้เห็นสภาพตามจริงที่ปรากฏ และเพื่อให้เข้าใจบริบทแวดล้อมของพุทธสถาปัตยกรรมมอญกับผู้คนในชุมชน
- (3) การฝึกเขียนภาพร่างจากของจริง และการทำหุ่นจำลอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดของพุทธสถาปัตยกรรม
- (4) การให้อภิปรายร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ในการลงพื้นที่ศึกษาจากของจริง

4.2.1.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

- (1) การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมควรใช้วิธีที่หลากหลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนผ่านกิจกรรมมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่แท้จริง
- (2) การจัดกิจกรรมควรมีทั้งแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4.2.1.6 เทคนิคและวิธีการตรวจสอบและประเมินผลสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) การวัดและประเมินผลในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ควรใช้แบบวัดที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ที่มีเกณฑ์การประเมินต่างกันในแต่ละกิจกรรมที่เสริมสร้างสมรรถนะในแต่ละด้าน

(2) ควรมีการทดสอบผู้เรียนทั้งก่อนและหลังฝึกอบรม ในรูปแบบวิธีเดียวกัน

(3) ควรทดสอบสมรรถนะผ่านการทำโครงการ หรือการถ่ายทอดความรู้ผ่านชิ้นงาน เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย คลิปวิดีโอสั้น หุ่นจำลอง

4.2.1.7 ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพียงพอต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

(1) ควรใช้เวลาประมาณ 3-5 วัน เพื่อให้นักศึกษายังคงมีสมาธิ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อเนื้อหาที่มีความซับซ้อนและกิจกรรมที่หลากหลาย

(2) ควรจัดแบ่งเวลาที่เน้นการทำกิจกรรม เช่น การลงพื้นที่ การปฏิบัติงาน มากกว่าการบรรยายเนื้อหา

4.2.2 ผลการยกย่องหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เพื่อยกย่องเป็นหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้เวลารวม 24 ชั่วโมง มีองค์ประกอบของหลักสูตร 7 องค์ประกอบ ดังนี้

4.2.2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม และสามารถนำไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันภายในสังคมพหุวัฒนธรรม เนื่องจากชุมชนปากเกร็ดเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรไทยมาอย่างยาวนาน ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่ที่ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยอื่นในพื้นที่ ได้ลงนามร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐบาลระดับจังหวัด เพื่อทำความร่วมมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่ซึ่งมีแนวโน้มในการนำนักศึกษาไปเข้าร่วมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในอนาคต

4.2.2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญที่ปรากฏในท้องถิ่น

(2) เพื่อเสริมสร้างทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญผ่านออกเป็นผลงาน

(3) เพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ดีในคุณค่าและความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2.3 โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้กำหนดแผนการจัดฝึกอบรม จำนวน 3 หน่วย ประกอบด้วย

(1) แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 1 เรื่อง ความเป็นมาของชาวมอญ โดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง ได้แก่ การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด และการตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด กิจกรรมเป็นการบรรยายให้ความรู้ และฝึกทักษะการแปลงข้อมูลเป็นผลงาน

(2) แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 2 เรื่อง วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด โดยใช้เวลา 6 ชั่วโมง ได้แก่ ความเป็นมาของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ด และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ กิจกรรมเป็นการบรรยายให้ความรู้ร่วมกับการฉายภาพประกอบ และฝึกทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเป็นผลงาน

(3) แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 3 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ โดยใช้เวลา 16 ชั่วโมง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ และอิทธิพลที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ กิจกรรมเป็นการบรรยายให้ความรู้ด้วยการฉายภาพประกอบ การลงพื้นที่ตามแหล่งเรียนรู้จากวัดในท้องถิ่นเพื่อแยกแยะรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมจากสถานที่จริง การฝึกทักษะบันทึกข้อมูลจากการร่างภาพและทำหุ่นจำลอง และการสรุปอภิปรายผล

4.2.2.4 สาระการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จากผลการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นเนื้อหาสาระ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้ความรู้กับนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย ความเป็นมาของชาวมอญ วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด การเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ โดยใช้การบรรยายให้ความรู้จากผู้สอน และแหล่งความรู้จากวัดในท้องถิ่นที่เป็นสถานที่จริง

4.2.2.5 กิจกรรมการฝึกอบรม

- (1) การบรรยาย
- (2) การชมวิดีโอ
- (3) การศึกษาจากสถานที่จริง

4.2.2.6 สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม

(1) เอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน แผนที่ตารางพัฒนาการของพุทธสถาปัตยกรรมในวัดมอญ

(2) สไลด์ประกอบการบรรยาย วิดีทัศน์ ให้ความรู้ประกอบการฝึกอบรม

(3) เครื่องมือ ได้แก่ คอมพิวเตอร์พกพาและเครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์ โทรศัพท์มือถือ

(4) แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ วัดมอญในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

4.2.2.7 การวัดประเมินผล

(1) การประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยการทำกิจกรรมตามใบงานของแต่ละแผนดำเนินการฝึกอบรม

(2) การประเมินผลหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยการทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

4.2.3 ผลการตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4.2.3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=7)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.36	0.62	มาก
1.1 ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร	4.29	0.76	มาก
1.2 ความสอดคล้องกับสภาพความต้องการและความเป็นจริงที่เกิดขึ้น	4.29	0.76	มาก
1.3 ความเป็นไปได้สมเหตุสมผล	4.43	0.53	มาก
1.4 สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.43	0.53	มาก
2.จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.36	0.73	มาก
2.1 ความชัดเจน	4.43	0.79	มาก
2.2 ความเป็นไปได้	4.14	0.90	มาก
2.3 ความครอบคลุมกับสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	4.43	0.79	มาก
2.4 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	4.43	0.53	มาก
3.โครงสร้างของหลักสูตร	4.46	0.64	มาก
3.1 ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.29	0.76	มาก
3.2 ระยะเวลาในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	4.57	0.53	มากที่สุด
3.3 รายละเอียดในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	4.57	0.53	มากที่สุด
3.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.43	0.79	มาก
4.สาระการฝึกอบรม	4.43	0.57	มาก
4.1 ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.43	0.53	มาก
4.2 ความครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.29	0.76	มาก
4.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.43	0.53	มาก
4.4 สาระสอดคล้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	4.57	0.53	มากที่สุด
5.กิจกรรมการฝึกอบรม	4.32	0.77	มาก
5.1 ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.43	0.79	มาก
5.2 เสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	4.14	0.90	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5.3 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	4.29	0.76	มาก
5.4 ระยะเวลากับกิจกรรมการฝึกอบรมเหมาะสม	4.43	0.79	มาก
6.สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม	4.24	0.77	มาก
6.1 ความเหมาะสมกับกิจกรรมการฝึกอบรม	4.29	0.76	มาก
6.2 ส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
6.3 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	4.14	0.90	มาก
7.การวัดและประเมินผล	4.21	0.79	มาก
7.1 ความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล	4.14	0.90	มาก
7.2 การวัดและประเมินตามสภาพจริง	4.14	0.90	มาก
7.3 ความเหมาะสมของเครื่องมือ	4.29	0.76	มาก
7.4 ความเหมาะสมของวิธีการและประเมินผล	4.29	0.76	มาก
รวมทั้งหมด	4.34	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D.= 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.46$, S.D.= 0.64) ด้านสาระการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.57) ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.62) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.73) ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.32$, S.D.= 0.77) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.24$, S.D.= 0.77) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.21$, S.D.= 0.79) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเป็นรายการประเมินค่า พบว่า

ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเป็นไปได้สมเหตุสมผล ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.53) สามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.53) ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) ความสอดคล้องกับสภาพความต้องการและความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76)

ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความชัดเจน ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.79) ความครอบคลุมกับสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.79) ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.53) และความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.90)

ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า ระยะเวลาในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.57$, S.D.= 0.53) และรายละเอียดในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.57$, S.D.= 0.53) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.79) และความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านสาระการฝึกอบรม พบว่า สาระสอดคล้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ($\bar{x} = 4.57$, S.D.= 0.53) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.53) การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.53) และความครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.79) ระยะเวลาที่กิจกรรมการฝึกอบรมเหมาะสม ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.79) ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) และเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.90)

ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเหมาะสมกับกิจกรรมการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) ส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) และความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.90)

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเหมาะสมของเครื่องมือ ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) ความเหมาะสมของวิธีการและประเมินผล ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.76) ความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.90) และการวัดและประเมินตามสภาพจริง ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.90)

4.2.3.2 ผลการประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=7)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	0.86	สอดคล้อง
2. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
3. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	0.86	สอดคล้อง
4. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
5. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อ/แหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
6. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	0.71	สอดคล้อง
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	0.86	สอดคล้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	0.86	สอดคล้อง
11. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	0.86	สอดคล้อง
12. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสะท้อนสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	0.71	สอดคล้อง
13. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการฝึกอบรม	0.86	สอดคล้อง
14. โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
15. โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
16. โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
17. โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	0.71	สอดคล้อง
18. สาระการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1.00	สอดคล้อง
19. สาระการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
20. สาระการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล	0.71	สอดคล้อง
21. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
22. กิจกรรมการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
23. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	0.86	สอดคล้อง
24. สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
25. แหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรม ชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อระหว่าง 0.71-1.00

4.2.4 ผลการทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4.2.4.1 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 39 คน ดำเนินการฝึกอบรมระหว่างวันที่ 16-20 สิงหาคม พ.ศ. 2562 รวมใช้เวลา 24 ชั่วโมง ณ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยดำเนินการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น จากค่าคะแนนร้อยละของการทำกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังตารางที่ 4.5-4.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 คะแนนร้อยละของการทำกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลคะแนน	ระหว่างการฝึกอบรม E1 (n=39)			หลังการฝึกอบรม E2 (n=39)		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
สมรรถนะด้านความรู้	32	26.19	81.84	20	16.62	83.10
สมรรถนะด้านทักษะ	12	9.09	75.75	24	18.67	77.79

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากค่าคะแนนร้อยละของการทำกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรม (คะแนนเต็ม 50) และค่าคะแนนร้อยละของแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม (คะแนนเต็ม 49) E1/E2 ของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 39 คน เป็นไปตามเกณฑ์แต่ละด้านตามลำดับ ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้เกณฑ์ 80/80 ได้ผลคือ 81.84/83.10 สมรรถนะด้านทักษะเกณฑ์ 75/75 ได้ผลคือ 75.75/77.79

ตารางที่ 4.6 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลคะแนน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าประสิทธิภาพ
ระหว่างการฝึกอบรม	39	50	39.79	79.58	1.01*
หลังการฝึกอบรม	39	49	39.19	79.98	

* มีค่ามากกว่า 1 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของเมกยูแกนส์ (Meguijans)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากค่าคะแนนการทำกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรม และค่าคะแนนแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 39 คน มีค่าประสิทธิภาพ 1.01 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของเมกยูแกนส์ (Meguijans) แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ

4.2.4.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังจากการฝึกอบรม ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n=39)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม	4.28	0.59	มาก
1.1 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม	4.49	0.51	มาก
1.2 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับความต้องการ	4.23	0.48	มาก
1.3 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.00	0.61	มาก
1.4 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีคุณค่าและเป็นประโยชน์	4.41	0.64	มาก
2.ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม	4.32	0.64	มาก
2.1 การจัดเรียงลำดับกิจกรรมฝึกอบรม	4.23	0.67	มาก
2.2 เทคนิคการนำเสนอและการบรรยายของวิทยากร	4.13	0.70	มาก
2.3 การเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม	4.26	0.59	มาก
2.4 กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.56	0.55	มากที่สุด
2.5 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.44	0.64	มาก
3.ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม	4.51	0.55	มากที่สุด
3.1 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมมีความน่าสนใจ	4.36	0.54	มาก
3.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น	4.56	0.60	มากที่สุด
3.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.62	0.49	มากที่สุด
4.ด้านการวัดและประเมินผล	4.45	0.58	มาก
4.1 การวัดและประเมินผลมีหลากหลายวิธี	4.38	0.59	มาก
4.2 การวัดและประเมินผลมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน	4.54	0.60	มากที่สุด
4.3 การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	4.44	0.55	มาก
5.ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.28	0.60	มาก
5.1 ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.26	0.64	มาก
5.2 ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.23	0.48	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5.3 สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการนำพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในการออกแบบ	4.36	0.67	มาก
รวมทั้งหมด	4.36	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.51$, S.D.= 0.55) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.45$, S.D.= 0.58) ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.32$, S.D.= 0.64) ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.59) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.60) มีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเป็นรายการประเมินค่า พบว่า

ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.49$, S.D.= 0.51) เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.41$, S.D.= 0.64) เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับความต้องการ ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.48) เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.00$, S.D.= 0.61)

ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม พบว่า กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.56$, S.D.= 0.55) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.44$, S.D.= 0.64) การเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม ($\bar{x} = 4.26$, S.D.= 0.59) การจัดเรียงลำดับกิจกรรมฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.67) เทคนิคการนำเสนอและการบรรยายของวิทยากร ($\bar{x} = 4.13$, S.D.= 0.70) มีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรมพบว่า สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม ($\bar{x} = 4.62$, S.D.= 0.49) และสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ($\bar{x} = 4.56$, S.D.= 0.60) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมมีความน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.54) มีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การวัดและประเมินผลมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.54$, S.D.= 0.60) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.44$, S.D.= 0.55) การวัดและประเมินผลมีหลากหลายวิธี ($\bar{x} = 4.38$, S.D.= 0.59) มีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า ทุกรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการนำพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในการออกแบบ ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.67) ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.26$, S.D.= 0.64) ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.48)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.5 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว มีประเด็นที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยได้แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมจากผลผลการสังเกตในระหว่างฝึกอบรม และผลจากการจัดสนทนากลุ่มหลังการฝึกอบรม ดังนี้

4.2.5.1 ผลการสังเกตในระหว่างฝึกอบรม โดยพิจารณาตามองค์ประกอบของหลักสูตร ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการสังเกตในระหว่างฝึกอบรม

แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 1			ผลการสังเกต
จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	
1.อธิบายภูมิหลังของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง	การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด	ทำใบงานตอบคำถาม	-นักศึกษาให้ความสนใจในการฟังบรรยายเนื้อหา
2.ระบุช่วงเวลาในการอพยพและตั้งถิ่นฐานของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ครบถ้วนและถูกต้อง			-นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำใบงาน
3.เขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลาการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย		ทำใบงานเขียนแผนภาพลำดับเวลา	-ระยะเวลาไม่เพียงพอในการทำใบงานแบบกลุ่ม เนื่องจากล่าช้าในการจัดแบ่งกลุ่ม
4.แสดงความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้	การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด	ทำใบงานแสดงความคิดเห็น	
1.อธิบายความเป็นมาของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง	ความเป็นมาของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ด		-นักศึกษาไม่ค่อยสนใจฟัง แต่จะตั้งใจดูเมื่อมีภาพประกอบการบรรยาย
2.ระบุที่ตั้งของวัดมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ครบถ้วนและถูกต้อง		ทำใบงานระบุที่ตั้งร่วมกับการดูแผนที่ออนไลน์	-นักศึกษาให้ความสนใจในการดูแผนที่ออนไลน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

แผนการจัดฝึกรวมหน่วยที่ 2			ผลการสังเกต
จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	
3. ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง 4. บอกคุณค่าและความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นได้	พัฒนาการพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด	ทำใบงานสร้างแผนที่พัฒนาการ ทำใบงานหาภาพวัดที่ประทับใจ นำมาทำ postcard	-ระยะเวลาไม่เพียงพอเนื่องจากเปิดแผนที่ล่าช้า
แผนการจัดฝึกรวมหน่วยที่ 3			ผลการสังเกต
จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	
1. จำแนกรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ 2. ร่างภาพพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ 3. ทำหุ่นจำลองพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้	การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด	ทำใบงานลงพื้นที่สังเกต และรวบรวมด้วยการร่างภาพแล้วทำหุ่นจำลอง	-นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงอาการเบื่อหน่ายขณะบรรยายเนื้อหา เช่น ก้มหน้า หลับตาคูยกัน -นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการลงพื้นที่ แต่ยังสับสนในการเก็บข้อมูล โดยมีการถามผู้สอนโดยตลอด
4. อธิบายสภาพบริบทในสังคมไทยช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ	อิทธิพลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรม	ทำใบงานอภิปรายผลจากการลงพื้นที่	-นักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจฟังบรรยายหลังการลงพื้นที่หรือการมีส่วนร่วมในการอภิปราย -ระยะเวลาในการทำใบงานไม่เพียงพอ ต้องแก้ปัญหาโดยการนัดให้นำมาส่งภายหลัง -วัดบางแห่งทำการปิดเพื่อบูรณะ ทำให้ไม่สามารถเห็นรายละเอียดที่สำคัญได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 3			ผลการสังเกต
จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	
4.อธิบายสภาพบริบทในสังคมไทยช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ	อิทธิพลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรม	ทำใบงานอภิปรายผลจากการลงพื้นที่	-นักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจฟังบรรยายหลังการลงพื้นที่ศึกษาพื้นที่หรือการมีส่วนร่วมในการอภิปราย -ระยะเวลาในการทำใบงานไม่เพียงพอ ต้องแก้ปัญหาโดยการนัดให้นำมาส่งภายหลัง -การลงพื้นที่ศึกษาวัดบางแห่งทำการปิดเพื่อบูรณะ ทำให้ไม่สามารถเห็นรายละเอียดที่สำคัญได้

จากตารางที่ 4.8 ผลการสังเกตในระหว่างฝึกอบรมทั้ง 3 แผน พบว่า แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 1 พบว่า นักศึกษาให้ความสนใจในการฟังบรรยายเนื้อหา เนื่องจากต้องการหาคำตอบจากการสอบถามพูดคุยก่อนการฝึกอบรม และนักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำใบงาน โดยใช้เวลาไม่เพียงพอในการทำใบงานแบบกลุ่ม เนื่องจากล่าช้าในการจัดแบ่งกลุ่ม แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 2 พบว่า สื่อประกอบการบรรยายบางส่วนขาดความน่าสนใจ ทำให้นักศึกษาแสดงความเบื่อหน่าย แต่เมื่อให้เปิดแผนที่ออนไลน์พบว่านักศึกษาให้ความสนใจในการเปิดดู แต่ระยะเวลาไม่เพียงพอในการทำใบงาน เนื่องจากใช้เวลาในการเปิดแผนที่มากเกินไป และแผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 3 พบว่า เนื้อหามีความยาวและรายละเอียดที่ซับซ้อนมากเกินไป จนสร้างความเบื่อหน่ายต่อนักศึกษา และหลังการลงพื้นที่ศึกษานักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจในการฟังบรรยาย ซึ่งขณะลงพื้นที่ศึกษาวัดบางแห่งทำการปิดเพื่อบูรณะ ทำให้ไม่สามารถเห็นรายละเอียดที่สำคัญได้ โดยระยะเวลาในการทำใบงานไม่เพียงพอ จึงต้องแก้ปัญหาโดยการนัดให้นำมาส่งภายหลัง

4.2.5.2 ผลการจัดสนทนากลุ่มที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างผู้วิจัยและตัวแทนนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม (ภาคผนวก ฉ. ตารางที่ ฉ.2) พบว่า

(1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร พบว่า เนื้อหาดี ไม่ค่อยยาก น่าสนใจ แตกต่างจากรายวิชาอื่น แต่มีเนื้อหายาวและมีความต่อเนื่อง

(2) ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม พบว่า กิจกรรมมีความหลากหลาย แต่นักศึกษายังไม่เคยมีประสบการณ์ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการทำใบงาน โดยการลงพื้นที่ค่อนข้างลำบากเนื่องจากต้องเดินทางหลายต่อ ระยะเวลาในการลงพื้นที่และระยะเวลาในการทำใบงานไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม พบว่า ภาพที่ใช้ประกอบการบรรยายขาดความชัดเจนและความน่าสนใจ รวมถึงการขาดข้อกำหนดรายละเอียดในการลงพื้นที่ศึกษาจากสถานที่จริง

(4) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การแจ้งเกณฑ์หรือแนวทางประเมินผลในใบงานขาดความชัดเจน

(5) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า สามารถนำไปปรับใช้ได้เพียงบางส่วน เนื่องจากไม่มีความมั่นใจในการนำไปปรับใช้ออกแบบ

4.2.5.3 แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรี พบว่า

(1) ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม โดยปรับเนื้อหาสาระให้สั้นและกระชับ โดยเลือกส่วนที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานได้

(2) ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม โดยจัดทำตัวอย่างผลงาน เพิ่มเวลาในการลงพื้นที่และทำใบงาน

(3) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม โดยการจัดเตรียมภาพบรรยากาศในอดีตและยกตัวอย่างบรรยากาศจากละครหรือหนังไทยย้อนยุค ปรับขยายภาพประกอบการบรรยายให้ชัดขึ้น เพื่อให้สามารถดูได้ชัดเจน เตรียมใบงานที่แสดงรายการของข้อมูลที่ต้องสำรวจขณะลงพื้นที่ เพื่อลดเวลาการเก็บข้อมูล เตรียมตัวอย่างผลงานที่ต้องการวัดและประเมินผลของแต่ละใบงาน

(4) ด้านการวัดและประเมินผล โดยแจ้งรายละเอียดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในใบงาน เพื่อให้นักศึกษาได้ตรวจทานก่อนส่งผลงาน

(5) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยจัดโครงการหรือเตรียมโครงการรองรับในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ศึกษานำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เตรียมตัวอย่างผลงานการออกแบบที่เกิดจากการนำพุทธสถาปัตยกรรมไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ทั้งนี้ หลังจากการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับสมบูรณ์ ดังภาคผนวก ก.

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการดำเนินงานในลักษณะตามของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงสมัยหลังกรุงศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับทิศทางการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

แหล่งข้อมูล ได้แก่ วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีปรากฏช่วงระหว่างปี 2310-2475 จำนวน 30 แห่ง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารปฐมภูมิ เอกสารทุติยภูมิ ภาพเขียน ภาพถ่าย แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม กล้องถ่ายภาพ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการรวบรวมจากเอกสารทุติยภูมิ ภาพเขียน ภาพถ่าย ที่ถูกบันทึกไว้ การสัมภาษณ์แบบเจาะจงจากกลุ่มบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลในเชิงลึกได้ และการลงพื้นที่สำรวจลักษณะทางกายภาพของพุทธสถาปัตยกรรมในวัดที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

2.1 การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 ท่าน นักปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จำนวน 4 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญ และนัดหมายวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า แล้วผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่ได้กำหนดไว้

2.2 การยกย่องหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และผลจากการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม มาเป็นข้อมูลสำหรับการยกย่องหลักสูตรฝึกอบรม ตามองค์ประกอบของหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การตรวจสอบโครงร่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม และประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมมอญชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 4 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและแบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญ และนัดหมายวัน เวลา ในการนำหลักสูตรและแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และนัดหมายรับหลักสูตรและแบบประเมินกลับ

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของหลักสูตรใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.4 การทดลองใช้หลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปประยุกต์ และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 ห้อง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling Random)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมจำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.96 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.38 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.34-0.66 แบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะ ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.77 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.40 แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติ ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.81 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.71 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.74

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ใช้รูปแบบการวิจัยก่อนทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One group pretest posttest design)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และค่าดัชนีตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของเมกยูแกนส์ (Meguigans)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการใช้หลักสูตรสำหรับนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่มีรายชื่อการลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม 1 ห้องเรียน 39 คน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 7 กลุ่มกลุ่มละ 1-2 คน รวมเป็น 10 คนได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มจากชุดข้อคำถามเดียวกับแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตระหว่างฝึกอบรม และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระหว่างนักศึกษากับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง

การปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตร มาปรับปรุงหลักสูตร ทั้งเนื้อหาสาระ กระบวนการฝึกอบรม โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสมบูรณ์

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา สำหรับบริบทในการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

5.1.1.1 ผลการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา

(1) ผลการศึกษาความเป็นมาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่า ชาวมอญอพยพเข้าสู่ไทยรวมจำนวน 9 ครั้ง ตั้งแต่ระหว่างปี 2317-2367 และกลืนให้เข้ามาอยู่ในระบบไพร่ เพื่อเป็นแรงงานสร้างอาณาจักรไทย โดยกำหนดให้ปากเกร็ดเป็นพื้นที่หนึ่งสำหรับตั้งชุมชน เพื่อทำหน้าที่ดูแลด้านตรวจภาษีบริเวณดังกล่าว ซึ่งการตั้งชุมชนจะมีการสร้างวัดหรือเลือกที่ตั้งชุมชนให้อยู่ใกล้วัด เพื่อเป็นทั้งที่พักของพระสงฆ์และสำหรับประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับพุทธศาสนา โดยในระยะแรกเป็นการบูรณะวัดร้างเดิมให้พอใช้งานได้ หรือสร้างขึ้นใหม่อย่างเรียบง่าย ต่อมาช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์ได้รับการบูรณะฟื้นฟูทั้งจากชาวมอญและจากการอุปถัมภ์ของไทย จนกระทั่งช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา อาณานิคมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาท ส่งผลให้แนวคิดและนโยบายของไทยเปลี่ยนไปเพื่อให้เท่าเทียมกับอารยประเทศ จนนำมาสู่การปฏิรูปการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในปี 2435 ส่งผลให้ด้านภาษีที่ชุมชนปากเกร็ดได้ถูกยกเลิกไปในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 ส่วนชุมชนมอญก็ยังคงอยู่และค่อยๆมีการขยายตัวอย่างมั่นคงตามลำดับ จนมีลักษณะปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

(2) ผลการศึกษาการปรากฏวัดมอญ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่า

(2.1) ลักษณะที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ วัดร้างเดิมของชาวมอญ วัดร้างเดิมไม่ปรากฏผู้สร้าง วัดที่บูรณะหรือสร้างใหม่หรือใช้งานโดยชาวมอญ วัดที่บูรณะเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือสร้างใหม่โดยชนชั้นนำชาวมอญ วัดที่บูรณะหรือใช้งานโดยชาวไทย วัดที่บูรณะโดยชนชั้นนำชาวไทย วัดมอญเปลี่ยนเป็นวัดไทย

(2.2) กลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบูรณะหรือสร้างวัด แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชาวมอญ กลุ่มชนชั้นนำชาวมอญ กลุ่มชาวไทย และกลุ่มชนชั้นนำชาวไทย

(2.3) ช่วงเวลาที่วัดมอญปรากฏในชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ระหว่างปี 2310-2475 พบว่า แบ่งออกเป็น 5 ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนปี 2317 ก่อนชาวมอญอพยพเข้าไทย ช่วงปี 2317-2358 หลังชาวมอญอพยพครั้งที่ 1 ในปี 2317 ช่วงปี 2358-2367 หลังชาวมอญอพยพครั้งที่ 2 ในปี 2358 ช่วงปี 2367-2435 หลังชาวมอญอพยพครั้งที่ 3 ในปี 2367 และช่วงปี 2435-2475 หลังปฏิรูปในประเทศไทยปี 2435 จนถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย

(3) ผลการศึกษารูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่ามี 3 แบบ ได้แก่ แบบมอญ แบบประเพณีนิยม และแบบพระราชนิยม มีรายละเอียดตามที่ปรากฏ ดังนี้

(3.1) ลักษณะการจัดแผนผัง พบว่ามี 2 แบบ ได้แก่ 1) แบบมอญ มี 2 ลักษณะคือ แบบใกล้ทางสัญจร แบบใกล้อุโบสถ 2) แบบประเพณีนิยม มี 3 ลักษณะคือ แบบแนวแกนฉาก แบบแนวขนานสองแกน แบบแนวแกนเดียว

(3.2) ลักษณะทางสถาปัตยกรรม พบว่า มี 3 แบบ ได้แก่ 1) แบบมอญ ประกอบด้วย กลุ่มสร้างใหม่โดยชาวมอญ ได้แก่ โบสถ์เปลือยน้ำ เจดีย์แบบองค์เดียว เจดีย์แบบบริวาร เจดีย์แบบฐานเหลี่ยม เจดีย์แบบฐานเรือ กลุ่มสร้างใหม่โดยชนชั้นนำชาวไทยได้แก่ เจดีย์และศาลาการเปรียญ 2) แบบประเพณีนิยม ได้แก่ เจดีย์เหลี่ยม เจดีย์กลม พระปราสาท อุโบสถ 3) แบบพระราชนิยม ได้แก่ การสร้างอุโบสถแบบเน้นโครงสร้าง การสร้างศาลารับเสด็จ ชุมประตู่เข้าออกพระวิหาร ระเบียงครอบพระวิหาร

(3.3) ลักษณะองค์ประกอบและการตกแต่ง พบว่า มี 3 แบบ ได้แก่ 1) แบบมอญ ได้แก่ เสาหงส์ 2) แบบประเพณีนิยม ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์แทนกษัตริย์ตามคติที่สะท้อนความเป็นสมมติเทพ 3) แบบพระราชนิยม ได้แก่ ภาพทวารบาลแบบจีนและแบบตะวันตก ตุ๊กตาหินแบบจีน การประดับตกแต่งแบบตะวันตก

(4) ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่า ระยะที่ 1 ช่วงฟื้นฟูหลังสงครามบ้านเมืองยังไม่มั่นคง ตรงกับสมัยการปกครองของพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรี จนถึงสมัยการปกครองของรัชกาลที่ 1-2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พุทธสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่เป็นแบบประเพณีนิยมที่ถูกบูรณะขึ้นเพื่อใช้งาน ตลอดจนพุทธสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นใหม่โดยกลุ่มชาวมอญ ระยะที่ 2 ช่วงเศรษฐกิจบ้านเมืองของไทยมั่นคง การบูรณะสร้างเมือง การเข้ามาของอิทธิพลต่างชาติ การยอมรับอิทธิพลตะวันตก ตรงกับช่วงสมัยการปกครองของรัชกาลที่ 3-5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พุทธสถาปัตยกรรมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยรับอิทธิพลจากต่างประเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางโลกทัศน์ของกลุ่มผู้มิบทบาทในการบูรณะหรือสร้างวัด โดยในระยะแรกซึ่งตรงกับในช่วงสมัยต้นรัชกาลที่ 3 รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมได้รับอิทธิพลแบบจีนและการเปลี่ยนรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ไม่ยึดตามกรอบแบบประเพณีนิยม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4-5 อิทธิพลตะวันตกเข้ามามีบทบาทต่อแนวคิดของกลุ่มคนระดับชนชั้นนำที่มีบทบาทในการบูรณะหรือสร้างวัด รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมได้รับอิทธิพลแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตะวันตก ระยะที่ 3 ช่วงปฏิรูปให้เทียมเท่าอารยประเทศ การแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของชาติไทย ตรงกับสมัยการปกครองของรัชกาลที่ 5-6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

5.1.1.2 ผลการกำหนดสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

(1) ความเป็นมาของชาวมอญ โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ 4 ข้อ ได้แก่ การอธิบายภูมิหลัง การระบุช่วงเวลา การเขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลาการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย และการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อชุมชนมอญในปากเกร็ด

(2) วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ 4 ข้อ ได้แก่ การอธิบายความเป็นมา ระบุที่ตั้ง ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง และแสดงความคิดเห็นที่มีต่อพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น ตลอดจนนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานได้

(3) การเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในชุมชนปากเกร็ด โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ 4 ข้อ ได้แก่ จำแนกรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญมีการเปลี่ยนแปลงได้ ร่างภาพ ทำหุ่นจำลองพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้ และอธิบายสภาพบริบทที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้

5.1.2 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

5.1.2.1 ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า

(1) ความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม ความสามารถในการเขียนภาพพุทธสถาปัตยกรรมและการประยุกต์ใช้สู่การออกแบบ ทัศนคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรม

(2) ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา รูปแบบ แนวคิด คติ ความเชื่อ วัฒนธรรม ตลอดจนอิทธิพลที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ความสามารถในการสร้างผลงานเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญทั้งแบบสองมิติและสามมิติ ทัศนคติที่ดีต่อคุณค่าและความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมมอญที่ปรากฏในท้องถิ่น

(3) สาระการเรียนรู้/เนื้อหา ที่ควรจัดลงไปในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิด คติความเชื่อ และศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความอยากเรียนรู้ พัฒนาการรูปแบบของพุทธสถาปัตยกรรมมอญแบบต่างๆ โดยให้มีความเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐาน อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรากฏรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญแบบต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(4) แนวทางการจัดประสบการณ์ ที่ควรจัดลงไปเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย การจัดบรรยายให้ความรู้พื้นฐานและข้อมูลที่น่าไปสู่ความเข้าใจในรูปแบบของพุทธสถาปัตยกรรมมอญผ่านภาพถ่ายและแผนที่ การนำลงพื้นที่ศึกษาจากสถานที่จริง เพื่อให้เห็นสภาพตามจริงที่ปรากฏ และเพื่อให้เข้าใจบริบทแวดล้อมของพุทธสถาปัตยกรรมมอญกับผู้คนในชุมชน การให้อภิปรายร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ในการลงพื้นที่ศึกษาจากของจริง

(5) แนวทางการจัดการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ ที่ควรจัดลงไปเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมควรใช้วิธีที่หลากหลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนผ่านกิจกรรมมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย ที่มีทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

(6) เทคนิคและวิธีการตรวจสอบและประเมินสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย แบบวัดที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ที่มีเกณฑ์การประเมินต่างกันในแต่ละกิจกรรมที่เสริมสร้างสมรรถนะในแต่ละด้าน การทดสอบผู้เรียนทั้งก่อนและหลังฝึกอบรมในรูปแบบวิธีเดียวกัน ด้วยวิธีการทำโครงงานหรือการถ่ายทอดความรู้ผ่านชิ้นงาน เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย คลิปวิดีโอสั้น ทุนจำลอง

(7) ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพียงพอต่อการจัดหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรใช้ระยะเวลาประมาณ 3-5 วัน เพื่อให้ นักศึกษา ยังคงมีสมาธิและไม่เบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม โดยควรจัดแบ่งเวลาที่เน้นการทำกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย

5.1.2.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกิดจากการเห็นถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีถูกนำมาใช้เป็นทางความคิดสู่การออกแบบ ประกอบกับการทำความเข้าใจมีระหว่างสถาบันศึกษาและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในด้านต่างๆ ซึ่งคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบก็เป็นหน่วยงานที่ต้องมีการเตรียมพร้อมดังกล่าว ดังนั้น การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่จะเตรียมรองรับสิ่งที่จะมีขึ้นในอนาคต

(2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพุทธสถาปัตยกรรม และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ไปถ่ายทอดเป็นผลงานได้ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันภายในสังคมพหุวัฒนธรรม

(3) โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้เวลาฝึกอบรมเป็นเวลารวม 24 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ส่วนที่มีความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อเนื่องกัน ได้แก่ แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 1 เรื่อง ความเป็นมาของชาวมอญ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 2 เรื่อง วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด โดยใช้เวลา 6 ชั่วโมง เน้นการบรรยายให้ความรู้ด้วยการฉายภาพประกอบ และฝึกทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเป็นภาพผลงาน และแผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 3 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ใช้เวลา 16 ชั่วโมง เน้นการบรรยายให้ความรู้ด้วยการฉายภาพประกอบ และการลงพื้นที่ตามแหล่งเรียนรู้จากวัดในท้องถิ่นเพื่อแยกแยะรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมจากสถานที่จริง การฝึกทักษะบันทึกข้อมูลจากการร่างภาพและทำหุ่นจำลอง และการสรุปอภิปรายผล

(4) สารระการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นเนื้อหาสาระ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้ความรู้กับนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย ความเป็นมาของชาวมอญ วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์พุทธสถาปัตยกรรมมอญ โดยใช้การบรรยายให้ความรู้จากผู้สอน และแหล่งความรู้จากวัดในท้องถิ่นที่เป็นสถานที่จริง

(5) กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมที่เน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ มีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติ และการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ประสบการณ์จากของจริง โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

(6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน แผนที่ สไลด์ประกอบการบรรยาย วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์มือถือที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และวัดมอญในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

(7) การวัดและประเมินผลในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ การประเมินสมรรถนะก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม การประเมินสมรรถนะหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

5.1.2.3 ผลการตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.69)

(2) องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบระหว่าง 0.71-1.00

5.1.2.4 ผลการทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากค่าคะแนนร้อยละของการทำกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรม (คะแนนเต็ม 50) และค่าคะแนนร้อยละของแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม (คะแนนเต็ม 49) E1/E2 เป็นไปตามเกณฑ์แต่ละด้านตามลำดับ ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้เกณฑ์ 80/80 ได้ผล 81.84/83.10 สมรรถนะด้านทักษะเกณฑ์ 75/75 ได้ผลคือ 75.75/77.79 และสมรรถนะด้านเจตคติ ได้ผลคือ 75.33/78.20

(2) ประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีค่า 1.01 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของเมกยูแกนส์ (Meguijans) แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ

(3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36, S.D. = 0.60$)

5.1.2.5 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

(1) ผลการสังเกตในระหว่างฝึกอบรม แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 1 นักศึกษาให้ความสนใจในการฟังและกระตือรือร้นในการทำใบงาน แต่การแบ่งกลุ่มล่าช้าจึงทำให้เวลาไม่พอในการทำใบงานกลุ่ม แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 2 นักศึกษาแสดงความเบื่อหน่ายต่อการบรรยายที่ขาดสื่อจูงใจ แต่จะให้ความสนใจในการค้นหาข้อมูลออนไลน์ ซึ่งใช้เวลามากเกินไปจึงทำให้เวลาไม่พอในการทำใบงาน แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 3 นักศึกษาแสดงความเบื่อหน่ายต่อการบรรยาย โดยเฉพาะหลังจากลงพื้นที่ศึกษา ซึ่งการลงพื้นที่พบอุปสรรคคือมีบางสถานที่ปิดปรับปรุงและระยะเวลาในการทำใบงานน้อยเกินไป

(2) ผลการจัดสนทนากลุ่มเพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาหลักสูตรมีความน่าสนใจแต่มีเนื้อหายาวต่อเนื่อง กิจกรรมการฝึกอบรมมีความหลากหลาย แต่นักศึกษายังไม่เคยมีประสบการณ์จึงทำให้เกิดความล่าช้า และการลงพื้นที่ต้องใช้เวลาในการเดินทางทำให้ระยะเวลาไม่พอจนกระทบต่อการทำใบงาน โดยสื่อที่ใช้ยังขาดความชัดเจนและขาดความน่าสนใจ ความรู้และทักษะบางอย่างสามารถนำไปปรับใช้ได้เพียงบางส่วน เนื่องจากไม่มั่นใจในการนำไปปรับใช้

(3) แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม โดยการปรับเนื้อหาสาระให้สั้นและกระชับ จัดเตรียมภาพบรรยากาศในอดีตและยกตัวอย่างบรรยากาศจากละครหรือหนังไทย ย้อนยุคประกอบการบรรยาย ปรับขยายภาพประกอบการบรรยายให้ใหญ่ขึ้นเพื่อให้สามารถดูได้ชัดเจน จัดทำตัวอย่างผลงานที่ต้องการวัดและประเมินผลของแต่ละใบงาน แจกรายละเอียดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในใบงาน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ตรวจทานก่อนส่งผลงาน ปรับเปลี่ยนสถานที่ฝึกอบรม แผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 3 โดยจัดในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ เพิ่มเวลาในการลงพื้นที่และทำใบงาน เตรียมใบงานที่แสดงรายการของข้อมูลที่ต้องสำรวจขณะลงพื้นที่ เพื่อลดเวลาการเก็บข้อมูล จัดโครงการหรือเตรียมโครงการรองรับในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ให้นักศึกษานำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนเตรียมตัวอย่างผลงานการออกแบบที่เกิดจากการนำพุทธสถาปัตยกรรมไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสู่แนวทางการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรม สำหรับนำมาเป็นสาระและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติการในด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ พบว่า แนวทางการจัดฝึกอบรมที่มุ่งให้เกิดสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมนั้น ควรเน้นที่การลงพื้นที่จากแหล่งเรียนรู้ในสถานที่จริง โดยควรมีการให้ความรู้พื้นฐานเพื่อให้เข้าใจลักษณะต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้ทำกิจกรรมอื่น ๆ สลับกับการบรรยาย เนื่องจากนักศึกษาอาจเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับ Mchaffy and Davis (1979) ที่เสนอว่าการสอนสาระประวัติศาสตร์ในโรงเรียน ผู้สอนส่วนใหญ่มักใช้วิธีการบรรยายเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องท่องจำ น่าเบื่อหน่ายเป็นวิชาที่ศึกษาแต่เรื่องของอดีตที่อยู่ห่างไกล วิชาประวัติศาสตร์จึงดูต้อยค่า ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีวิธีการสอนที่แตกต่างออกไป ซึ่งวิธีการลงพื้นที่ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ของจริงตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะมาในงานวิจัยครั้งนี้ จึงสอดคล้องกับแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ที่เสนอการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ด้วยการได้และต้องด้วยประสาทสัมผัสให้มากกว่าการฟัง การเขียน

จากการยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม สาระการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล โดยหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 แผนการจัดการฝึกอบรม ซึ่งผลจากการประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 99-100) ที่กล่าวว่าระบบการร่างหลักสูตรมีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ข้อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ เช่น การให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณาความเป็นไปได้ของหลักสูตร จึงแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้ สามารถนำไปดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้ เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบขั้นต้นจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้จริง

5.2.2 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากค่าคะแนนร้อยละของการทำกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้และการฝึกอบรมและแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม E1/E2 ของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 39 คน พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ เกณฑ์ 80/80 ได้ผลคือ 81.84/83.10 และสมรรถนะด้านทักษะ เกณฑ์ 75/75 ได้ผลคือ 75.75/77.79 ซึ่งสามารถยอมรับได้ เนื่องจากความแปรปรวนของผลลัพธ์หลังการฝึกอบรมมีค่าไม่มากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2.5% และคะแนน E1 หรือ E2 ห่างกันไม่เกิน 5 % แสดงว่ากิจกรรมที่ให้ทำกับการทดสอบหลังการฝึกอบรมสอดคล้องกัน ซึ่งเป็นตัวชี้ที่จะยืนยันได้ว่านักศึกษาได้มีการเรียนรู้พฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอน ทั้งนี้จากการเทียบคะแนนแบบทดสอบสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนจากกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรมได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยในแต่ละแผนการฝึกอบรมให้มีกิจกรรมการบรรยายสลับกับการทำใบงานที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ต่างกัน เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้แล้วลงมือปฏิบัติ จึงส่งผลให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านความรู้ และด้านทักษะ หลังการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตร จึงสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรม การเรียนรู้ของ Bloom (1972) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ของผู้เรียน ซึ่งมีส่วนให้ผู้ที่จะทำหลักสูตรเห็นความสัมพันธ์ของตัวชีวิต ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์ การเรียนรู้ กับการกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ และการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและนักปฏิบัติการในด้านสถาปัตยกรรมและการ ออกแบบ ก่อนดำเนินการออกแบบพัฒนาหลักสูตร

ทั้งนี้ก่อนนักศึกษาจะได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม นักศึกษายังไม่มีพื้นฐาน เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยเริ่มต้นจากความรู้พื้นฐาน การทำใบงาน การลงพื้นที่ศึกษา และการอภิปรายผล พบว่า นักศึกษาให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ของ Ralph W. Tyler (1950) ได้แก่ (1) ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกกิจกรรมและการเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ ในจุดมุ่งหมาย (2) กิจกรรมและประสบการณ์ควรทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะปฏิบัติ (3) กิจกรรมและ ประสบการณ์อยู่ในขอบข่ายที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้ว่า การที่นักศึกษามี ความกระตือรือร้น จึงหมายถึงความพอใจที่จะปฏิบัติได้ภายใต้ความสามารถที่มีอยู่ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ แสงสุรีย์ ทศนพูนชัย (2548: 110) ที่กล่าวว่าบุคลิกลักษณะของคน ที่ สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติความเชื่อและอุปนิสัยของแต่ละบุคคล สามารถวัดหรือสังเกต ได้จากพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกมาให้เห็น ซึ่งอาจเกิดได้จากพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือจากประสบการณ์ในการทำงานหรือจากการฝึกอบรม ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อ นักศึกษาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของหลักสูตรที่ถูกจัดขึ้นแล้ว จึงมีสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรมซึ่งสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549: 12) อธิบายว่า องค์ประกอบหรือลักษณะสำคัญของศาสตร์ที่จะเป็นวิชาชีพ คือการมีเนื้อหาวิชากว้างขวาง และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีระยะเวลาในการฝึกฝน อาศัยความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้อง กับ แนวคิดสมรรถภาพด้านบริบท (Contextual Competence) ที่ Elson (1997) ได้กล่าวถึงว่า เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่สำคัญที่นักศึกษาควรมีในยุคสังคมสารสนเทศปัจจุบัน ได้แก่ ความเข้าใจในสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ โดยเข้าใจทั้งสภาพแวดล้อม ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมของโลกภายนอกจากมุมมองที่หลากหลาย เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม

5.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ในภาพรวมความ พึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก จากการพิจารณาร่วมกับผลการประเมินหลักสูตร ด้วยวิธีการ สังเกตระหว่างจัดกิจกรรมฝึกอบรม พบว่า ในช่วงแรกของการจัดกิจกรรม นักศึกษามีความตื่นตัว และ กระตือรือร้นที่อยากจะเรียนรู้ จึงสามารถอธิบายได้ว่า เป็นความพึงพอใจเนื่องจากการได้รับรู้สิ่งใหม่ที่ แตกต่างไปจากในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ สมคิด บางโม (2539) ที่กล่าวว่า การ ฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ การฝึกอบรมจึงเป็นการบรรยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็น ใบเขียวหรือยื่นต้นในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อภิปราย สรุปเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้ นั้น ซึ่งเกิดจากการทดลองค้นคว้าแล้วนำความรู้ นั้นมาเผยแพร่ให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้ทราบ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความรู้และแนวคิดใหม่ๆที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ในประเด็นของการศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำมาเป็นเนื้อหาในการฝึกอบรม ที่ซึ่งเป็นความรู้เฉพาะกลุ่ม ไม่มีปรากฏทั่วไป ซึ่งจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ของนักศึกษาสามารถสะท้อนความรู้สึกลึกภายในที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่ถูกพัฒนาขึ้นดังกล่าวนี้ แม้ว่าหลักสูตรดังกล่าวจะไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของนักศึกษา จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Whitehead (1967: 1-14) ที่กล่าวว่า การใช้จังหวะเสรีภาพในช่วงแรกไม่เหมาะสม อาจมีผลคือความรู้ที่ไร้พลังและไร้ความคิดริเริ่ม ทั้งนี้จากพฤติกรรมที่ปรากฏ อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษารู้ล่วงหน้าว่า การฝึกอบรมครั้งนี้จะได้ลงพื้นที่ศึกษานอกสถานที่ ดังนั้น นักศึกษาจึงมีปฏิกิริยาตอบรับที่สามารถสังเกตได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Bloom (1976) ที่กล่าวว่า ถ้าสามารถจัดให้ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ ย่อมจะคาดหวังได้ว่าผู้เรียนได้เตรียมใจสำหรับกิจกรรมที่ตนเองเลือก โดยสามารถเห็นความแตกต่างของความพร้อมด้านจิตใจได้ชัดเจนจากการปฏิบัติของผู้เรียน ด้วยความกระตือรือร้น ความมั่นใจ ความพึงพอใจ และความสนใจเมื่อเริ่มเรียน

ประกอบกับผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรมมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษาได้ออกนอกสถานที่เพื่อสัมผัสกับของจริงในสถานที่จริง ซึ่งเป็นไปดังที่ ภพ เลหาโพบูลย (2540: 193) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนจะต้องมีสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม แล้วผลของการตอบสนองของผู้เรียนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากการใช้สื่อการเรียนการสอนก็จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นได้ชัดว่า สื่อและแหล่งเรียนรู้มีผลต่อการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียน ดังเช่นงานวิจัยของ ศศิพัชร จำปา (2559: 1165) ที่พบว่า จากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ สามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดีขึ้น ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้ว่า การให้อิสระบางอย่างโดยไม่ต้องทั้งหมด หรือไม่จำเป็นต้องเลือกตามความพอใจ ก็สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกชั้นเรียน ที่นักศึกษาจะรู้สึกถึงการถูกบังคับให้อยู่ในพื้นที่ ดังที่ Skinner (1971) กล่าวไว้ว่า ความเป็นอิสระจากการควบคุมบางชนิดบุคคลเกิดความรู้สึกขาดมิได้ถูกควบคุม ก็สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจได้เช่นกัน

ทั้งนี้จากผลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ สามารถแสดงให้เห็นถึง การบรรลุเป้าหมายที่เป็นไปตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หากแต่การนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ ก็สามารถเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับมากในลำดับท้ายสุด แสดงให้เห็นว่า นักศึกษายังไม่เกิดความรู้สึกร่วมที่มีต่อภาพลักษณ์ของสถาปัตยกรรมทางศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า นักศึกษาไม่มีความมั่นใจในการนำไปปรับใช้ออกแบบ หรือเลือกปรับใช้เพียงบางส่วน เนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ในการนำไปใช้ เช่น การดูตัวอย่างผลงานออกแบบ ดังนั้นในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรที่นอกเหนือจากสมรรถนะที่สูงเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ที่คาดหวังแล้ว ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกอบรม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง เพื่อนำมาสู่แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Lee J. Cronbach ที่กล่าวว่า การประเมินทักษะความชำนาญ เป็นการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความสามารถของผู้เรียน โดยพิจารณาการทำงานหรือการทดสอบ ผลจากการประเมินจะทำให้ทราบถึงคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียนที่ได้เรียนมา ถ้ามีข้อบกพร่องในด้านใดก็ได้หาทางช่วยผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ขณะเดียวกันการประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว การติดตามดูผลการดำเนินงานทำของผู้เรียนที่จบจากหลักสูตร จะสามารถใช้ประกอบการปรับปรุงหลักสูตรหรือวางแผนหลักสูตรใหม่ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ ผู้ใช้ต้องศึกษาความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายก่อน เนื่องจากเนื้อหาที่ฝึกอบรมมีความเฉพาะกลุ่ม จึงเหมาะกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีพื้นฐานทางด้านพุทธสถาปัตยกรรมและด้านประวัติศาสตร์เชิงวัฒนธรรมพื้นที่ หรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง ที่มีความจำเป็นต้องใช้เนื้อหาดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ เช่น มัคคุเทศน์ พระสงฆ์ ผู้ศึกษาทางศิลปสถาปัตยกรรม เป็นต้น

2. การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวิจัยและพัฒนาสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมสำหรับนักศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างๆ หรือสถานศึกษาอื่นๆ ควรมีการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสาขาวิชาหรือสถานศึกษานั้นก่อน เนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมนี้พัฒนาขึ้นสำหรับนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น เช่น สาขาการท่องเที่ยว รวมถึงกลุ่มบุคคลอื่นที่นอกเหนือจากนักศึกษา เช่น ชาวบ้าน พระสงฆ์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างประโยชน์เชิงท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นได้

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรหรือสื่อการเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อเปิดกว้างให้กับกลุ่มคนต่าง ๆ ที่มีความสนใจ ให้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าถึงได้ง่าย

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระหว่างต่างสาขาวิชา หรือระหว่างสถาบันการศึกษา หรือระหว่างกลุ่มคนที่นอกเหนือจากกลุ่มนักศึกษา

บรรณานุกรม

- กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ. 2550. ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาต่อที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์พิษณุโลก. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กาญจนา อรุณสุขรุจี. 2546. ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรไชยปราการจำกัด อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิติมา ปรีดีติลล. 2532. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรภาพิพัฒนา.
- จันทิมา แสงเลิศอุทัย. 2550. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาครู.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนา หลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตติกา ชัยภักดี และ ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ. 2560. “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะในการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา.” วารสารมนุษย ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 8(1) : 155-170.
- จิตติ ดิงศักทีย์. 2524. หลักวิชาซีพนักกฎหมาย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรดี ประยูรศิริ. 2547. “การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพทางวิชาชีพ สำหรับนักเรียนสาขา พานิชยกรรม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2: โมเดลจาก 3 มุมมอง.” คุรุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา. คณะคุรุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรประภา อัครบวร. 2547. Competency Pitfalls. โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (อัดสำเนา)
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลิ้น เพลส.
- ฉลองชัย สุรวัดนบุรณ์. 2528. การเลือกและการใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา. 2545. เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัชวาล ชินตึกเซนชาติ. 2548. “สมรรถภาพเชิงวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษาของมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา.” คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา. คณะคุรุ ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2520. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2531. เอกสารประกอบคำสอนชุดการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ รั้งสินธุ์วงศ์ และ ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ. 2559. “การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาชุมชน.” วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ. 3(2) : 94-102.
- ชาญ สวัสดิ์สาส์. 2544. คู่มือนักอบรมมืออาชีพ : การจัดการเรียนการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540. อารยธรรมไทยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- ชูชัย สมितिไกร. 2544. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี ต้นพงศ์. 2541. “การฝึกอบรมครูมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ ฉายายนต์. 2536. “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการบริหารสำหรับหัวหน้าแผนกวิชาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.” การอุดมศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2549. การจัดทำ Job Description สมัยใหม่ (ภาคปฏิบัติ). กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- दनัย ไชโยธธา. 2534. หลักการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. 2543. “Competency-based Human Resource Management.” วารสารการบริหารคน. 21 : 11-18.
- อำรง บัวศรี. 2542. ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- นริศรานันต์ดิวงค์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา. 2546. สารานุกรมเด็ก เล่ม ๘. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำคูลูกสภา.
- นิคม ชมพูหลง. 2525. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ตะวันตก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นิคม ชมพูหลง. 2545. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2548. “คนไทยกับคำ 3 คำเจ้าปัญหา เชื้อชาติ – กลุ่มชาติพันธุ์ – อัตลักษณ์.” ศิลปวัฒนธรรม. 26(9) : 52-55.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2525. หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- นิรมล ชมหวาน. 2557. “การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ.” วารสารสารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์. 14(1) : 125-144.
- นุศจี ทวีวงศ์. 2546. นนทบุรี : เทียวทั่วไทยไปกับ "นายรอบรู้". กรุงเทพฯ : สารคดี.
- บุรินทร์ พิมพ์มั่ง. 2555. “การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทัศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญญา ยอดดำเนิน-แอ็ดติงค์ และคณะ. 2552. ตำราประกอบการสอนและการวิจัย การศึกษาเชิงคุณภาพ:เทคนิคการวิจัยภาคสนาม. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2532. การจัดการการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. 2539. พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคมในการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : เอ.พี.กรราฟิคตีไซน์และการพิมพ์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปราโมทย์ จันทรเรือง. 2550. หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์. 2535. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ปวิษฐา เนียมคำ. 2558. “การพัฒนาหลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิศาล บุญผูก ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2559. จิรดา แพร่ใบศรี ผู้สัมภาษณ์. การสำรวจทางกายภาพพุทธสถาปัตยกรรมมอญ. พิพิธภัณฑ์กวางอาม่าน ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- พิศาล บุญผูก. 2550. วัดในอำเภอไทรน้อย. นนทบุรี : สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- พิศาล บุญผูก. 2553. วัดในอำเภอปากเกร็ด. นนทบุรี : สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- เพ็ชรี รุประวิเชตร์. 2546. สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประจำปีการศึกษา 1/2546. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญพิมล ลีโนทัย. 2542. “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาบริหารธุรกิจ.” คุรุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภพ เลหาไฟบุลอย. 2540. แนวการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภิญโญ สาธร. 2537. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- มจรดา เอี่ยมสุภา. 2558. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์น้อย ในจังหวัดสิงห์บุรี.” ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มนชญา สระบัว และคณะ. 2559. “การศึกษาและออกแบบชุดเสริมทักษะ เพื่อการเรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เรื่อง เอือนอีสาน.” วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 7(2) : 11-20.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2554. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. 2539. เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลออ หุดางกูร. 2521. จรรยาบรรณสำหรับพยาบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสมัย.

- เลิศ อานันท์และคณะ. 2537. **ทัศนคติใช้สื่อการสอนระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วงเดือน นาราสะจจ์. 2549. **ประวัติศาสตร์ : วิธีการและพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วสันต์ ชีวะสาธน์. 2552. **ศาสนสถานในพุทธศาสนา : แหล่งและบทบาท**. ม.ป.ท.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. 2546. **การบริหารเพื่อมุ่งอนาคต**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- วันทยา วงศศิลปกรมย. 2533. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลจากความพอใจในการได้เลือกบทเรียน.” การศึกษาคุชฎิบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วิจิตร อวกุล. 2537. **การฝึกอบรมคู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. 2542. **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : สานต่อที่ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์รี่.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2521. **พัฒนาหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2525. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2533. **การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2554. **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : อาร์ แอนด์ ปรีนท์.
- วิน เชื้อโพธิ์ทัก. 2537. **การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. 2532. **ทัศนศิลป์ศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- ศศิพัชร จำปา. 2559. “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์.” *Veridian E-Journal*. 9(2) : 1158-1171.
- สงัด อุทรานันท์. 2532. **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ. 2558. **คุณวุฒิวิชาชีพ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://tpqi-net.tpqi.go.th/home/occ/qualifications>.
- สมคิด จิระทัศนกุล และคณะ. 2550. **รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของวัดในพระพุทธศาสนาในชุมชนท้องถิ่น**. โครงการวิจัยในชุดโครงการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรือนชุมชนและนิเวศวิทยาวัฒนธรรมการอยู่อาศัยของคนไทยในภาคตะวันตก. โครงการย่อยที่ 4. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี พ.ศ.2547. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สมคิด จิระทัศนะกุล. 2554. **รู้เรื่อง วัด วิหาร โบสถ์ เจดีย์ พุทธสถาปัตยกรรมไทย**. กรุงเทพฯ : มิวเซียมเพรส.
- สมคิด บางโม. 2539. **องคการและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สมคิด บางโม. 2545. **องคการและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง และ อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. 2539. **เทคนิคการจัดฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สมสุข หินวิมาน. 2548. **ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิติศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมหมาย แจ่มกระจ่าง และ พิระพงษ์ สุดประเสริฐ. 2548. “เครือข่ายการเรียนรู้ในงานบุญ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 17(1) : 39-52.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544. **วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรช ไสยสมบัติ. 2534. “ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2552. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2548. **คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. 2559. **คู่มือการดูแลศาสนสถาน ปรับปรุง พุทธศักราช 2559 (1/4)**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.crownproperty.or.th>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554. **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549. **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537**. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554. **เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2557. **แนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. 2548. **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนา อินเทอร์เน็ต.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. 2547. “Competency: เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้.” **เพื่อการพัฒนาผลผลิต**. 9(53) : 44-51.
- สุจริต เพียรชอบ. 2548. **E Learning การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ภูพันธ์. 2546. **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่ : แสงศิลป์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

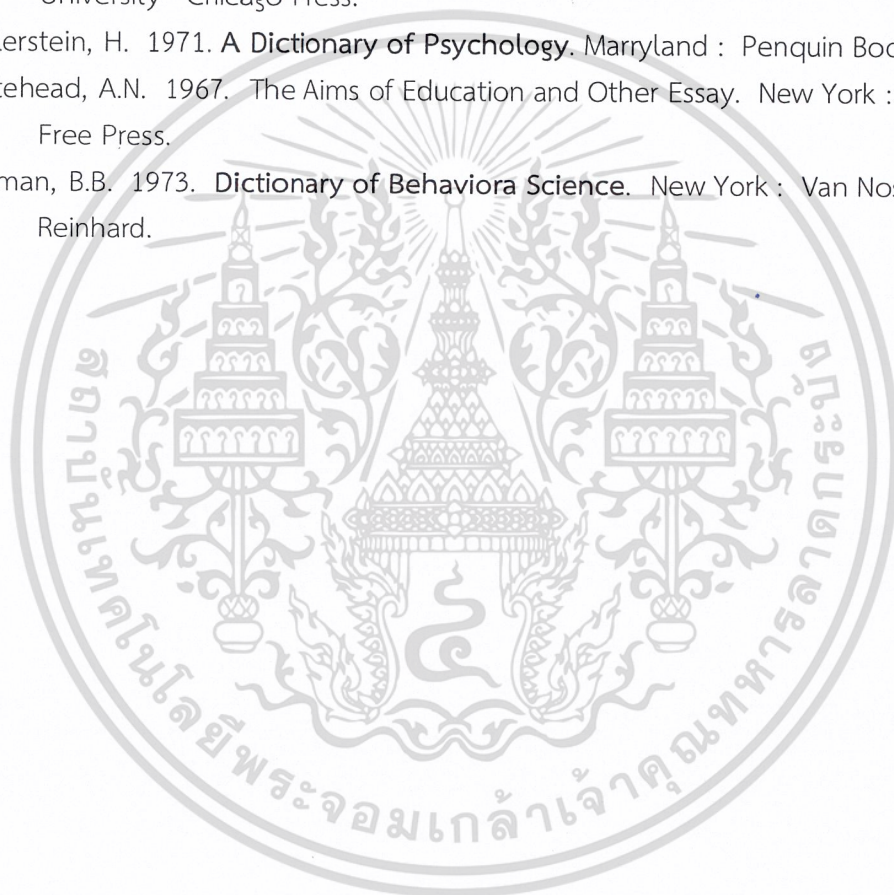
- สุพิชญา สุ่มจินดา. 2559. รัชกาลที่ 4 กับคณะสงฆ์ลังกา ในฐานะแรงบันดาลใจหลักของธรรมยุต. [Online]. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/club/art-and-culture/article_2588.
- สุภรณ์ โอเจริญ. 2519. “ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.” อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชย์ วีระจิตรเสริมชัย. 2557. การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล และการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานออกแบบสถาปัตยกรรม. นนทบุรี : สำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมกรมชลประทาน
- สุรพงษ์ มาลี. 2549. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรีย์ มีผลกิจ และ วิเชียร มีผลกิจ. 2545. พระพุทธกิจ 45 พรรษา. กรุงเทพฯ : คอมฟอร์ม
- แสงสุรีย์ ทศนพูนชัย. 2548. “การพัฒนาความสามารถในการทำงาน.” For Quality. 12 (91): 110-113.
- เสาวนีย์ ลีขาบัณฑิต. 2528. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์ ให้สัมภาษณ์. 4 มีนาคม 2562. จิรดา แพร่ใบศรี ผู้สัมภาษณ์. การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมของคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย. 2559. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา.” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 8(2): 270-284.
- อัคพงษ์ สุขมาตย์. 2560. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อัฐพร มาษา. 2543. ความพึงพอใจในงานของตำรวจสายตรวจรถจักรยานยนต์ในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัมพร ภัคดีชาติ. 2541. 8 ปี กองการศึกษาอาชีพ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์เอ็ดเวอร์ไทต์.
- อานนท์ ศักดิ์วรวิญญ์. 2547. “แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง”. จุฬาลงกรณ์วารสาร. 16(64): 57-58.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. 2548. Competency Dictionary. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อุทัย หิรัญโต. 2531. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทัยพรรณ สุดใจ. 2545. “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี”. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์. บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย และคณะ. 2558. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพยาบาลด้านภัยพิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล เป็นการวิจัยและพัฒนา.” วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ. 31(1) : 1-12.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. 2537. การวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- Applewhite, P.B. 1965. *Organizational Behavior*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Beauchamp, G. 1981. *Curriculum theory*. Itasca, Illinois : F.E.Peacock.
- Berger, P.L. and Luckman, T. 1987. *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Harmondsworth Middlesex : Penguin.
- Bloom, B.S., (Ed.). 1956. *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain*. New York : Longman.
- Boyatzis, R.E. 1982. *The Competence manager : A model for effective performance*. New York : Wile.
- Campbell, A. 1976. “Subjective measure if will-being.” *Am Psychol*. 31(1) : 117-24.
- Cronbach, L.J. 1970. *Essential of Psychological Testing*. New York : Harper Row.
- Drew, S. 1998. “Syudents’ perceptions of their learning outcomes.” *Teaching in Higher Education*. 3(2) : 197-217.
- Elson, N. 1997. “The making of educational change.” *TESOL Matters*. 6 : 3.
- Good, C.V. 1945. *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill.
- Herzberg, F. and others. 1959. *The Motivation to work*. New York : John Wiley and Sons.
- Leonard, H. C. 1973. *Teaching Social Studies in Secondary Schools: A Hand book*. New York : Macmillan Publishing.
- MacCannell, D. 1973. “Staged Authenticity: Arrangements of Social Space in Tourist Settings.” *The American Journal of Sociology*. 79(3) : 589-603.
- McClelland, D.C., A. 1975. *Competency model for human resource management specialists to be used in the delivery of the human resource management cycle*. Boston : Mcber.
- Mchaffy, G.L., Stitton, Thad and Davis, O.L., Jr. (1979). “Oral Historyin the Classroom”, How to Do it. Series 2, No. 8 Washington D.C. : National Council for the Social Studies.
- Risser, N. L. 1975. “Development of an instrument to measure patient satisfaction with nurse and nursing care in primary care settings.” *Nursing Research*, 24(1) : 45-52.
- Rolls, E. 1997. “Competence in Professional practice: Some issues and concerns.” *Educational Research*. 39(2) : 195-210.
- Saylor, Galen, J. and Alexander. W. M. 1974. *Planning Curriculum for Schools*. New York : Holt Rinehart & Winston.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Spencer, L.M. and Spencer, S.M. 1993. **Competence at work: Model for superior performance**. New York : Wiley.
- Stufflebeam, D.L. et al. 1971. **Education and Decision Making**. Illinois : Peacock Publisher Inc.
- Taba, H. 1962. **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York, NY : Harcourt Brace, & World.
- Tyler, R.W. 1949. **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago : The University of Chicago Press.
- Tyler, R.W. 1971. **Basic Principle of Curriculum and Instruction**. Chicago : The University Chicago Press.
- Wallerstein, H. 1971. **A Dictionary of Psychology**. Maryland : Penquin Book.
- Whitehead, A.N. 1967. **The Aims of Education and Other Essay**. New York : The Free Press.
- Wolman, B.B. 1973. **Dictionary of Behaviora Science**. New York : Van Nostrand Reinhard.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการประกอบการดำเนินการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0641

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

4 กรกฎาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษา

เรียน รศ.ดร.โชติมา จตุรงค์

ด้วย นางสาวจิรดา แพร่ใบศรี นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่านด้านสายการศึกษา
เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อ
นำไปเป็นข้อมูลสำหรับยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์พุทธสถาปัตยกรรม
มอญ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
เปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของชาวมอญยุคหลังกรุงศรีอยุธยา : กรณีศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชน
ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษาดังกล่าวและหวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smit Otm
(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-654-4195

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0640

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

4 กรกฎาคม 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

เรียน รศ.ดร.ไพโรจน์ สติรยากร

ด้วย นางสาวจิริดา แพร่ใบศรี นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของชาวมอญยุคหลังกรุงศรีอยุธยา : กรณีศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” โดยมี ศ.ดร.คัมพงค์ หนูบรรจง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผศ.ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ของ นางสาวจิริดา แพร่ใบศรี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศรีพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-771-4747

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0642

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

4 กรกฎาคม 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบประเมินและแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.วราภรณ์ สีนถาวร

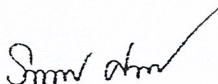
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินและแบบสอบถาม

ด้วย นางสาวจิริดา แพร่ใบศรี นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของชาวมอญยุคหลังกรุงศรีอยุธยา : กรณีศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ” โดยมี ศ.ดร.คัมพงค์ หนูบรรจง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบประเมินและแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวจิริดา แพร่ใบศรี มีความสมบูรณ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-771-4747

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งไว้ในสํานักงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว ๗๐๐๔ / ๐๕๔๓

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ สาขาวิชาศิลปประยุกต์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
๒. หลักสูตรฝึกอบรม

ด้วย นางสาวจิริดา แพร่ใบศรี นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ดุซงกีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของ
ชาวมอญยุคหลังกรุงศรีอยุธยา : กรณีศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”
โดยมี ศ.ดร.คัมพงค์ หนูบรรจง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่
๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางสาว
จิริดา แพร่ใบศรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม ทดลองสอน การทดสอบสมรรถนะ และ
การตอบแบบสอบถาม ภายในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ
โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒

โทรสาร. ๐๒-๓๒๙-๘๔๓๖

ติดต่อนักศึกษา โทร. ๐๘๑-๗๗๑-๔๗๔๗

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ชื่อ-นามสกุล	สังกัด/หน่วยงาน/ที่อยู่
ดร.พิศาล บุญผูก	เจ้าของพิพิธภัณฑ์กวานอาม่าน
ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารสนเทศ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
นายวีระโชติ ปั่นทอง	กลุ่มเครือข่ายท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี กลุ่มวัดชมภูเวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

ชื่อ-นามสกุล	สังกัด/หน่วยงาน
รศ. ดร.โชติมา จตุรวงศ์	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ. ดร.เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ. สุรสิทธิ์ แสงสุริยะ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบภายใน คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ. ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
นายเกรียงไกร ต่ายคำ	เจ้าของกิจการออกแบบตกแต่งภายในและสถาปัตยกรรม บริษัท ดีไลท์คัลเลอร์ อินทีเรีย จำกัด
นางสาววิภาวี แม้นศิริ	นักออกแบบตกแต่งภายในและสถาปัตยกรรม บริษัท ออกัส ดีไซน์
นางสาวศรุตดา เกียรติภาคภูมิ	เจ้าของกิจการออกแบบผลิตภัณฑ์ บริษัท ฟิน เมททัล อาร์ต จำกัด
นายธน โพธิ์ปฐม	นักออกแบบอิสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปาก
เกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ชื่อ-นามสกุล	สังกัด/หน่วยงาน
รศ. ดร.โชติมา จตุรวงศ์	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ. ดร.เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.ธนา อนันตอาษา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ณัฐกานต์ อุตกฤษฎ์	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.ไพโรจน์ สติรยากร	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.อรธิตา ประसार	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผศ. ดร.ปิยะ ต้นศิริ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม
2. แบบประเมินความเหมาะสมโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
3. แบบประเมินความสอดคล้องโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
4. แบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ชื่อ-นามสกุล	สังกัด/หน่วยงาน
รศ.ดร.ไพโรจน์ สติรยากร	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ณัฐกานต์ อุตกฤษัญ	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.ธนา อนันตอาชา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ. ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธุ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผศ.ดร.ทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ดร.นพเรศวร์ ธรรมศรีณยกุล	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผศ.ดร.ศศิพร ต่ายคำ	อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ผศ.ดร.วราภรณ์ สีนถาวร	อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกข้อมูลการสำรวจทางกายภาพ
2. แบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมของคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
3. แบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมมอญของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
4. แบบประเมินหลักฝึกรอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ
 - 4.1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักฝึกรอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ
 - 4.2 แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ
5. แบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
6. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
7. แบบสัมภาษณ์ประกอบการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบบันทึกข้อมูลการสำรวจทางกายภาพ

ชื่อวัดในปัจจุบัน.....
 ชื่อวัดในอดีต/ชื่อในท้องถิ่น.....
 ที่ตั้ง : ซอย..... ถนน..... ตำบล.....
 ประวัติความเป็นมา.....

ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะการวางผัง	ลักษณะสถาปัตยกรรม	ลักษณะองค์ประกอบ/การตกแต่ง
		

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล.....
 วันที่ทำการเก็บข้อมูล..... เวลา.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกข้อมูล
 (.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์
การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม
ของคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมของคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	
ชื่อ-นามสกุล.....	
ตำแหน่ง.....	
สาขาวิชา.....	
วันที่สัมภาษณ์.....	เวลา.....
สถานที่.....	

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ประสพการณ์การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม

.....

.....

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรม

.....

.....

3. แหล่งพื้นที่ศึกษาข้อมูลทางพุทธสถาปัตยกรรม/ศิลปวัฒนธรรมมอญ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
 (.....)

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรเป็นอย่างไรบ้าง ต้องสามารถทำอะไรได้บ้าง

.....

.....

.....

.....

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทางพุทธสถาปัตยกรรมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. สารการเรียนรู้/เนื้อหา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรมีอะไรบ้าง หรือควรจัดแบ่งเนื้อหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.แนวทางการจัดประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.แนวทางการจัดการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพียงพอต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรใช้ระยะเวลาเท่าใด หรือควรจัดแบ่งเนื้อหา/กิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

7. การตรวจสอบและประเมินผลสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรใช้เทคนิคและวิธีการใดที่เหมาะสม เพื่อตรวจสอบว่านักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร และกรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร สารการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล ในการประเมินขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงตามความคิดเห็นของท่าน และกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรต่อไป

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน

-1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบไม่สอดคล้องกัน

นางสาวจิรดา แพร่ใบศรี

นักศึกษาลัทธิศรัทธาธรรมดุสิต

สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี แขนงวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร					
1.1 ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร					
1.2 ความสอดคล้องกับสภาพความต้องการและความเป็นจริงที่เกิดขึ้น					
1.3 ความเป็นไปได้สมเหตุสมผล					
1.4 สามารถนำไปใช้ได้จริง					
2.จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2.1 ความชัดเจน					
2.2 ความเป็นไปได้					
2.3 ความครอบคลุมกับสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม					
2.4 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี					
3.โครงสร้างของหลักสูตร					
3.1 ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3.2 ระยะเวลาในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม					
3.3 รายละเอียดในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม					
3.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					
4.สาระการฝึกอบรม					
4.1 ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.2 ความครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม					
4.4 สาระสอดคล้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม					
5.กิจกรรมการฝึกอบรม					
5.1 ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5.2 เสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม					
5.3 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี					
5.4 ระยะเวลากับกิจกรรมการฝึกอบรมเหมาะสม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
6.สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม					
6.1 ความเหมาะสมกับกิจกรรมการฝึกอบรม					
6.2 ส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
6.3 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี					
7.การวัดและประเมินผล					
7.1 ความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด					
7.2 การวัดและประเมินตามสภาพจริง					
7.3 ความเหมาะสมของเครื่องมือ					
7.4 ความเหมาะสมของวิธีการวัดและประเมินผล					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรม
ชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
	+1	0	-1
ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร			
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
2. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร			
3. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม			
4. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
5. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อ/แหล่งเรียนรู้			
6. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล			
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร			
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม			
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
11. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล			
12. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสะท้อนสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม			
13. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการ ฝึกอบรม			
โครงสร้างของหลักสูตร			
14. โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม			
15. โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
16. โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
17. โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล			
สาระการฝึกอบรม			
18. สาระการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรม			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
	+1	0	-1
19. สารระการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
20. สารระการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล			
กิจกรรมการฝึกอบรม			
21. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
22. กิจกรรมการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล			
23. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม			
สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม			
24. สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			
25. แหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบทดสอบสมรรถนะสำหรับใช้ประเมินก่อนและหลังการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน

ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะ เป็นแบบปฏิบัติ จำนวน 6 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคแบบองค์รวม (Holistic Rubric Scoring) ดังนี้

ระดับ 4 หมายถึง สามารถทำได้ครบทุกส่วน/ข้อ

ระดับ 3 หมายถึง สามารถทำได้ 3 ใน 4 ส่วน/ข้อ

ระดับ 2 หมายถึง สามารถทำได้ 2 ใน 4 ส่วน/ข้อ

ระดับ 1 หมายถึง สามารถทำได้ 1 ใน 4 ส่วน/ข้อ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

นางสาวจิรดา แพร่ใบศรี

นักศึกษาลัทธิสุทธครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต

สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี แขนงวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 1 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อคำถามแล้วพิจารณาคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X เพียงคำตอบเดียว

1. ชาวมอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยเพราะสาเหตุใดเป็นหลัก
 - ก. การล่มสลายทางเศรษฐกิจ
 - ข. การแพ้สงครามระหว่างไทยและมอญ
 - ค. ความอดอยากจากภัยธรรมชาติ
 - ง. การถูกเข้ายึดครองและควบคุมจากพม่า
2. ยุคสมัยใดที่มีจำนวนการอพยพของชาวมอญเข้าสู่อาณาจักรไทยมากที่สุด
 - ก. สุโขทัย
 - ข. กรุงศรีอยุธยา
 - ค. กรุงธนบุรี
 - ง. กรุงรัตนโกสินทร์
3. ข้อใดถูกต้องที่สุดของฐานที่ชาวมอญที่อพยพเข้ามาในอาณาจักรไทย
 - ก. เพลยสงครามที่ถูกเกณฑ์เข้าระบบไพร่
 - ข. คนพลัดถิ่นที่ทุกคนได้รับบรรดาศักดิ์
 - ค. คนพลัดถิ่นที่ถูกกักบริเวณ
 - ง. เพลยสงครามที่ถูกกักขัง
4. ด้านขนอนปากเกร็ดมีความสำคัญอย่างไรในสมัยกรุงศรีอยุธยา
 - ก. บทบาทในการตรวจเรือและผู้คนเพื่อความมั่นคง
 - ข. บทบาทในการจัดเก็บภาษี
 - ค. บทบาทของศูนย์กลางการค้า
 - ง. บทบาทในการรักษาความมั่นคงและการคลัง
5. เหตุใดด้านขนอนปากเกร็ดจึงถูกทิ้งร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา
 - ก. จากภัยสงคราม
 - ข. จากการย้ายที่ตั้งด่าน
 - ค. จากการขาดคลองใหม่
 - ง. จากการย้ายเมืองหลวง
6. ข้อใดคือพัฒนาการของวัดร้างเดิมที่ถูกต้อง
 - ก. วัดที่ถูกทิ้งร้างแล้วมีการรื้อสร้างใหม่ทั้งหมด
 - ข. วัดที่ถูกทิ้งร้างแล้วมีการเข้ามาใช้งาน
 - ค. วัดที่ถูกทิ้งร้างแล้วมีการเข้ามาบูรณะใช้งาน และอาจมีการสร้างเพิ่มเติม
7. ข้อใดไม่จัดเป็นสถาปัตยกรรมแบบใช้ชั่วคราว
 - ก. โบสถ์แพลอยน้ำ
 - ข. สำนักสงฆ์
 - ค. ปราสาทเขาคพ
 - ง. เจดีย์บนฐานเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. พุทธสถาปัตยกรรมแบบมอญหมายถึงข้อใด
 - ก. สร้างขึ้นจากชาวมอญเท่านั้น
 - ข. สร้างขึ้นจากชาวมอญและชาวไทย
 - ค. บูรณะโดยชาวมอญเท่านั้น
 - ง. บูรณะโดยชาวมอญและชาวไทย
9. พุทธสถาปัตยกรรมแบบประเพณีนิยมหมายถึงข้อใด
 - ก. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างไทย
 - ข. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างมอญ
 - ค. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างมอญและไทย
 - ง. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างไทยและจีน
10. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของพุทธสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม
 - ก. รูปแบบไทยผสมจีน
 - ข. รูปแบบไทยผสมตะวันตก
 - ค. รูปแบบไทยผสมมอญ
 - ง. ไม่มีข้อใดถูก
11. รูปแบบเจดีย์ข้อใดไม่สอดคล้องกับแบบประเพณีนิยม
 - ก. แบบเหลี่ยมย่อมุม
 - ข. แบบกลม
 - ค. แบบปราสาท
 - ง. แบบฐานเรือ
12. วัดกลางเกร็ดมีลักษณะการวางผังแบบใด
 - ก. แบบแนวแกนเดียว
 - ข. แบบแนวแกนแกนคู่
 - ค. แบบแนวแกนฉาก
 - ง. แบบแนวขนาน 3 แกน
13. ควรเลือกนำชมอุโบสถของวัดใด ที่มีรูปแบบผสมผสานระหว่างแบบประเพณีนิยมและแบบพระราชนิยม
 - ก. วัดกุฎี
 - ข. วัดเกาะพญาเจ่ง
 - ค. วัดปรมัยยิกาวาส
 - ง. วัดเชิงท่า
14. ควรเลือกศึกษาวัดใดที่มีปรากฏเจดีย์ที่สร้างโดยชาวมอญและเจดีย์ที่สร้างโดยชนชั้นนำชาวไทย
 - ก. วัดกุฎี
 - ข. วัดเกาะพญาเจ่ง
 - ค. วัดปรมัยยิกาวาส
 - ง. วัดเชิงท่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

15. ข้อใดคือรูปแบบของเจดีย์ที่มีลักษณะเป็นฐานเหลี่ยมยอดเป็นชั้นคล้ายฝักข้าวโพด
 - ก. แบบเหลี่ยมย่อมุม
 - ข. แบบกลม
 - ค. แบบปราสาท
 - ง. แบบฐานเรือ
16. ควรเลือกเจดีย์ของวัดใดเป็นต้นแบบวาดภาพเจดีย์แบบเหลี่ยมย่อมุม
 - ก. วัดปรมัยยิกาวาส
 - ข. วัดฉิมพลีสุทธาวาส
 - ค. วัดเกาะพญาเจ็ง
 - ง. วัดเสาชิงช้า
17. ควรเลือกใช้ภาพใดมาเป็นภาพต้นแบบซ่อมแซมที่หน้าบันอุโบสถวัดปรมัยยิกาวาส
 - ก. เครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - ข. พระราชลัญจกรพระมงกุฎ
 - ค. พระนารายณ์ทรงช้างเอราวัณ
 - ง. พระราชรถ
18. ควรเลือกวัดใดเพื่อศึกษารูปแบบศิลปะในยุคอาณาจักรอมตะวันตก
 - ก. วัดกุฎี
 - ข. วัดเกาะพญาเจ็ง
 - ค. วัดปรมัยยิกาวาส
 - ง. วัดเชิงท่า
19. ควรเลือกใช้ลายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไปใช้ตกแต่งส่วนใด
 - ก. บานประตู
 - ข. เพดาน
 - ค. กำแพง
 - ง. หน้าบัน
20. ควรเลือกใช้ข้อใดเพื่อแสดงออกถึงความ “ศิวิไลซ์”
 - ก. การใช้ตราสัญลักษณ์ประจำตัว
 - ข. การใช้สัญลักษณ์แบบสมมติเทพ
 - ค. การเขียนภาพเทวดาชุมนุม
 - ง. การเขียนภาพทหารต่างชาติ

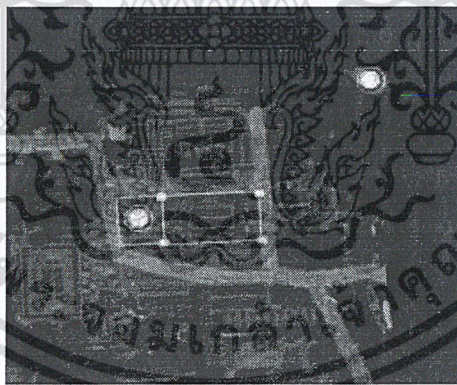
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะ

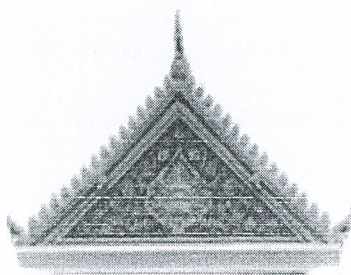
คำชี้แจง ให้นักศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งลงในกระดาษและวัสดุที่เตรียมให้ โดยใช้เวลา 60 นาที

1. จงเปิดแผนที่ออนไลน์ (Google Map) แล้วระบุที่ตั้งของวัดมอญตามรายชื่อที่กำหนดให้ลงในแผนที่ชุมชนปากเกร็ด ได้แก่ วัดกุฎี วัดเกาะพญาเจ่ง วัดบางพูดใน วัดสนามเหนือ วัดปรมัยยิกาวาส วัดไผ่ล้อม วัดเสาธงทอง วัดบางจาก วัดป่าเลไลยก์ วัดฉิมพลีสฤทธาวาส วัดกลางเกร็ด

2. จงเขียนภาพร่างลักษณะการวางผังของอุโบสถและเจดีย์ในชุมชนปากเกร็ดที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 5

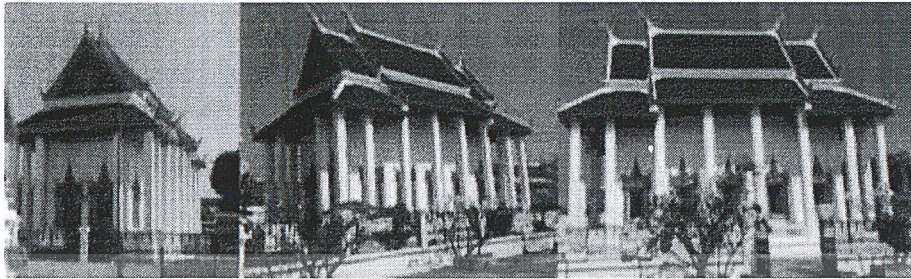

3. จงเขียนภาพร่างทัศนียภาพของหน้าบันแบบพระราชนิยม ในชุมชนปากเกร็ดที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 5

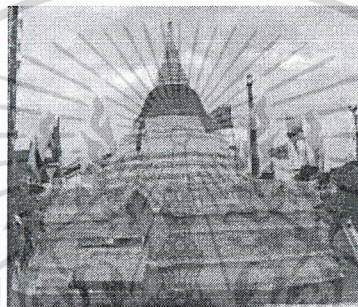

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. จงเขียนภาพร่างแปลน และภาพด้านหน้าของอุโบสถในชุมชนปากเกร็ดที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5

5. จงเขียนภาพร่างแปลน และภาพด้านหน้าของเจดีย์ในชุมชนปากเกร็ดที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5

6. จงเลือกภาพด้านอุโบสถและเจดีย์ที่บูรณะและสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อประกอบเป็นหุ่นจำลองสามมิติ แล้วนำมาจัดวางให้ตรงตามลักษณะของผังวัดลงในกระดาษที่เตรียมให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์การประเมิน

ข้อที่	เกณฑ์การประเมิน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1	เปิดแผนที่แล้วสามารถระบุถูกต้อง	เปิดแผนที่แล้วสามารถระบุถูกต้อง 10- 12 แห่ง	เปิดแผนที่แล้วสามารถระบุถูกต้อง 7-9 แห่ง จาก 12 แห่ง	เปิดแผนที่แล้วสามารถระบุถูกต้อง 4-6 แห่ง จาก 12 แห่ง	เปิดแผนที่แล้วสามารถระบุถูกต้อง 1-3 แห่ง จาก 12
2	1.เขียนภาพร่างได้สัดส่วน 2.เขียนภาพร่างเส้นคมชัด 3.แสดงสัญลักษณ์ในแผนผัง 4.แสดงคำอธิบายสัญลักษณ์ในแผนผัง	สามารถทำได้ครบ 4 ข้อ	สามารถทำได้ 3 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 2 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 1 ใน 4 ข้อ
3	1.เขียนภาพร่างได้สัดส่วน 2.เขียนภาพร่างเส้นคมชัด 3.เขียนภาพร่างแสดงมิติ 4.ลงสี	สามารถทำได้ครบ 4 ข้อ	สามารถทำได้ 3 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 2 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 1 ใน 4 ข้อ
4-5	1.เขียนภาพแปลนและภาพด้านหน้าครบถ้วน 2.เขียนภาพร่างได้สัดส่วน 3.เขียนภาพร่างเส้นคมชัด 4.ลงสี	สามารถทำได้ครบ 4 ข้อ	สามารถทำได้ 3 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 2 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 1 ใน 4 ข้อ
6	1.เลือกภาพอโบสถและเจดีย์ได้ถูกต้อง 2.ประกอบเป็นหุ่นจำลองสามมิติอโบสถและเจดีย์ได้ครบถ้วน 3.จัดวางตรงตามลักษณะของผังวัด 4.ลงสี	สามารถทำได้ครบ 4 ข้อ	สามารถทำได้ 3 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 2 ใน 4 ข้อ	สามารถทำได้ 1 ใน 4 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาคำตอบ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วย
3	คะแนน	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายการแสดงความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
1.ความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ดช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ไทยมากขึ้น					
2.รู้สึกเสียดายสถาปัตยกรรมบางแห่งที่ถูกปล่อยให้ร้างขาดการดูแลรักษา					
3.อยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น					
4.รู้สึกอยากนำรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก					
5.ความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมมอญช่วยให้รู้สึกอยากย้อนอดีตกลับไปเห็นสภาพที่สมบูรณ์					
6.พุทธสถาปัตยกรรมมอญมีรูปแบบที่น่าสนใจต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ					
7.ภาพจิตรกรรมภายในวัดช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบ					
8.รู้สึกอยากที่จะนำรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในงานออกแบบร่วมสมัย					
9.ถ้าเลือกได้ จะไม่เลือกใช้รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญไปใช้ในการออกแบบ					
10.รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ที่น่าศึกษาเพิ่มเติม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองลงในช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม					
1.1 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม					
1.2 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับความต้องการ					
1.3 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีความยากง่ายเหมาะสม					
1.4 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีคุณค่าและเป็นประโยชน์					
2.ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม					
2.1 การจัดเรียงลำดับกิจกรรมฝึกอบรม					
2.2 เทคนิคการนำเสนอและการบรรยายของวิทยากร					
2.3 การเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมซักถาม					
2.4 กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
2.5 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
3.ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม					
3.1 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมมีความน่าสนใจ					
3.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมช่วยให้มีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น					
3.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม					
4.ด้านการวัดและประเมินผล					
4.1 การวัดและประเมินผลมีหลายวิธี					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4.2 การวัดและประเมินผลมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน					
4.3 การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง					
5.ด้านการนำไปใช้ประโยชน์					
5.1 ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
5.2 ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
5.3 สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการนำพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในการออกแบบ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็น	แผนการจัด ฝึกอบรมหน่วยที่ 1	แผนการจัด ฝึกอบรมหน่วยที่ 2	แผนการจัด ฝึกอบรมหน่วยที่ 3
ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม			
1. เนื้อหาตรงกับจุดมุ่งหมาย การฝึกอบรม			
2. เนื้อหาตรงกับความ ต้องการ			
3. เนื้อหามีความยากง่าย เหมาะสม			
4. เนื้อหามีคุณค่าและเป็น ประโยชน์			
ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม			
1. การจัดเรียงลำดับกิจกรรม ฝึกอบรม			
2. เทคนิคการนำเสนอและ การบรรยายของวิทยากร			
3. การเปิดโอกาสให้นักศึกษา ที่เข้ารับการฝึกอบรมซักถาม			
4. กิจกรรมการฝึกอบรมมี ความเหมาะสม			
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรม มีความเหมาะสม			
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม			
1. สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการ ฝึกอบรมมีความน่าสนใจ			
2. สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการ ฝึกอบรมช่วยให้มีความเข้าใจ ได้ง่ายขึ้น			
3. สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการ ฝึกอบรมสอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรม			
ด้านการวัดและประเมินผล			
1. การวัดและประเมินผลมี หลายวิธี			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความคิดเห็น	แผนการจัด ฝึกอบรมหน่วยที่ 1	แผนการจัด ฝึกอบรมหน่วยที่ 2	แผนการจัด ฝึกอบรมหน่วยที่ 3
2. การวัดและประเมินผลมี เกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน			
3. การวัดและประเมินผล อย่างต่อเนื่อง			
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์			
1. ความรู้ที่ได้รับจากการ ฝึกอบรมสามารถนำไปปรับ ใช้ในการเรียนรายวิชาอื่น และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง			
2. ทักษะที่ได้รับจากการ ฝึกอบรมสามารถนำไปปรับ ใช้ในการเรียนรายวิชาอื่น และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง			
3. สิ่งที่ได้รับจากการ ฝึกอบรมช่วยให้เกิดทัศนคติที่ ดีต่อการนำพุทธ สถาปัตยกรรมไปใช้ในการ ออกแบบ			

วันที่ทำการเก็บข้อมูล.....เวลา.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกข้อมูล
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

โดย

นางสาวจิริดา แพร่ใบศรี

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต

สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

(วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร.....	2
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	3
โครงสร้างของหลักสูตร	4
กิจกรรมการฝึกอบรม.....	5
สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม.....	6
การวัดและประเมินผล.....	6
แผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1.....	7
บันทึกผลหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 1.....	26
แผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 2.....	30
บันทึกผลหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 2.....	56
แผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 3.....	61
บันทึกผลหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 3.....	87
ภาคผนวก.....	90
ผลคะแนนการทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม.....	91
แผนดำเนินการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	94
แนวทางการประเมินสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม.....	97
แนวทางการวัดและประเมินผล.....	98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

“พุทธสถาปัตยกรรม” ภายในวัดถือเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมซึ่งรวมไว้ทั้งงานสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม ที่มีคุณค่าและความงามจากเนื้อหา รูปแบบ และองค์ประกอบการ ตกแต่งที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นพื้นที่ แสดงออกทางประเพณีและวัฒนธรรมของชาวพุทธในท้องถิ่น โดยที่ชาตินั้นประกอบด้วยผู้คน หลายกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็น ลาว มอญ จีน แขก ที่อาศัยอยู่ร่วมกันจนเกิดการผสมผสานกันทั้งใน ด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และงานศิลปกรรมต่างๆ อย่างกลมกลืนและหลอมรวมเป็นเอกลักษณ์ของ ชาตินี้ในปัจจุบัน จึงอาจกล่าวได้ว่าพุทธสถาปัตยกรรมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงลักษณะ เฉพาะที่สำคัญของท้องถิ่น ซึ่งมีคุณค่าทางศิลปะและประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ ที่ เกี่ยวกับความเป็นมาของแต่ละยุคสมัย

อย่างไรก็ตามพุทธสถาปัตยกรรมแม้จะเป็นมรดกที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะที่สำคัญของ ท้องถิ่น แต่สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่มีการแปรเปลี่ยนได้ ดังที่ปรากฏให้เห็นได้จากพุทธสถาปัตยกรรมของ ชาวมอญในชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เก่าแก่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ภายใต้บริบทของไทย โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงสมัยหลังกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้เกิดการปรับเปลี่ยนลักษณะ เฉพาะที่สำคัญของชาวมอญขึ้น

ปัจจุบันพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ตลอดจนโบราณสถานและแหล่งสำคัญทางประวัติศาสตร์บาง แห่งในชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ถูกทอดทิ้งให้ทรุดโทรมหรือถูกทำลายลง ซึ่งคาดว่าในอนาคต สถาปัตยกรรมเหล่านี้จะไม่ได้รับความสนใจจากคนรุ่นหลัง และอาจสูญหายไปจากหน้าประวัติศาสตร์ ของเมืองนนทบุรีได้ ประกอบกับข้อมูลเกี่ยวกับศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ของชาวมอญในท้องถิ่น อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรีที่มีอยู่ในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นเพียงรายงานการ ศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่ม หรือเป็นเพียงแค่การสอดแทรกในการเรียนการสอนเพียงบางส่วนเท่านั้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การทำงานร่วมมือ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานของภาครัฐระดับจังหวัดเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ของจังหวัด นนทบุรี โดยมีคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่มีการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาต่างๆที่ต้อง เกี่ยวข้องกับลักษณะศิลปะในงานสถาปัตยกรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ในการออกแบบ ได้แก่ สาขาวิชา สถาปัตยกรรม สาขาวิชาออกแบบภายใน และสาขาวิชาศิลปประยุกต์และออกแบบผลิตภัณฑ์ หากแต่ในหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนกลับพบว่า การจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมที่ เกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมของชาวมอญในท้องถิ่นนั้น ต้องใช้วิธีการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองจาก แหล่งข้อมูลที่กระจัดกระจายทั้งในรูปแบบเอกสารและทางสื่อออนไลน์ ที่ซึ่งเป็นผลให้นักศึกษาไม่ สามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งและถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลในท้องถิ่นที่ได้รับ ตลอดจนไม่ได้รับการฝึกหัดที่ ในปัจจุบันกระแสการนิยมท้องถิ่นพุ่งสูงเพิ่มขึ้น มีการกระตุ้นให้มีการฟื้นฟูทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างจริงจังทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน โดยการนำลักษณะเฉพาะถิ่นมาใช้ในการพัฒนาทั้งในด้าน การท่องเที่ยว การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าหรือการออกแบบอาคารสถานที่ต่างๆ ซึ่งการค้นหาลักษณะที่ แสดงออกทางเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเพื่อนำมาสร้างสรรค์ในงานออกแบบลักษณะต่างๆ ให้กับชุมชนจึง เป็นสิ่งจำเป็น

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสความนิยมท้องถิ่นและการทำความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิง พื้นที่ดังที่กล่าวข้างต้น การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมของกลุ่มคนท้องถิ่น ที่ ซึ่งเป็นเรื่องราวเฉพาะที่ไม่มีปรากฏในหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับบุคลากรของสถาบันการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักศึกษาที่มีโอกาสจะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เชิงพื้นที่ในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรม ให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะในงานสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ภายใต้บริบทแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และ การเมืองในช่วงเวลาหนึ่ง ตลอดจนสมรรถนะดังกล่าวสามารถไปปรับใช้กับงานศิลปกรรมชนิดต่างๆ ใน บริบทอื่นได้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาที่เข้าฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญที่ปรากฏในท้องถิ่น
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญผ่านออกเป็น ผลงาน
3. เพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ดีในคุณค่าและความสำคัญของพุทธสถาปัตยกรรมมอญใน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม

โครงสร้างของหลักสูตร

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถนำมากำหนดเป็นหน่วยการฝึกอบรม เนื้อหา เวลา และจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้

แผนการฝึกอบรมหน่วยที่	เนื้อหา/ใบความรู้	เวลา (ชั่วโมง)	จุดประสงค์การเรียนรู้
1.ความเป็นมาของชาวมอญ	1.1 การอพยพเข้าสู่ ชุมชนปากเกร็ด	1	1.อธิบายภูมิหลังของชาวมอญ ในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง(K) 2.ระบุช่วงเวลาในการอพยพ และตั้งถิ่นฐานของชาวมอญใน ชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้องและ ครบถ้วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการฝึกอบรมหน่วยที่	เนื้อหา/ใบความรู้	เวลา (ชั่วโมง)	จุดประสงค์การเรียนรู้
			3.เขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลา การอพยพและการตั้งถิ่นฐาน ของชาวมอญได้ถูกต้องและ เข้าใจง่าย
	1.2 การตั้งถิ่นฐาน ในชุมชนปากเกร็ด	1	4.แสดงความคิดเห็นที่มีต่อ ความสำคัญของชุมชนมอญใน ปากเกร็ดได้
2.วัดมอญในชุมชนปากเกร็ด	2.1 ความเป็นมา ของ วัดมอญ ใน ชุมชนปากเกร็ด	1.5	1.อธิบายความเป็นมาของวัด มอญในชุมชนปากเกร็ดได้ ถูกต้อง 2. ระบุที่ตั้งของวัดมอญใน ชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง
	2.2 พัฒนาการพุทธ สถาปัตยกรรมมอญ ในชุมชนปากเกร็ด	4.5	3.ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง 4.แสดงความคิดเห็นที่มีต่อ คุณค่าของพุทธสถาปัตยกรรม ในท้องถิ่น และนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ผลงานของตนได้
3. การเปลี่ยนแปลงพุทธ สถาปัตยกรรมมอญในชุมชน ปากเกร็ด	3.1 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพุทธ สถาปัตยกรรมมอญ ในชุมชนปากเกร็ด	12.5	1.จำแนกรูปแบบพุทธ สถาปัตยกรรมมอญในชุมชน ปากเกร็ดที่มีการเปลี่ยนแปลง ได้ 2.ร่างภาพพุทธสถาปัตยกรรม มอญในชุมชนปากเกร็ดได้ 3.ทำหุ่นจำลองพุทธ สถาปัตยกรรมมอญได้
	3.2 อิทธิพลที่มีผล ต่อการเปลี่ยนแปลง พุทธสถาปัตยกรรม	3.5	4.อธิบายสภาพบริบทใน สังคมไทยช่วงหลังสมัยกรุงศรี ออยุธยาที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธ สถาปัตยกรรมมอญได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมการฝึกอบรม

กิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ทศสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในครั้งนี้นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมที่เน้นให้นักศึกษารู้และเข้าใจถึงพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น โดยในการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้นักศึกษาเกิดความกระหายใคร่รู้ สร้างจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ มีการกระตุ้นความสนใจโดยการใช้สื่อการเรียนที่หลากหลาย การทำกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ความรู้ใหม่ และสร้างสมาธิให้นักศึกษาจดจ่อต่อการฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

เป็นการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมโดยใช้เนื้อหาจากผลการศึกษาศึกษาพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ช่วงหลังสมัยกรุงศรีอยุธยา เอกสาร ภาพถ่าย อินเตอร์เน็ต และการลงพื้นที่จริงในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเนื้อหาและประสบการณ์ในแต่ละแผนการฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปความรู้

เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ใหม่ แล้วร่วมกันสรุปเป็นความคิดรวบยอด มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เพื่อให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของความรู้ พร้อมกับชี้แนะให้นักศึกษาได้เห็นความสำคัญต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องและการทำงานในอนาคต

สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม

สื่อการเรียนรู้อันใช้ในการดำเนินกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

- 1.สื่อการเรียนรู้อันได้แก่ คู่มือการฝึกอบรม สไลด์ประกอบการบรรยาย วิดีทัศน์ ใบความรู้ แผนที่ตั้งวัดในอำเภอปากเกร็ด
- 2.เครื่องมือ ได้แก่ คอมพิวเตอร์พกพาและเครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์ โทรศัพท์มือถือที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตามความเหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
- 3.แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ วัดมอญในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีแนวทางการวัดและประเมินผล โดยมุ่งเน้นการประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น การวัดและประเมินผลก่อนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และหลังการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

- 1.การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เป็นการวัดความรู้ความสามารถของนักศึกษาระหว่างการจัดกิจกรรมด้วยแบบฝึกหัดตามใบงานที่สร้างขึ้น

2.การวัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

การวัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เป็นการวัดความรู้ความสามารถของนักศึกษาที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้น และแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1	
เรื่อง ความเป็นมาของชาวมอญ	เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ภูมิหลังของชาวมอญก่อนที่จะอพยพเข้าสู่เมืองไทยถึง 9 ครั้ง ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สาเหตุของการอพยพที่ต้องต่อสู้กับพม่ามาโดยตลอด โดยการอพยพเข้าไทยนั้นมาในฐานะผู้อพยพและเชลยสงคราม ที่ถูกกำหนดที่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่ว จังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะชุมชนปากเกร็ด เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีชาวมอญอาศัยอยู่หนาแน่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญจากการเป็นด่านภาษีและตรวจตราผู้ที่ผ่านมา โดยชาวมอญถูกกำหนดให้มาตั้งถิ่นฐานบริเวณดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่แทนกลุ่มคนที่เคยอยู่แล้วทิ้งร้างไปในสมัยกรุงศรีอยุธยา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายภูมิหลังของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง
2. ระบุช่วงเวลาในการอพยพและตั้งถิ่นฐานของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ครบถ้วนและถูกต้อง
3. เขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลาการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย
4. แสดงความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้

เนื้อหา

1. การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
2. การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด

กิจกรรมการฝึกอบรม

ขั้นนำ

1. ผู้สอนชี้แจงนักศึกษาให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม แนะนำวิธีดำเนินการฝึกอบรม
2. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมก่อนการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมมอญชุมชนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. ชี้แจงจุดประสงค์ของการเรียนรู้และกิจกรรมการฝึกอบรมในแผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด ผู้สอนบรรยายเนื้อหา
2. แจกใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด จากนั้นให้นักศึกษาตอบคำถามในใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
3. เมื่อนักศึกษาทำใบงานเสร็จเรียบร้อย ผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาอธิบายคำตอบในใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
4. แจกใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด ผู้สอนบรรยายเนื้อหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. แจกใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด ให้นักศึกษาจับคู่แล้วปฏิบัติตามใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด โดยอนุญาตให้สืบค้นรูปภาพที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

6. เมื่อนักศึกษาปฏิบัติตามใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มอธิบายผลงานจากใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

7. แจกใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด จากนั้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด

8. เมื่อนักศึกษาทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด

ขั้นสรุป

1. นักศึกษาร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในแผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 อย่างสั้นๆ โดยมีผู้สอนคอยแนะนำ

2. นักศึกษาสรุปความรู้ที่ได้จากการบรรยาย โดยผู้สอนทำการสุ่มนักศึกษาออกมานำเสนอความรู้ที่ได้รับ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
2. สไลด์ประกอบการบรรยาย
 - 2.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
 - 2.2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด
3. ใบงาน
 - 3.1 ใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
 - 3.2 ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
 - 3.3 ใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด
4. ใบความรู้
 - 4.1 ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด
 - 4.2 ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด
5. วิดีทัศน์ เรื่อง การอพยพของชาวมอญ

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การฝึกอบรม	Knowledg	Skills	Artribute	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายภูมิหลังของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ถูกต้อง	✓			แบบประเมินความรู้ใบงานที่ 1.1	ประเมินความรู้จากการตรวจใบงานที่ 1.1	คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. ระบุช่วงเวลาในการอพยพและตั้งถิ่นฐานของ	✓					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมายและไม่ควรกระทำ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุดประสงค์การฝึกอบรม	Knowledge	Skills	Attribute	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด	เกณฑ์การประเมิน
ชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดได้ครบถ้วนและถูกต้อง						
3. เขียนแผนภาพลำดับช่วงเวลาการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย		✓		แบบประเมินผลงานใบงานที่ 1.2	ประเมินผลงานใบงานที่ 1.2	คะแนนไม่น้อยกว่า 2 คะแนน
4. แสดงความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของชุมชนมอญในปากเกร็ดได้			✓	แบบประเมินความคิดเห็นใบงานที่ 1.3	ประเมินความคิดเห็นใบงานที่ 1.3	คะแนนไม่น้อยกว่า 1 คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบความรู้ที่ 1.1
เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

ความเป็นมาของชาวมอญ

มอญเป็นชนชาติเก่าแก่ มีอารยธรรมรุ่งเรืองมากชนชาติหนึ่ง จากพงศาวดารพม่ากล่าวว่า “มอญเป็นชนชาติแรกที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพม่ามาเป็นเวลาหลายศตวรรษก่อนคริสตกาล โดยเป็นเจ้าของอาณาจักรทางตอนใต้ของพม่า ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งอารยธรรมที่ต่อเนื่องกันมาถึง 3 อาณาจักร ได้แก่ สะเทิม เมาะตะมะ และหงสาวดี ตลอดระยะเวลาของการก่อตั้งอาณาจักรนั้น ชาวมอญต้องต่อสู้กับพม่ามาโดยตลอด สาเหตุที่สำคัญคือการตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของพม่า ถูกบีบคั้นทางการเมือง ความเดือดร้อนจากการถูกกดขี่เกณฑ์แรงงานไปใช้ในการก่อสร้าง ทำการเกษตรรวบรวมเสบียงอาหารให้กองทัพพม่าก่อนการยกทัพเข้าทำสงครามกับชาติต่างๆ มากกว่าจะเป็นความเดือดร้อนจากรื่องการทำมาหากิน ดังนั้นจึงทำให้ชาวมอญต้องอพยพไปตั้งถิ่นฐานยังดินแดนอื่น โดยเฉพาะการอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่ของมอญและไทยต่อเนื่องกัน สภาพภูมิอากาศคล้ายกัน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีอาหารการกิน วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีก็เหมือนกัน ที่สำคัญคือนับถือศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน จึงสามารถปรับตัวได้ง่ายเมื่อเข้ามาอยู่ในไทย ประกอบกับไทยมีความรู้สึกเป็นมิตร ไม่มีนโยบายกีดกันชาวมอญ รวมทั้งพระมหากษัตริย์ไทยยินดีต้อนรับชาวมอญให้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเสมอ ชาวมอญเหล่านี้ทราบดีว่ามอญที่ได้อพยพเข้ามาก่อนหน้านี้ล้วนได้รับการปฏิบัติอย่างดี หลายคนได้รับราชการเป็นขุนนางระดับสูง

การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

จากหลักฐานการอพยพครั้งสำคัญของชาวมอญมายังอาณาจักรไทย ที่ทางการไทยบันทึกไว้มีจำนวน 9 ครั้ง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. สมัยกรุงศรีอยุธยา จำนวน 6 ครั้ง

1) การอพยพครั้งที่ 1 (สมัยสมเด็จพระชัยราชาธิราช พ.ศ. 2082) ถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานแถบชานพระนครกรุงศรีอยุธยา

2) การอพยพครั้งที่ 2 (สมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา พ.ศ. 2127) ถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านใหม่มะขามหย่อง บางลี่ บางขาม ปากน้ำประสบ บ้านบางเพลิง บ้านไร่ ป่าฝ้าย บ้านขมิ้นใกล้พระอารามวัดขุนแสนใกล้พระราชวัง ตำบลหัวแหลมใกล้วัดนก วัดคางคาวใกล้วัดสบสวรรค์

3) การอพยพครั้งที่ 3 (สมัยสมเด็จพระนเรศวร พ.ศ. 2136) ไม่ปรากฏหลักฐานว่าถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณใด แต่คาดว่าให้อยู่แถบชานเมืองร่วมกับพวกที่อพยพเข้ามาก่อนหน้านี้

4) การอพยพครั้งที่ 4 (สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง พ.ศ. 2175) ไม่ปรากฏหลักฐานว่าถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณใด แต่คาดว่าให้อยู่แถบชานเมืองร่วมกับพวกที่อพยพเข้ามาก่อนหน้านี้

5) การอพยพครั้งที่ 5 (สมัยสมเด็จพระนารายณ์ พ.ศ. 2203) ถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านสามโคก ปลายเขตแดนกรุงศรีอยุธยาต่อกับเมืองนนทบุรี บางส่วนอยู่ที่วัดตองปุและแถวริมคลองคูจามซานพระนคร

6) การอพยพครั้งที่ 6 (สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พ.ศ. 2290) ไม่ปรากฏหลักฐานว่าถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณใด แต่คาดว่าให้อยู่แถบชานเมืองร่วมกับพวกที่อพยพเข้ามาก่อนหน้านี้

ทั้งนี้ มอญที่อพยพเข้ามาสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนใหญ่จะได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในกรุงศรีอยุธยา แถบชานพระนครหรือบริเวณใกล้เคียงที่ไม่ห่างจากกรุงศรีอยุธยามากนัก เช่น ปลายเขตแดนต่อกับจังหวัดปทุมธานี กระทั่งหลังจากมอญตกอยู่ใต้อำนาจพม่าตั้งแต่ปี 2300 ได้เกิดภาวะกีดกันทางการเมืองมาโดยตลอด ชาวมอญจึงหลบหนีพม่าจากการถูกทารุณกรรมและการถูกกีดกันทางการเมืองอพยพเข้าสู่ไทยในสมัยกรุงธนบุรีและต่อเนื่องมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ระหว่างปี 2317-2367

2. สมัยกรุงธนบุรี จำนวน 1 ครั้ง

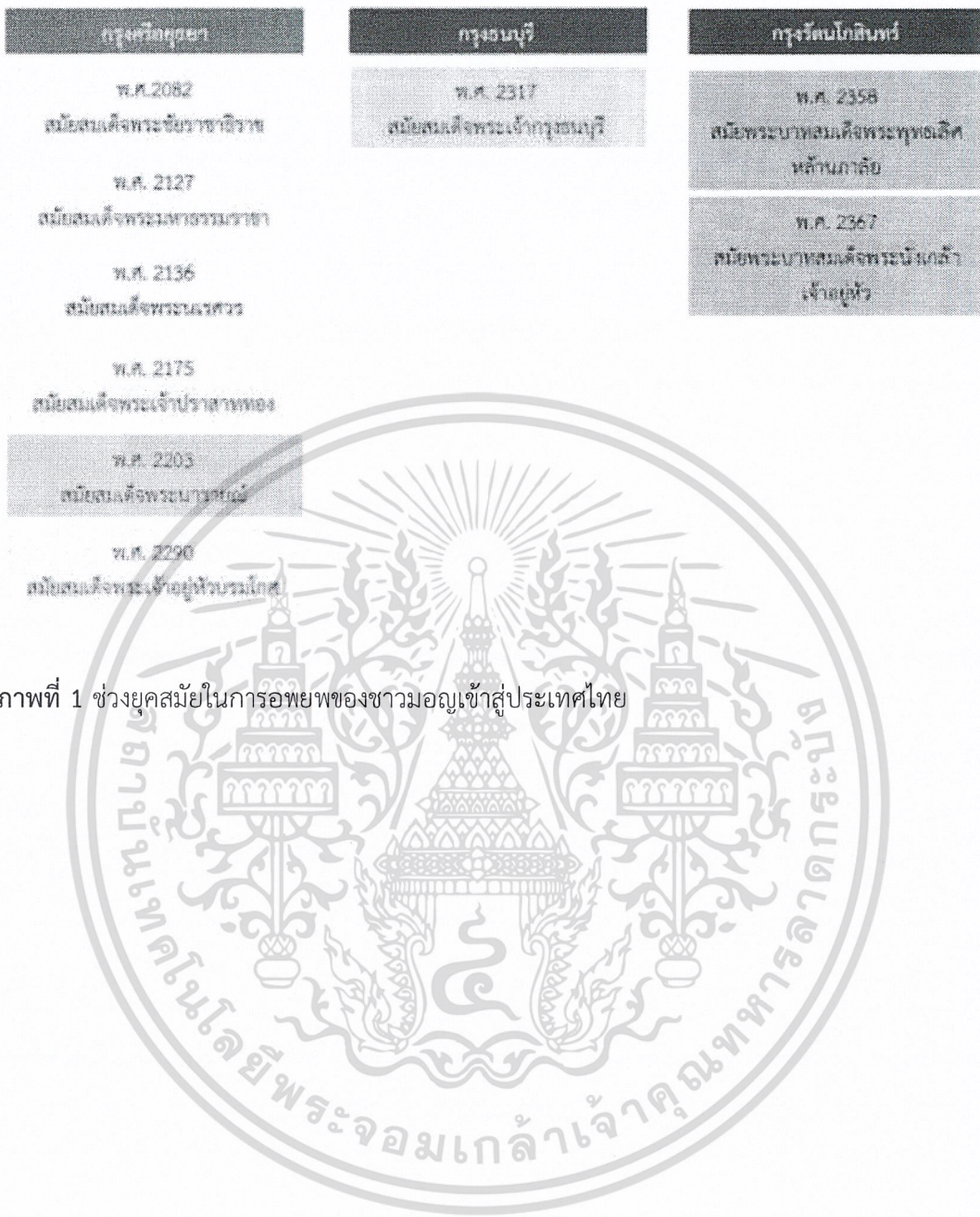
1) การอพยพครั้งที่ 7 (สมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พ.ศ. 2317) ถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานบริเวณปากเกร็ด แขวงเมืองนนทบุรี และสามโคกแขวงเมืองปทุมธานี หัวหน้ากลุ่มจะได้รับพระราชทานยศศักดิ์ให้ทุกคน และได้ตั้งบ้านเรือนรอบกรุงธนบุรี ใกล้เขตพระราชฐานทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

3. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จำนวน 2 ครั้ง

1) การอพยพครั้งที่ 8 (สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พ.ศ. 2358) ถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่แขวงเมืองปทุมธานี เมืองนนทบุรี และเมืองนครเขื่อนขันธ์

2) การอพยพครั้งที่ 9 (สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2367) ถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ บริเวณใกล้วัดชนะสงคราม วัดลิงขบ ปากเกร็ด บางพูด และบางตะไนย์ แขวงเมืองนนทบุรี

โดยการอพยพของชาวมอญในช่วงดังกล่าว เป็นช่วงภายหลังสงครามที่ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 และได้สถาปนากรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นแทนตามลำดับ สถานการณ์บ้านเมืองยังอยู่ในช่วงระส่ำระสายและมีฐานะฝืดเคือง เมื่อชาวมอญอพยพเข้ามาในลักษณะต่างๆ ทั้งในฐานะเชลยสงครามและฐานะคนพลัดถิ่น จึงได้ถูกกวาดต้อนและกลืนให้เข้ามาอยู่ในระบบไพร่ เพื่อเกณฑ์เป็นแรงงานสร้างอาณาจักรไทยให้เข้มแข็ง ทั้งในด้านการผลิตในภาคเกษตรกรรม และเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันศัตรู โดยให้ตั้งชุมชนในพื้นที่ต่างๆตามที่กำหนดให้ โดยมากเป็นย่านริมน้ำและใกล้พระนครหรือชานพระนคร ส่วนหัวหน้าชาวมอญที่นำครอบครัวมอญเข้ามา ก็มักได้รับตำแหน่งบรรดาศักดิ์ตามที่ได้รับเมื่อครั้งอยู่ในเมืองมอญ ตั้งตำแหน่งหัวหน้าให้ดูแลปกครองกันเอง และให้สิทธิในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และการประกอบอาชีพโดยอิสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบงานที่ 1.1
เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยใช้เวลารายใน 15 นาที

1. อาณาจักรเดิมของชาวมอญตั้งอยู่ทางตอน.....ของประเทศ.....(2 คะแนน)
2. อาณาจักรเดิมของชาวมอญ มี 3 อาณาจักร ได้แก่.....(3 คะแนน)
3. ชาวมอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทย จำนวน.....ครั้ง (1 คะแนน)
4. ชาวมอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา จำนวน.....ครั้ง (1 คะแนน)
5. ชาวมอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยในสมัยกรุงธนบุรี จำนวน.....ครั้ง (1 คะแนน)
6. ชาวมอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จำนวน.....ครั้ง (1 คะแนน)
7. จังหวะช่วงเวลา (ปี พ.ศ.) และจำนวนครั้งในการอพยพของชาวมอญเข้าสู่เมืองนนทบุรี (4 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินผลคะแนนการตอบคำถาม
ใบงานที่ 1.1 การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

คำชี้แจง

1. ผู้ประเมิน ประเมินผลคะแนนการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สรุปผลการประเมินโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการประเมิน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	คะแนน		ผลการประเมิน	
		ระดับคะแนน	ค่าร้อยละ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1	Xxx xxxxxxx	9	69.23		✓
2	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
3	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
4	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
5	Xxx xxxxxxx	8	61.53		✓
6	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
7	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
8	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
9	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
10	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
11	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
12	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
13	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
14	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
15	Xxx xxxxxxx	12	92.30	✓	
16	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
17	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
18	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
19	Xxx xxxxxxx	10	76.92	✓	
20	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
21	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
22	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
23	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
24	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
25	Xxx xxxxxxx	11	84.61	✓	
26	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	
27	Xxx xxxxxxx	13	100	✓	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	คะแนน		ผลการประเมิน	
		ระดับคะแนน	ค่าร้อยละ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
28	Xxx xxxxxxxx	13	100	✓	
29	Xxx xxxxxxxx	13	100	✓	
30	Xxx xxxxxxxx	9	69.23		✓
31	Xxx xxxxxxxx	11	84.61	✓	
32	Xxx xxxxxxxx	13	100	✓	
33	Xxx xxxxxxxx	13	100	✓	
34	Xxx xxxxxxxx	13	100	✓	
35	Xxx xxxxxxxx	13	100	✓	
36	Xxx xxxxxxxx	0	0		✓
37	Xxx xxxxxxxx	9	69.23		✓
38	Xxx xxxxxxxx	11	84.61	✓	
39	Xxx xxxxxxxx	11	84.61	✓	

เกณฑ์การผ่าน นักศึกษาที่ผ่านการประเมินจะต้องได้คะแนนตอบคำถามไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ระดับคะแนน			จำนวนนักศึกษา
คะแนน		ค่าร้อยละ	
ระดับคะแนน	คะแนน		ค่าร้อยละ
13	100	100	19
12	92.30	92.30	1
11	84.61	84.61	13
10	76.92	76.92	1
9	69.23	69.23	3
8	61.53	61.53	1
ต่ำกว่า 8	0.00	0.00	1

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม/สรุปผลการประเมิน

มีนักศึกษา 5 คนที่ผลรวมของคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรบล่าช้า

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบงานที่ 1.2
เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

คำชี้แจง

1. ให้นักศึกษาจับคู่
2. ให้นักศึกษาศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1.1
3. ให้นักศึกษาสร้างแผนภาพลำดับเวลาการอพยพและตั้งถิ่นฐานในเมืองนนทบุรี(ชุมชนปากเกร็ด) ที่แสดงรายละเอียดของปี พ.ศ. ยุคสมัย พร้อมภาพและพระนามกษัตริย์ที่ปกครอง โดยทำลงในกระดาษที่เตรียมให้
4. ปฏิบัติงานโดยใช้เวลารวมใน 20 นาที

กลุ่มที่.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน
ใบงานที่ 1.2 ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

คำชี้แจง

1. ผู้ประเมิน ประเมินผลการปฏิบัติงานการสร้างแผนภาพลำดับเวลาการอพยพและตั้งถิ่นฐาน
ในชุมชนปากเกร็ด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. สรุปผลการประเมินโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการประเมิน

กลุ่มที่	ชื่อ-นามสกุล	ผลการประเมิน									ผ่าน	ไม่ผ่าน
		ความถูกต้อง			ความชัดเจน เข้าใจง่าย			ความตรง เวลา				
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1	Xxx xxxxxxxx		✓			✓				✓		✓
	Xxx xxxxxxxx											
2	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	2.66
	Xxx xxxxxxxx											
3	Xxx xxxxxxxx		✓			✓			✓		✓	2
	Xxx xxxxxxxx											
4	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	2.33
	Xxx xxxxxxxx											
5	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	3
	Xxx xxxxxxxx											
6	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	3
	Xxx xxxxxxxx											
7	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	3
	Xxx xxxxxxxx											
8	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	2.66
	Xxx xxxxxxxx											
9	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	2.66
	Xxx xxxxxxxx											
10	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	3
	Xxx xxxxxxxx											
11	Xxx xxxxxxxx		✓			✓			✓		✓	2
	Xxx xxxxxxxx											
12	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓		✓	3
	Xxx xxxxxxxx											

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่	ชื่อ-นามสกุล	ผลการประเมิน									ผ่าน	ไม่ผ่าน	
		ความถูกต้อง			ความชัดเจน เข้าใจง่าย			ความตรง เวลา					
		3	2	1	3	2	1	3	2	1			
13	Xxx xxxxxxxx	✓				✓			✓			✓	
	Xxx xxxxxxxx											2.66	
14	Xxx xxxxxxxx	✓			✓			✓				✓	
	Xxx xxxxxxxx											3	
15	Xxx xxxxxxxx	✓				✓		✓				✓	
	Xxx xxxxxxxx											2.66	
16	Xxx xxxxxxxx	✓			✓					✓		✓	
	Xxx xxxxxxxx											2.33	
17	Xxx xxxxxxxx	✓			✓			✓				✓	
	Xxx xxxxxxxx											3	
18	Xxx xxxxxxxx		✓			✓			✓			✓	
	Xxx xxxxxxxx											2	
19	Xxx xxxxxxxx	✓			✓			✓				✓	
	Xxx xxxxxxxx											3	
20	Xxx xxxxxxxx		✓			✓			✓			✓	
	Xxx xxxxxxxx											2	

เกณฑ์การผ่าน คู่ที่ผ่านการประเมินจะต้องได้คะแนนผลงานเฉลี่ยรวมทุกรายการไม่น้อยกว่า 2 คะแนน

ระดับคะแนนผลงาน

รายการประเมิน	จำนวนคู่		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ความถูกต้อง	15	5	-
ความชัดเจนเข้าใจง่าย	9	11	-
ความตรงเวลา	13	5	2

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม/สรุปผลการประเมิน

มีนักศึกษา 1 คู่ที่มีผลรวมของคะแนนเฉลี่ยไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์การให้คะแนนผลงาน

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ผลงานมีความถูกต้อง ครบถ้วน ได้แก่ 1.ปี พ.ศ. 2.ยุคสมัย 3.ภาพและพระนาม กษัตริย์ที่ปกครอง	ผลงานระบุ ปี พ.ศ. ยุคสมัย ภาพและพระนามกษัตริย์ที่ปกครองได้ถูกต้อง	ผลงานระบุ ปี พ.ศ. ยุคสมัย ภาพและพระนามกษัตริย์ที่ปกครองได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ข้อ	ผลงานระบุ ปี พ.ศ. ยุคสมัย ภาพและพระนามกษัตริย์ที่ปกครองได้ถูกต้อง 1 ใน 3 ข้อ
ผลงานมีความชัดเจน จัดเรียงลำดับเข้าใจง่าย	ผลงานมีความชัดเจน จัดเรียงลำดับเข้าใจง่าย	ผลงานไม่ค่อยมีความชัดเจน จัดเรียงลำดับพอเข้าใจ	ผลงานไม่มีความชัดเจน จัดเรียงลำดับเข้าใจยาก
ผลงานมีความตรงเวลา	ส่งผลงานได้ตรงเวลาที่กำหนด	ส่งผลงานไม่ตรงเวลาที่กำหนด แต่ยังอยู่ในช่วงเวลาของแผนการฝึกอบรม	ส่งผลงานไม่ตรงเวลาที่กำหนด โดยส่งภายหลังช่วงเวลาของแผนการฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด

การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด

ปากเกร็ดเป็นพื้นที่หนึ่งที่ชาวมอญถูกกำหนดให้ตั้งชุมชนขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาสืบเนื่องมาจนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีพื้นที่อยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ปากคลองบางตลาดฝั่งเหนือ ลำแม่น้ำเจ้าพระยาด้านตะวันออกและตะวันตก ตำบลอ้อมเกร็ดเหนือคลองบางภูมิขึ้นไป ปัจจุบันการแบ่งเขตพื้นที่ของอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แบ่งออกเป็น 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลเกาะเกร็ด ตำบลคลองพระอุดม ตำบลบางตลาด ตำบลบางตะไนย์ ตำบลบางพูด ตำบลบ้านใหม่ ตำบลปากเกร็ด ตำบลอ้อมเกร็ด ตำบลคลองเกลือ ตำบลคลองข่อย ตำบลท่าอิฐ ตำบลบางพลับ

ภาพที่ 2 แผนที่ตั้งตำบลต่างๆ ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เดิมชุมชนปากเกร็ดเป็นชุมชนที่มีความเจริญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา อันเป็นพื้นที่ตั้งด่านอยู่ระหว่างกรุงศรีอยุธยากับปากน้ำเจ้าพระยา โดยอยู่บริเวณใต้ของคลองลาดเกร็ด และเป็นที่ตั้งชุมชนบ้านปากเกร็ด เพื่อทำหน้าที่ตรวจเรือแพที่ผ่านด่าน ตลอดจนการจัดเก็บภาษีจากเรือสินค้าและตรวจคัดกรองคนเข้าเมืองที่ผ่านด่านแห่งนี้ จึงทำให้ชุมชนปากเกร็ดเป็นศูนย์กลางการค้าและเป็นจุดแวะพักของผู้เดินทางที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองเป็นต้นมา มีเรือสินค้าชาวต่างชาติ เช่น โปรตุเกส ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น และประเทศแถบตะวันออกกลาง เข้ามาติดต่อค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา มากขึ้น ด้านขนอนบ้านปากเกร็ดจึงมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคง และการคลังของกรุงศรีอยุธยา กระทั่ง พ.ศ. 2307 ได้มีเหตุการณ์พม่ายกทัพก่อนเข้าตีกรุงศรีอยุธยา โดยเริ่มจากการตีเมืองชุมพรและตีไล่ขึ้นมาจนเข้ายึดเมืองนนทบุรี แล้วยึดด่านปากเกร็ดเพื่อตรวจจับผู้คนที่ผ่านมา และตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่ายอยู่ที่วัดกลางเกร็ด แล้วจึงได้ยกทัพไปตีกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ.2310 ส่งผลให้ชุมชนปากเกร็ด และพื้นที่ส่วนอื่นถูกล้อมล้อมทั้งร้าง เนื่องจากพม่าได้เผาทำลายบ้านเมือง ไล่ฆ่าผู้คน กวาดต้อนเป็นเชลย เมื่อขามอญอพยพเข้ามาใน พ.ศ. 2317 จึงได้เริ่มมีการสร้างชุมชน และได้ฟื้นฟูด้านตรวจขึ้นมาอีกครั้งในสมัยกรุงธนบุรี โดยให้ขามอญที่อพยพมาทำหน้าที่แทนกลุ่มคนที่เคยอยู่ดูแลพื้นที่บริเวณดังกล่าวในช่วงก่อนสงคราม เพื่อดูแลตรวจตราผู้คนที่ผ่านไปมาที่ด่านนี้ เพื่อความมั่นคงของบ้านเมืองมากกว่าทำหน้าที่ตรวจเก็บภาษี

การตั้งชุมชนของขามอญมักอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมเฉพาะในระดับหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยคนเชื้อชาติเดียวกันและมีการปกครองกันเอง ในระยะแรกๆจึงมีการติดต่อกับคนภายนอกน้อยมาก และยังคงมีการสืบทอดวัฒนธรรมต่อกันมา ซึ่งภูมิหลังที่ติดตัวมาทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันเป็นจุดร่วมเดียวกันนี้ กลายเป็นคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความเฉพาะตนของขามอญ ไม่ว่าจะเป็นภาษา การแต่งกาย ประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอด โดยเฉพาะการอพยพที่มีทั้งชาวบ้านและพระสงฆ์ การตั้งชุมชนจึงมีการสร้างวัดหรือเลือกที่ตั้งชุมชนให้อยู่ใกล้วัด เพื่อเป็นที่พึ่งพิงของพระสงฆ์ และเป็นพื้นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับพุทธศาสนาตามที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ทั้งนี้สภาพโดยรวมของชุมชนปากเกร็ดตั้งแต่หลังสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นชุมชนที่ก่อตัวขึ้นใหม่ที่เกิดจากการอพยพของขามอญเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณต่างๆ ตามคำสั่งของพระมหากษัตริย์ในช่วงสมัยกรุงธนบุรี และสืบเนื่องเรื่อยมาจนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งการตั้งชุมชนนั้นมีทั้งการตั้งชุมชนใหม่และการตั้งชุมชนแทนที่ชุมชนเดิมที่ถูกทิ้งร้างไปตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา หรือบางส่วนอาจเป็นชุมชนเดิมที่ยังอาจพอมิผู้คนหลงเหลืออยู่บ้าง

ช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์บ้านเมืองไทยสงบสุขปลอดจากศึกสงคราม และมีการติดต่อกับต่างชาติที่รุ่งเรืองกว่าสมัยอยุธยาทำให้บ้านเมืองได้รับการบูรณะฟื้นฟู ประกอบกับขามอญได้อพยพเข้ามาเพิ่มเติมในช่วง พ.ศ. 2358 และ พ.ศ. 2367 และบางส่วนของอพยพมาก่อนก็มีความเป็นอยู่ที่พร้อมมากขึ้น ชุมชนและวัดต่างๆในปากเกร็ดจึงได้รับการบูรณะและสร้างเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามตั้งแต่ช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา อาณานิคมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้แนวคิดและนโยบายของไทยเปลี่ยนไปเพื่อให้เท่าเทียมกับอารยประเทศ สถานการณ์บ้านเมืองของไทยอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 จนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ดังที่เห็นได้จากการปฏิรูปการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2475 จึงส่งผลให้ด้านภาษีที่ปากเกร็ดถูกลดความสำคัญลงและถูกยกเลิกไปในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 ส่วนชุมชนมอญในพื้นที่ปากเกร็ดก็ยังคงอยู่ และค่อยๆมีการขยายตัวของชุมชนอย่างมั่นคงตามลำดับ จนมีลักษณะปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

ใบงานที่ 1.3
เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด

คำชี้แจง

1. จากเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนมอญปากเกร็ดในอดีต ในฐานะนักออกแบบ ให้นักศึกษาเขียนเสนอความคิดเห็นแนวทางในการเผยแพร่เรื่องราวของชุมชนมอญปากเกร็ด เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจศิลปะและวัฒนธรรม เช่น การบอกเล่าต่อ การเขียนภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายทอดข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ การสร้างเว็บเพจเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวทั้งภาพและเสียง การออกแบบแผ่นพับเผยแพร่ข้อมูลและภาพ เป็นต้น

2. ปฏิบัติโดยใช้เวลาภายใน 15 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินความคิดเห็น
ใบงานที่ 1.3 ชุมชนมอญในปากเกร็ด

คำชี้แจง

1. ผู้ประเมิน ประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนมอญในปากเกร็ด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนที่กำหนด

2. สรุปผลการประเมินโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการประเมิน

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ระดับคะแนน			ผลการประเมิน	
		เขียนแสดง ความ คิดเห็น	แสดง เหตุผล	แสดงภาพ ประกอบ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1 คะแนน	1 คะแนน	1 คะแนน		
1	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
2	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
3	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
4	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
5	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
6	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
7	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
8	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
9	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
10	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
11	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
12	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
13	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
14	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
15	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
16	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
17	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
18	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
19	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
20	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
21	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
22	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
23	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
24	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
25	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ระดับคะแนน			ผลการประเมิน	
		เขียนแสดง ความคิดเห็น	แสดง เหตุผล	แสดงภาพ ประกอบ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1 คะแนน	1 คะแนน	1 คะแนน		
26	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
27	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
28	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
29	Xxx xxxxxxxx	✓	✓	✓	✓	
30	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
31	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
32	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
33	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
34	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
35	Xxx xxxxxxxx	✓	✓		✓	
36	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
37	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
38	Xxx xxxxxxxx	✓				✓
39	Xxx xxxxxxxx	✓				✓

เกณฑ์การผ่าน นักศึกษาที่ผ่านการประเมินจะต้องได้ผลรวมคะแนนไม่น้อยกว่า 2 คะแนน

ระดับคะแนน	
ระดับคะแนน	จำนวนนักศึกษา
3	16
2	13
1	10

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม/สรุปผลการประเมิน

มีนักศึกษา 10 คนที่ผลรวมของคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยส่วนใหญ่พบว่า นักศึกษาสามารถเสนอความคิดเห็นและเหตุผลได้ แต่ไม่เขียนภาพประกอบ

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกผลหลังการฝึกอบรมหน่วยที่ 1	
เรื่อง ความเป็นมาของชาวมอญ	เวลา 2 ชั่วโมง

ผลการจัดฝึกอบรม

ชั้นนำ

ผู้สอนชี้แจงนักศึกษาให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม แนะนำวิธีดำเนินการฝึกอบรม จากนั้นให้นักศึกษาทำแบบทดสอบสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมก่อนการฝึกอบรม เรื่อง การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์พุทธสถาปัตยกรรม โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที นักศึกษาทุกคนส่งแบบทดสอบก่อนเวลาที่กำหนด ในขณะที่ทำทุกคนตั้งใจทำอย่างสงบ พอเมื่อเวลาผ่านไปได้ 10 นาที มีนักศึกษาบางคนต้องการคำตอบของเพื่อนนักศึกษาค้นอื่น ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนเสียสมาธิไปด้วย จากนั้นนักศึกษาทุกคนส่งแบบทดสอบภายในเวลา 40 นาที ผู้สอนจึงชี้แจงจุดประสงค์ของการเรียนรู้และกิจกรรมการฝึกอบรมในแผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้สอนแจกใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด แล้วบรรยายเนื้อหาโดยขณะบรรยายทุกคนตั้งใจฟัง หลังจากบรรยายจบลงจึงแจกใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด เป็นการให้นักศึกษาตอบคำถามโดยใช้เวลา 10 นาที เพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจจากการรับรู้ในเนื้อหา นักศึกษาทุกคนกระตือรือร้นในการทำใบงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด ในขณะที่ทำมีนักศึกษาบางส่วนพูดคุยกันบ้าง หลังจากนักศึกษาทุกคนทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาจำนวน 1 คน อธิบายคำตอบในใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด ผู้สอนกล่าวชื่นชมในการตอบคำถามของนักศึกษาและเฉลยคำตอบในใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

ผลระดับคะแนนใบงานที่ 1.1 เรื่อง การอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

คะแนน		จำนวนนักศึกษา	ผลการประเมิน	
ระดับคะแนน	ค่าร้อยละ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
13	100	19	✓	
12	92.30	1	✓	
11	84.61	13	✓	
10	76.92	1	✓	
9	69.23	3		✓
8	61.53	1		✓
ต่ำกว่า 8	0.00	1		✓

2. ผู้สอนแจกใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในชุมชนปากเกร็ด แล้วบรรยายเนื้อหาโดยขณะบรรยายนักศึกษาส่วนใหญ่ตั้งใจฟัง หลังจากบรรยายจบลงจึงแจกใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด ให้นักศึกษาจับคู่แล้วปฏิบัติตามใบงานโดยใช้เวลา 20 นาที โดยอนุญาตให้สืบค้นรูปภาพที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อฝึกการเขียนแผนภาพลำดับเวลา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่การจับคู่มีความล่าช้า เนื่องจากนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงเวลา จึงทำให้ผลงานเสร็จล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด ในขณะที่มีนักศึกษาบางส่วนพูดคุยกัน ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนเสียสมาธิไปด้วย หลังจากนั้นนักศึกษาทุกคู่ทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาจำนวน 1 คู่ อธิบายผลการปฏิบัติงานในใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด ผู้สอนกล่าวชื่นชมในผลงานของนักศึกษาและเฉลยคำตอบในใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

ผลระดับคะแนนใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

ระดับคะแนนเฉลี่ย	จำนวนคู่	ผลการประเมิน	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
3.00	8	✓	
2.66	5	✓	
2.33	2	✓	
2.00	4	✓	
1.66	1		✓

ผลงานตามใบงานที่ 1.2 เรื่อง ช่วงเวลาการอพยพเข้าสู่ชุมชนปากเกร็ด

3. แจกใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด จากนั้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด เป็นการให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญของชาวมอญในชุมชนปากเกร็ดในใบงานโดยใช้เวลา 15 นาที นักศึกษาส่วนใหญ่ทำเสร็จตามเวลาที่กำหนด ในขณะที่มีนักศึกษาบางส่วนพูดคุยกันบ้าง หลังจากนั้นนักศึกษาทุกคนทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาจำนวน 1 คน อธิบายผลการปฏิบัติงานในใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด ผู้สอนกล่าวให้คำแนะนำในผลงานของนักศึกษาและแนะแนวทางในการทำใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลระดับคะแนนใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด

ระดับคะแนน	จำนวนนักศึกษา	ผลการประเมิน	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
3	16	✓	
2	13	✓	
1	10		✓

ผลงานตามใบงานที่ 1.3 เรื่อง ชุมชนมอญในปากเกร็ด

ขั้นสรุป

ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในแผนการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 อย่างสั้นๆ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ตั้งประเด็นในการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาและคอยแนะนำ จากนั้นผู้สอนสุ่มให้นักศึกษาสรุปความรู้ที่ได้รับ

ปัญหา/อุปสรรค

1. ระยะเวลาไม่เพียงพอในการทำใบงานแบบกลุ่ม เนื่องจากนักศึกษาล่าช้าในการจัดแบ่งกลุ่ม
2. นักศึกษาปฏิบัติตามใบงานที่ 1.1 และใบงานที่ 1.2 ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากไม่ตรงต่อเวลา
3. นักศึกษาปฏิบัติตามใบงานที่ 1.3 ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากขาดรายละเอียด

แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนกำหนดสมาชิกในกลุ่มให้โดยใช้วิธีการสุ่มก่อนจัดกิจกรรม
2. ผู้สอนแจ้งเกณฑ์การประเมินคะแนนให้ชัดเจน
3. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างการแสดงความคิดเห็น และการใส่ภาพประกอบ เพื่อให้ นักศึกษามีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก จ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.1 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน
มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมินความสอดคล้อง	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร								
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	0	1	1	1	1	1	0.85
2. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1	1	1.00
3. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	1	0	1	1	1	1	1	0.85
4. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1	1	1.00
5. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อ/แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00
6. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	1	-1	1	1	1	1	1	0.71
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร								
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1	1	1.00
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	1	0	1	1	1	1	1	0.85
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1	1	1.00
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	0	1	1	1	1	1	0.85
11. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	1	0	1	1	1	1	1	0.85
12. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสะท้อนสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	1	-1	1	1	1	1	1	0.71
13. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการฝึกอบรม	1	0	1	1	1	1	1	0.85
โครงสร้างของหลักสูตร								
14. โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1	1	1.00
15. โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1	1	1.00
16. โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00
17. โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	1	-1	1	1	1	1	1	0.71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.1 (ต่อ)

รายการประเมินความสอดคล้อง	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
สาระการฝึกอบรม								
18. สาระการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1	1	1.00
19. สาระการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00
20. สาระการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล	1	-1	1	1	1	1	1	0.71
กิจกรรมการฝึกอบรม								
21. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00
22. กิจกรรมการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1	1	1.00
23. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสมรรถนะทางพุทธ	1	0	1	1	1	1	1	0.85
สถาปัตยกรรม								
สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม								
24. สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1	1	1.00
25. แหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1	1	1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.2 ผลการประเมินความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้าง
สมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม

รายการประเมินความสอดคล้อง	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	1	2	3	4	5	
1.ความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรเป็นอย่างไรบ้าง ต้องสามารถทำอะไรได้บ้าง	1	0	1	1	1	0.80
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะทางพุทธสถาปัตยกรรมอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	1	1.00
3. สารการเรียนรู้/เนื้อหา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรมีอะไรบ้าง หรือควรจัดแบ่งเนื้อหาอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00
4.แนวทางการจัดประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรเป็นอย่างไร	0	1	1	1	1	0.80
5.แนวทางการจัดการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00
6. ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพียงพอต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรใช้ระยะเวลาเท่าใด หรือควรจัดแบ่งเนื้อหา/กิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาอย่างไร	1	0	1	1	1	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.2 (ต่อ)

รายการประเมินความสอดคล้อง	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	1	2	3	4	5	
7.การตรวจสอบและประเมินผลสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรใช้เทคนิคและวิธีการใดที่เหมาะสม เพื่อตรวจสอบว่านักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม	1	0	1	1	1	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.3 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร
ฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
1.ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร						
1.1 ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร	1	1	1	1	0	0.80
1.2 ความสอดคล้องกับสภาพความต้องการและ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น	1	1	1	1	0	0.80
1.3 ความเป็นไปได้สมเหตุสมผล	1	1	1	1	1	1.00
1.4 สามารถนำไปใช้ได้จริง	1	1	1	1	1	1.00
2.จุดมุ่งหมายของหลักสูตร						
2.1 ความชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00
2.2 ความเป็นไปได้	1	1	1	1	1	1.00
2.3 ความครอบคลุมกับสมรรถนะทางพุทธ สถาปัตยกรรม	1	1	1	1	1	1.00
2.4 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	1	1	1	1	0	0.80
3.โครงสร้างของหลักสูตร						
3.1 ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00
3.2 ระยะเวลาในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	1	1	1	1	0	0.80
3.3 รายละเอียดในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	1	0	1	1	0	0.60
3.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	1	0	1	1	1	0.80
4.สาระการฝึกอบรม						
4.1 ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00
4.2 ความครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00
4.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	1	1	1	1	0	0.80
4.4 สาระสอดคล้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรม	0	1	1	1	0	0.60
5.กิจกรรมการฝึกอบรม						
5.1 ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00
5.2 เสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	1	1	1	1	0	0.60
5.3 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	0	1	1	1	0	0.60
5.4 ระยะเวลากับกิจกรรมการฝึกอบรมมีความ เหมาะสม	1	0	1	1	0	0.60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.3 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
6.สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม						
6.1 ความเหมาะสมกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
6.2 ส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
6.3 ความเหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี	0	1	1	1	0	0.60
7.การวัดและประเมินผล						
7.1 ความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล	1	0	1	1	1	0.80
7.2 การวัดและประเมินตามสภาพจริง	1	1	1	1	0	0.80
7.3 ความเหมาะสมของเครื่องมือ	1	1	1	1	1	1.00
7.4 ความเหมาะสมของวิธีการและประเมินผล	0	1	1	1	1	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.4 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสอดคล้องหลักสูตร
ฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร						
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	1	0	0.80
2. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับ โครงสร้างของหลักสูตร	1	1	1	1	0	0.80
3. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับ สาระการฝึกอบรม	1	1	1	1	0	0.80
4. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับ กิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
5. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อ/ แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
6. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับการ วัดและประเมินผล	0	1	1	1	0	0.60
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร						
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของ หลักสูตร	1	1	1	1	0	0.80
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
11. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและ ประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
12. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสะท้อนสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรม	1	1	1	1	0	0.80
13. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ในหน่วยการฝึกอบรม	0	1	1	1	0	0.60
โครงสร้างของหลักสูตร						
14. โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
15. โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
16. โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
17. โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและ ประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาดเห็นาเบเซบระเชอนตานการค่า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
สาระการฝึกอบรม						
18. สาระการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
19. สาระการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
20. สาระการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	0	0.80
กิจกรรมการฝึกอบรม						
21. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
22. กิจกรรมการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	0	0.80
23. กิจกรรมการฝึกอบรมกับสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม	1	1	1	1	0	0.80
สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม						
24. สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
25. แหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.5 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
1.ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม						
1.1 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
1.2 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมตรงกับความต้องการ	1	1	1	1	1	1.00
1.3 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	1	1	0	1	1	0.80
1.4 เนื้อหาที่จัดฝึกอบรมมีคุณค่าและเป็นประโยชน์	1	1	1	1	0	0.80
2.ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม						
2.1 การจัดเรียงลำดับกิจกรรมฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00
2.2 เทคนิคการนำเสนอและการบรรยายของวิทยากร	1	1	1	1	1	1.00
2.3 การเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม	1	1	1	1	1	1.00
2.4 กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00
2.5 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00
3.ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม						
3.1 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมมีความน่าสนใจ	1	1	1	1	1	1.00
3.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น	1	1	1	1	1	1.00
3.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรมเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00
4.ด้านการวัดและประเมินผล						
4.1 การวัดและประเมินผลมีหลากหลายวิธี	1	1	0	1	0	0.60
4.2 การวัดและประเมินผลมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00
4.3 การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	0	0.80
5.ด้านการนำไปใช้ประโยชน์						
5.1 ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	0	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
5.2 ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	0	0.80
5.3 สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการนำพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในการออกแบบ	0	1	1	1	1	0.80

ค่าความเชื่อมั่น 0.74

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.6 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
1. ขวามอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยเพราะสาเหตุใดเป็นหลัก ก. การล่มสลายทางเศรษฐกิจ ข. การแพ้สงครามระหว่างไทยและมอญ ค. ความอดอยากจากภัยธรรมชาติ ง. การถูกเข้ายึดครองและควบคุมจากพม่า	1	1	1	1	1	1.00
2. ยุคสมัยใดที่มีจำนวนการอพยพของขวามอญเข้าสู่อาณาจักรไทยมากที่สุด ก. สุโขทัย ข. กรุงศรีอยุธยา ค. กรุงธนบุรี ง. กรุงรัตนโกสินทร์	0	1	1	1	0	0.60
3. ข้อใดถูกต้องที่สุดของฐานะขวามอญที่อพยพเข้ามาในอาณาจักรไทย ก. เหลยสงครามที่ถูกเกณฑ์เข้าระบบไพร่ ข. คนพลัดถิ่นที่ทุกคนได้รับบรรดาศักดิ์ ค. คนพลัดถิ่นที่ถูกกักบริเวณ ง. เหลยสงครามที่ถูกกักขัง	0	1	1	1	1	0.80
4. ด้านขนอนปากเกร็ดมีความสำคัญอย่างไรในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก. บทบาทในการตรวจเรือและผู้คนเพื่อความมั่นคง ข. บทบาทในการจัดเก็บภาษี ค. บทบาทของศูนย์กลางการค้า ง. บทบาทในการรักษาความมั่นคงและการคลัง	0	1	1	1	0	0.60
5. เหตุใดด้านขนอนปากเกร็ดจึงถูกทิ้งร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก. จากภัยสงคราม ข. จากการย้ายที่ตั้งด่าน ค. จากการขุดคลองใหม่ ง. จากการย้ายเมืองหลวง	0	1	1	1	1	0.80
6. ข้อใดคือพัฒนาการของวัดร้างเดิมที่ถูกต้อง ก. วัดที่ถูกทิ้งร้างแล้วมีการรื้อสร้างใหม่ทั้งหมด ข. วัดที่ถูกทิ้งร้างแล้วมีการเข้ามาใช้งาน ค. วัดที่ถูกทิ้งร้างแล้วมีการเข้ามาบูรณะใช้งาน และอาจมีการสร้างเพิ่มเติม	0	1	1	1	1	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
7. ข้อใดไม่จัดเป็นสถาปัตยกรรมแบบใช้ชั่วคราว ก. โบสถ์พลอยน้ำ ข. สำนักสงฆ์ ค. ปราสาทเขาคพ ง. เจดีย์บนฐานเรือ	0	1	1	1	1	0.80
8. พุทธสถาปัตยกรรมแบบมอญหมายถึงข้อใด ก. สร้างขึ้นจากขามอญเท่านั้น ข. สร้างขึ้นจากขามอญและชาวไทย ค. บูรณะโดยขามอญเท่านั้น ง. บูรณะโดยขามอญและชาวไทย	0	1	1	1	1	0.80
9. พุทธสถาปัตยกรรมแบบประเพณีนิยมหมายถึงข้อใด ก. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างไทย ข. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างมอญ ค. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างมอญและไทย ง. สถาปัตยกรรมตามแบบอย่างไทยและจีน	0	1	1	1	1	0.80
10. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของพุทธสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม ก. รูปแบบไทยผสมจีน ข. รูปแบบไทยผสมตะวันตก ค. รูปแบบไทยผสมมอญ ง. ไม่มีข้อใดถูก	0	1	1	1	1	0.80
11. รูปแบบเจดีย์ข้อใดไม่สอดคล้องกับแบบประเพณีนิยม ก. แบบเหลี่ยมย่อมุม ข. แบบกลม ค. แบบปรางค์ ง. แบบฐานเรือ	0	1	1	1	1	0.80
12. วัดกลางเกร็ดมีลักษณะการวางผังแบบใด ก. แบบแนวแกนเดี่ยว ข. แบบแนวแกนแกนคู่ ค. แบบแนวแกนฉาก ง. แบบแนวขนาน 3 แกน	1	1	1	0	0	0.60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
13. ควรเลือกนำชมอุโบสถของวัดใด ที่มีรูปแบบผสมผสานระหว่างแบบประเพณีนิยมและแบบพระราชนิยม ก. วัดกุฎี ข. วัดเกาะพญาเจ่ง ค. วัดปรมัยยิกาวาส ง. วัดเชิงท่า	0	1	1	1	1	0.80
14. ควรเลือกศึกษาวัดใดที่มีปรากฏเจดีย์ที่สร้างโดยชาวมอญและเจดีย์ที่สร้างโดยชนชั้นนำชาวไทย ก. วัดกุฎี ข. วัดเกาะพญาเจ่ง ค. วัดปรมัยยิกาวาส ง. วัดเชิงท่า	0	1	1	1	1	0.80
15. ข้อใดคือรูปแบบของเจดีย์ที่มีลักษณะเป็นฐานเหลี่ยมยอดเป็นชั้นคล้ายฝักข้าวโพด ก. แบบเหลี่ยมย่อมุม ข. แบบกลม ค. แบบปราสาท ง. แบบฐานเรือ	1	1	1	1	1	1.00
16. ควรเลือกเจดีย์ของวัดใดเป็นต้นแบบวาดภาพเจดีย์แบบเหลี่ยมย่อมุม ก. วัดปรมัยยิกาวาส ข. วัดฉิมพลีสุทธาวาส ค. วัดเกาะพญาเจ่ง ง. วัดเสาชิงช้า	1	1	1	1	1	1.00
17. ควรเลือกใช้ภาพถ่ายใดมาเป็นภาพต้นแบบซ่อมแซมที่หน้าบันอุโบสถวัดปรมัยยิกาวาส ก. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ข. พระราชลัญจกรพระมงกุฎ ค. พระนารายณ์ทรงช้างเอราวัณ ง. พระราชรถ	0	1	1	1	0	0.60
18. ควรเลือกวัดใดเพื่อศึกษารูปแบบศิลปะในยุคอาณาจักรทวารวดี ก. วัดกุฎี ข. วัดเกาะพญาเจ่ง ค. วัดปรมัยยิกาวาส ง. วัดเชิงท่า	1	1	1	1	1	1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
19.ควรเลือกใช้หลายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไปใช้ตกแต่งส่วนใด	1	1	1	1	1	1.00
ก.บานประตู						
ข.เพดาน						
ค.กำแพง						
ง.หน้าบัน						
20.ควรเลือกใช้ข้อใดเพื่อแสดงออกถึงความ “ศิวิไลซ์”	1	1	1	1	1	1.00
ก.การใช้ตราสัญลักษณ์ประจำตัว						
ข.การใช้สัญลักษณ์แบบสมมติเทพ						
ค.การเขียนภาพเทวดาชุมนุม						
ง.การเขียนภาพทหารต่างชาติ						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.7 การหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้าน
ความรู้ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อที่	ค่าความยาก ง่าย(p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)
1. ขวามอญอพยพเข้าสู่อาณาจักรไทยเพราะสาเหตุใดเป็นหลัก	0.47	0.28
2. ยุคสมัยใดที่มีจำนวนการอพยพของขวามอญเข้าสู่อาณาจักรไทยมากที่สุด	0.53	0.22
3. ข้อใดถูกต้องที่สุดของฐานะขวามอญที่อพยพเข้ามาในอาณาจักรไทย	0.63	0.25
4. ด่านขนอนปากเกร็ดมีความสำคัญอย่างไรในสมัยกรุงศรีอยุธยา	0.56	0.25
5. เหตุใดด่านขนอนปากเกร็ดจึงถูกทิ้งร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา	0.41	0.22
6. ข้อใดคือพัฒนาการของวัดร้างเดิมที่ถูกทิ้ง	0.41	0.22
7. ข้อใดไม่จัดเป็นสถาปัตยกรรมแบบใช้ชั่วคราว	0.66	0.22
8. ข้อใดไม่จัดเป็นสถาปัตยกรรมแบบใช้ชั่วคราว	0.53	0.28
9. พุทธสถาปัตยกรรมแบบมอญหมายถึงข้อใด	0.50	0.25
10. พุทธสถาปัตยกรรมแบบประเพณีนิยมหมายถึงข้อใด	0.47	0.22
11. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของพุทธสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม	0.53	0.22
12. รูปแบบเจดีย์ข้อใดไม่สอดคล้องกับแบบประเพณีนิยม	0.50	0.25
13. วัดกลางเกร็ดมีลักษณะการวางผังแบบใด	0.44	0.25
14. ควรเลือกนำชมอุโบสถของวัดใด ที่มีรูปแบบผสมผสานระหว่างแบบประเพณีนิยมและแบบพระราชนิยม	0.59	0.28
15. ควรเลือกศึกษาวัดใดที่มีปรากฏเจดีย์ที่สร้างโดยขวามอญและเจดีย์ที่สร้างโดยชนชั้นนำชาวไทย	0.41	0.22
16. ข้อใดคือรูปแบบของเจดีย์ที่มีลักษณะเป็นฐานเหลี่ยมยอดเป็นชั้นคล้ายฝักข้าวโพด	0.34	0.22
17. ควรเลือกเจดีย์ของวัดใดเป็นต้นแบบวาดภาพเจดีย์แบบเหลี่ยมย่อมุม	0.38	0.25
18. ควรเลือกใช้ภาพใดมาเป็นภาพต้นแบบซ่อมแซมที่หน้าบันอุโบสถวัดปรมัยยิกาวาส	0.63	0.25
19. ควรเลือกวัดใดเพื่อศึกษารูปแบบศิลปะในยุคอาณาจักรสุโขทัย	0.44	0.38
20. ควรเลือกใช้ลายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไปใช้ตกแต่งส่วนใด	0.59	0.24

ค่าความเชื่อมั่น 0.96

ค่าความยากง่ายแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.34-0.66

ค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.22-0.38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.8 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
1. จงเปิดแผนที่ออนไลน์(Google Map) แล้วระบุที่ตั้งของวัดมอญตามรายชื่อที่กำหนดให้ลงในแผนที่ชุมชนปากเกร็ด ได้แก่ วัดกุฎี วัดเกาะพญาเจ่ง วัดบางพูดใน วัดสนามเหนือ วัดปรมัยยิกาวาส วัดไผ่ล้อม วัดเสาธงทอง วัดบางจาก วัดป่าเลไลยก์ วัดฉิมพลีสฤทธาวาส วัดกลางเกร็ด	1	1	1	1	1	1.00
2. จงเขียนภาพร่างลักษณะการวางผังของอุโบสถและเจดีย์ในชุมชนปากเกร็ดที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 5	1	1	1	1	1	1.00
3. จงเขียนภาพร่างทัศนียภาพของหน้าบันแบบพระราชนิยมในชุมชนปากเกร็ดที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 5	1	1	1	1	1	1.00
4. จงเขียนภาพร่างแปลน และภาพด้านหน้าของอุโบสถในชุมชนปากเกร็ดที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5	1	1	1	1	1	1.00
5. จงเขียนภาพร่างแปลน และภาพด้านหน้าของเจดีย์ในชุมชนปากเกร็ดที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5	1	1	1	1	1	1.00
6. จงเลือกภาพด้านอุโบสถและเจดีย์ที่บูรณะและสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อประกอบเป็นหุ่นจำลองสามมิติ แล้วนำมาจัดวางให้ตรงตามลักษณะของผังวัด	1	1	1	0	1	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.9 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะทางพุทธ
สถาปัตยกรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(r)
1.จงเปิดแผนที่ออนไลน์(Google Map) แล้วระบุที่ตั้งของวัดมอญตามรายชื่อที่กำหนดให้ลงในแผนที่ชุมชนปากเกร็ด ได้แก่ วัดกุฎี วัดเกาะพญาเจ่ง วัดบางพูดใน วัดสนามเหนือ วัดปรมย์ยิกาวาส วัดไผ่ล้อม วัดเสารงทอง วัดบางจาก วัดป่าเลไลย์ วัดฉิมพลีสุธาวาส วัดกลางเกร็ด	0.35
2.จงเขียนภาพร่างลักษณะการวางผังของอุโบสถและเจดีย์ในชุมชนปากเกร็ดที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 5	0.40
3.จงเขียนภาพร่างทัศนียภาพของหน้าบันแบบพระราชนิยมในชุมชนปากเกร็ดที่บูรณะในสมัยรัชกาลที่ 5	0.39
4.จงเขียนภาพร่างแปลน และภาพด้านหน้าของอุโบสถในชุมชนปากเกร็ดที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5	0.26
5.จงเขียนภาพร่างแปลน และภาพด้านหน้าของเจดีย์ในชุมชนปากเกร็ดที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5	0.23
6.จงเลือกภาพด้านอุโบสถและเจดีย์ที่บูรณะและสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อประกอบเป็นหุ่นจำลองสามมิติ แล้วนำมาจัดวางให้ตรงตามลักษณะของผังวัด	0.34

ค่าความเชื่อมั่น 0.77

ค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.23-0.40

ตารางที่ จ.10 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	1	2	3	4	5	
1.ความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ดช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ไทยมากขึ้น	0	1	1	1	1	0.80
2.รู้สึกเสียดายสถาปัตยกรรมบางแห่งที่ถูกปล่อยทิ้งร้างขาดการดูแลรักษา	1	1	1	1	1	1.00
3.อยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น	1	1	1	0	1	0.80
4.รู้สึกอยากนำรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก	1	1	1	0	0	0.60
5.ความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมมอญช่วยให้รู้สึกอยากย้อนอดีตกลับไปเห็นสภาพที่สมบูรณ์	1	1	1	1	1	1.00
6.พุทธสถาปัตยกรรมมอญมีรูปแบบที่น่าสนใจต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ	1	1	1	1	1	1.00
7.ภาพจิตรกรรมภายในวัดช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบ	1	1	1	1	0	0.80
8.รู้สึกอยากที่จะนำรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในงานออกแบบร่วมสมัย	0	1	1	0	1	0.60
9.ถ้าเลือกได้ จะไม่เลือกใช้รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญไปใช้ในการออกแบบ	0	1	1	0	1	0.60
10.รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจเพิ่มเติม	1	1	1	1	1	1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ.11 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(r)
1.ความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ดช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ไทยมากขึ้น	0.33
2.รู้สึกเสียดายสถาปัตยกรรมบางแห่งที่ถูกปล่อยให้ร้างขาดการดูแลรักษา	0.54
3.อยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น	0.49
4.รู้สึกอยากนำรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก	0.57
5.ความเป็นมาของพุทธสถาปัตยกรรมมอญช่วยทำให้รู้สึกอยากย้อนอดีตกลับไปเห็นสภาพที่สมบูรณ์	0.71
6.พุทธสถาปัตยกรรมมอญมีรูปแบบที่น่าสนใจต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ	0.63
7.ภาพจิตรกรรมภายในวัดช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบ	0.57
8.รู้สึกอยากที่จะนำรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมไปใช้ในงานออกแบบร่วมสมัย	0.42
9.ถ้าเลือกได้ จะไม่เลือกใช้รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญไปใช้ในการออกแบบ	0.70
10.รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ที่น่าศึกษาเพิ่มเติม	0.21

ค่าความเชื่อมั่น 0.81

ค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก จ
ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ฉ.1 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ	บันทึกการสัมภาษณ์
1. ความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	1	อธิบายความเป็นมา พัฒนาการ ประวัติศาสตร์ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้ และนำมาใช้ในการออกแบบได้
	2	รู้ความเป็นมา เห็นคุณค่าของพุทธสถาปัตยกรรมในสถานะของศาสนสถานตามความเป็นมาในอดีตเขียนภาพองค์ประกอบของพุทธสถาปัตยกรรมต่างๆได้ เช่น เจดีย์ สถูป ปราสาท มณฑป วิหาร อุโบสถ เป็นต้น
	3	รู้ความเป็นมา แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมจนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในมิติความงามที่ปรากฏ และสามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้
	4	อธิบายรูปแบบของพุทธสถาปัตยกรรมได้ เขียนภาพพุทธสถาปัตยกรรมได้ สามารถสังเกต วิเคราะห์ และนำมาใช้เป็น
	5	รู้และเข้าใจอิทธิพลที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมแต่ละสมัยได้ เขียนภาพและสร้างชิ้นงานลักษณะทางพุทธสถาปัตยกรรมได้
	6	สามารถอธิบายวิธีคิดในการกำหนดรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมแต่ละสมัยได้ สามารถเขียนภาพพุทธสถาปัตยกรรมได้
	7	มีความรู้ความเข้าใจทั้งความเป็นมาของรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรม มีทัศนคติเชิงบวกในการสืบค้นข้อมูล มีสุนทรียแห่งพุทธสถาปัตยกรรม สามารถเขียนภาพพุทธสถาปัตยกรรมได้
	8	มีความเข้าใจลึกซึ้งในความหมายของพุทธสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้น สามารถออกแบบหรือสร้างสรรค์ผลงานทั้งแบบสองมิติและสามมิติ
2. ความรู้ ทักษะคุณลักษณะ ทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง	1	มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมาของรากเหง้าชาวมอญ แนวคิด คติ ความเชื่อต่างๆที่ส่งผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรม
	2	รู้ความเป็นมาของชาวมอญ เข้าใจในรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ สามารถจำแนกแยกแยะได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑.1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ	บันทึกการสัมภาษณ์	
พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี	3	สามารถอธิบายอิทธิพลที่ก่อให้เกิดความแตกต่างหรือลักษณะทางพุทธสถาปัตยกรรมอย่างน้อย 4 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สามารถสังเกต วิเคราะห์ และนำมาใช้เป็น	
	4	สามารถอธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้ จำแนกรูปแบบได้	
	5	สามารถสืบค้นข้อมูล บันทึกข้อมูล สังเกต วิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางพุทธสถาปัตยกรรมมอญ และนำมาถ่ายทอดได้	
	6	รู้ถึงการอยู่อาศัย วิถีชีวิตและวัฒนธรรม พิธีกรรมต่างๆที่จะทำให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์พุทธสถาปัตยกรรมมอญ สามารถแสดงความรู้ผ่านออกมาเป็นผลงานในรูปแบบต่างๆได้ เช่น การร่างภาพ การประยุกต์ใช้ในการออกแบบ	
	7	ร่างภาพ ทำหุ่นจำลองพุทธสถาปัตยกรรมมอญได้	
	8	ควรมีพื้นฐานการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ทางศาสนาที่ถูกสร้างขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อพุทธสถาปัตยกรรมมอญในท้องถิ่น สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานได้	
	3. สารการเรียนรู้/เนื้อหา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ทางพุทธสถาปัตยกรรม ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไป ในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชน มอญปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี	1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพุทธสถาปัตยกรรมมอญ ซึ่งต้องไม่เน้นหนักมากเกินไป เพื่อกระตุ้นความอยากรู้ แล้วจึงให้เห็นรูปแบบ อิทธิพลที่มีผลต่อรูปแบบ
		2	แนวคิด คติ ความเชื่อ วัฒนธรรมของชาวมอญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรม
3		ความเป็นมาและรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญในสมัยต่างๆ อิทธิพลที่มีผลต่อรูปแบบอย่างน้อย 4 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม	
4		อิทธิพลที่มีผลต่อรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมมอญ	
5		ความเป็นมา แนวคิด คติ ความเชื่อ วัฒนธรรมของชาวมอญ รูปแบบสถาปัตยกรรมกับความเชื่อ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ฉ.1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ	บันทึกการสัมภาษณ์
	6	รูปแบบพุทธสถาปัตยกรรมทั้งของมอญและไทย เพื่อให้เปรียบเทียบความแตกต่างได้
	7	ความเป็นมา รูปแบบสถาปัตยกรรม แนวคิดและอิทธิพลที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
	8	ควรให้เข้าใจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวมอญ เช่น ความเป็นมา วัฒนธรรม แล้วจึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบสถาปัตยกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
4.แนวทางการจัด ประสบการณ์ เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะทาง พุทธสถาปัตยกรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ควรจัดลงไปเป็นหลักสูตร ฝึกอบรม เรื่อง พุทธ สถาปัตยกรรมชุมชนมอญ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	1	บรรยายและพาลงพื้นที่ แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน
	2	บรรยาย การพาลงพื้นที่ แล้วทำผลงานออกแบบ หรือ การสร้างหุ่นจำลองอย่างง่าย เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมอญ
	3	บรรยาย การใช้ภาพถ่าย การใช้แผนที่ การใช้วีดีโอ การพาลงพื้นที่ศึกษา โดยอาจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำชม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถานที่
	4	พาลงพื้นที่โดยกำหนดประเด็นให้ศึกษาแตกต่างกัน แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน
	5	ให้ฟังบรรยาย เพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาและรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรม แล้วพาศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำมาสร้างชิ้นงาน เช่น การร่างภาพ การทำหุ่นจำลอง การออกแบบผลงาน แล้วจึงอภิปรายกลุ่ม ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีผลต่อพุทธสถาปัตยกรรมมอญ
	6	บรรยายตามเนื้อหา แล้วพาลงพื้นที่ศึกษาจากของจริง
	7	พาทัศนศึกษานอกสถานที่ และควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำชม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถานที่ จากนั้นผู้จัดอบรม นำสิ่งที่ได้กลับสู่บทเรียนที่เน้นสถาปัตยกรรม
	8	ลงพื้นที่ชุมชนปากเกร็ด และเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญ เพื่อให้นักศึกษาสร้างประเด็นในการศึกษาสถาปัตยกรรมมอญที่ต่างจากสถาปัตยกรรมไทย เป็นการเรียนรู้จากการเปรียบเทียบที่สร้างมุมมองในการค้นหาอัตลักษณ์ของพุทธสถาปัตยกรรมมอญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ฉ.1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ	บันทึกการสัมภาษณ์
5.แนวทางการจัดการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ควรจัดลงไปหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	1	ทำงานกลุ่ม เช่น รายงาน แบบฝึกหัด
	2	ลงพื้นที่ศึกษาจากของจริงโดยทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม
	3	การแลกเปลี่ยนความรู้ การอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม
	4	ทำกิจกรรมงานเดี่ยวและงานกลุ่ม เช่น ตอบคำถาม เล่นเกม ทำแบบฝึกหัด
	5	โดยให้ฟังบรรยาย เพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาและรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรม แล้วพาศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำมาสร้างชิ้นงาน เช่น การร่างภาพ การทำหุ่นจำลอง การออกแบบผลงาน แล้วจึงอภิปรายกลุ่ม ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีผลต่อพุทธสถาปัตยกรรมมอญ
	6	การทำงานกลุ่ม
	7	การลงพื้นที่ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม
	8	ให้ทำงานเดี่ยวและงานกลุ่ม
6.เทคนิคและวิธีการตรวจสอบและประเมินผลสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	1	การทำแบบฝึกหัดถาม-ตอบ
	2	การทำโครงการ หรือการถ่ายทอดความรู้ผ่านชิ้นงาน เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย หุ่นจำลอง
	3	ทำแบบทดสอบก่อนหลังฝึกอบรม และทำโครงการ
	4	ทำผลงานออกแบบ เช่น แบบร่าง หุ่นจำลอง
	5	จัดทำโครงการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงาน
	6	ทำแบบทดสอบ แบบฝึกหัดปฏิบัติ
	7	ให้ทำผลงาน เช่น ภาพร่าง หุ่นจำลอง คลิปวิดีโอสั้น
	8	ทำแบบฝึกหัดทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ
7. ระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพียงพอต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางพุทธสถาปัตยกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในหลักสูตร	1	ควรจัดประมาณ 3-4 วัน
	2	ประมาณ 3-4 วัน
	3	ควรจัดประมาณ 7 วัน เพื่อให้มีเวลาในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลรูปแบบวัดหลายๆแห่ง
	4	ควรจัดประมาณ 4 วัน โดยให้มีการบรรยาย พาลงพื้นที่ และทำกิจกรรม เช่น โครงการ
	5	3-5 วัน โดยช่วงที่ 1 ฟังบรรยาย เพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาและรูปแบบพุทธสถาปัตยกรรม ช่วงที่ 2 ศึกษาดูงานนอกสถานที่ ช่วงที่ 3 สร้างชิ้นงาน เช่น การร่างภาพ การทำหุ่นจำลอง การออกแบบผลงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ฉ.1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ	บันทึกการสัมภาษณ์
ฝึกรบม เรื่อง พุทธ สถาปัตยกรรมชุมชนมอญ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี		ช่วงที่ 4 อภิปรายกลุ่ม ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ อิทธิพลที่มีผลต่อพุทธสถาปัตยกรรมมอญ
	6	ประมาณ 7 วัน
	7	ควรจัดให้มีการเรียน 1 ภาคการศึกษา แบ่งออกเป็น ช่วงที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความเป็นมา ช่วงที่ 2 ลง พื้นที่ศึกษา ช่วงที่ 3 ทำโครงการออกแบบ
	8	ควรจัดประมาณ 3 วัน โดยให้ความรู้ แล้วพาลงพื้นที่ จากนั้นมาสร้างสรรค์ผลงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑.2 ผลการสนทนากลุ่มที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง พุทธสถาปัตยกรรมชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประเด็นการสนทนา	บันทึกการสนทนากลุ่ม		
	แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 1	แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 2	แผนการจัดฝึกอบรมหน่วยที่ 3
ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม	<p>-เนื้อหาไม่ยากไม่ง่าย แต่เยอะ บางทีก็จะงบบ้าง เช่น ปี พ.ศ. ช่วงยุคสมัย แต่ถ้าได้อ่านก่อนล่วงหน้า ก็อาจทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น</p> <p>-ไม่ยากแต่ซับซ้อน</p> <p>-เนื้อหาดี น่าสนใจ</p> <p>-เป็นเรื่องราวที่แปลกใหม่และแตกต่างจากที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์</p>	<p>-เนื้อหาต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน ทำให้ต้องตั้งใจฟังและดูภาพประกอบ</p>	<p>-เนื้อหาเยอะ บางทีรู้สึกเบื่อ</p> <p>-เนื้อหาดีประโยชน์ดี ทำให้รู้ความเป็นมาเกี่ยวกับวัดต่างๆ แต่บางช่วงก็ยาวเกินไป</p>
ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม	<p>-อยากให้ลงพื้นที่ก่อน เพื่อให้เห็นสภาพจริงและจะได้จินตนาการตามเนื้อหาได้</p>	<p>-แบบฝึกหัดเยอะมาก</p>	<p>-ลงพื้นที่ศึกษารูปแบบวัดสนุกดี แต่ร้อน และเดินทางค่อนข้างลำบาก</p> <p>-กิจกรรมให้ทำหลากหลายดี แต่บางอย่างไม่เคยทำเลยไม่รู้ว่าทำอะไร เช่น การเขียนผังวัด</p> <p>-ระยะเวลาในการลงพื้นที่และทำใบงานน้อยเกินไป</p> <p>-ให้ทำแบบฝึกหัดเยอะมาก และมีเวลาจำกัด แต่ทำให้ได้ฝึกทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ เช่น เขียนผัง</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑.2 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	บันทึกการสนทนากลุ่ม		
	แผนการจัด ฝึกรวมหน่วยที่ 1	แผนการจัด ฝึกรวมหน่วยที่ 2	แผนการจัด ฝึกรวมหน่วยที่ 3
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบการฝึกรวม	-ภาพบางภาพเล็ก เกินไป ไม่ค่อย ชัดเจน -นี่ภาพเรื่องราวใน อดีตตามเนื้อหาไม่ ออก	-อยากให้มิดัวอย่าง ผลงาน	-แหล่งเรียนรู้ น่าสนใจ ช่วยให้ เข้าใจเนื้อหาดีมาก ยิ่งขึ้น -อยากไปอีกหลายๆ ที่ -ดูจากของจริงทำให้ เห็นขนาดและ ตำแหน่งการจัดวาง ชัดเจนกว่ารูปภาพ
ด้านการวัดและประเมินผล	-มีการแจ้งวิธีการ ตรวจก่อนการสั่งงาน ซึ่งทำให้ระมัดระวัง เวลาสั่งงาน -ขอตรงที่มีทดสอบ ก่อน แล้วให้สอบซ้ำ อีกครั้ง เหมือนเป็น การเช็คตัวเองไปใน ตัวว่ารู้เพิ่มมากขึ้น แค่ไหน	-อยากรู้ว่าได้คะแนน เท่าไร	-ให้ทำแบบฝึกหัด ตลอด เหมือนเป็น การสะสมคะแนน บางที่ไม่แน่ใจว่าทำ แค่นั้นจึงจะผ่าน หรือได้คะแนนเยอะ -อยากทำงานแก้ไข หลังจากได้เห็น ผลงานของกลุ่มอื่น
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	-ไม่รู้ว่าเอาไปใช้ใน วิชาอะไรได้บ้าง -เนื้อหาสาระ บางส่วนสามารถ นำไปใช้ประกอบใน รายวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้ไม่มาก เพราะ ส่วนใหญ่เน้นการ ออกแบบ	-ไม่รู้ว่าเอาไปใช้ใน วิชาอะไรได้บ้าง -ไม่ค่อยกล้านำ รูปแบบวัดไปใช้ใน การออกแบบ เพราะ กลัวเรื่องคติความ เชื่อ กลัวถูกตำหนิว่า ไม่รู้กาลเทศะ	-พวกกลดลายน่าจะ เอาไปปรับใช้ในวิชา ออกแบบของที่ระลึก ที่จะเรียนเทอมหน้า ได้ -จากแบบฝึกหัดบาง งานพอเป็นแนวทาง ไปปรับใช้ในการ ออกแบบได้ -ได้ฝึกหาข้อมูลจาก การสังเกต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจิรดา แพรใบศรี
วัน-เดือน-ปีเกิด	10 ตุลาคม 2521
สถานที่เกิด	ตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี (คลองอ้อมนนท์)
ที่อยู่ปัจจุบัน	51/121 หมู่ 1 ถนนสุขาภิบาล 1 ตำบลบางศรีเมือง อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2544 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสถาปัตยกรรมบัณฑิต (ค.อ.บ.) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2548 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2562 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต (ค.อ.ด.) สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ประวัติการทำงาน	นักออกแบบตกแต่งภายใน บริษัท เครือซีเมนต์ไทย จำกัด พ.ศ. 2545-2547 ปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้